

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

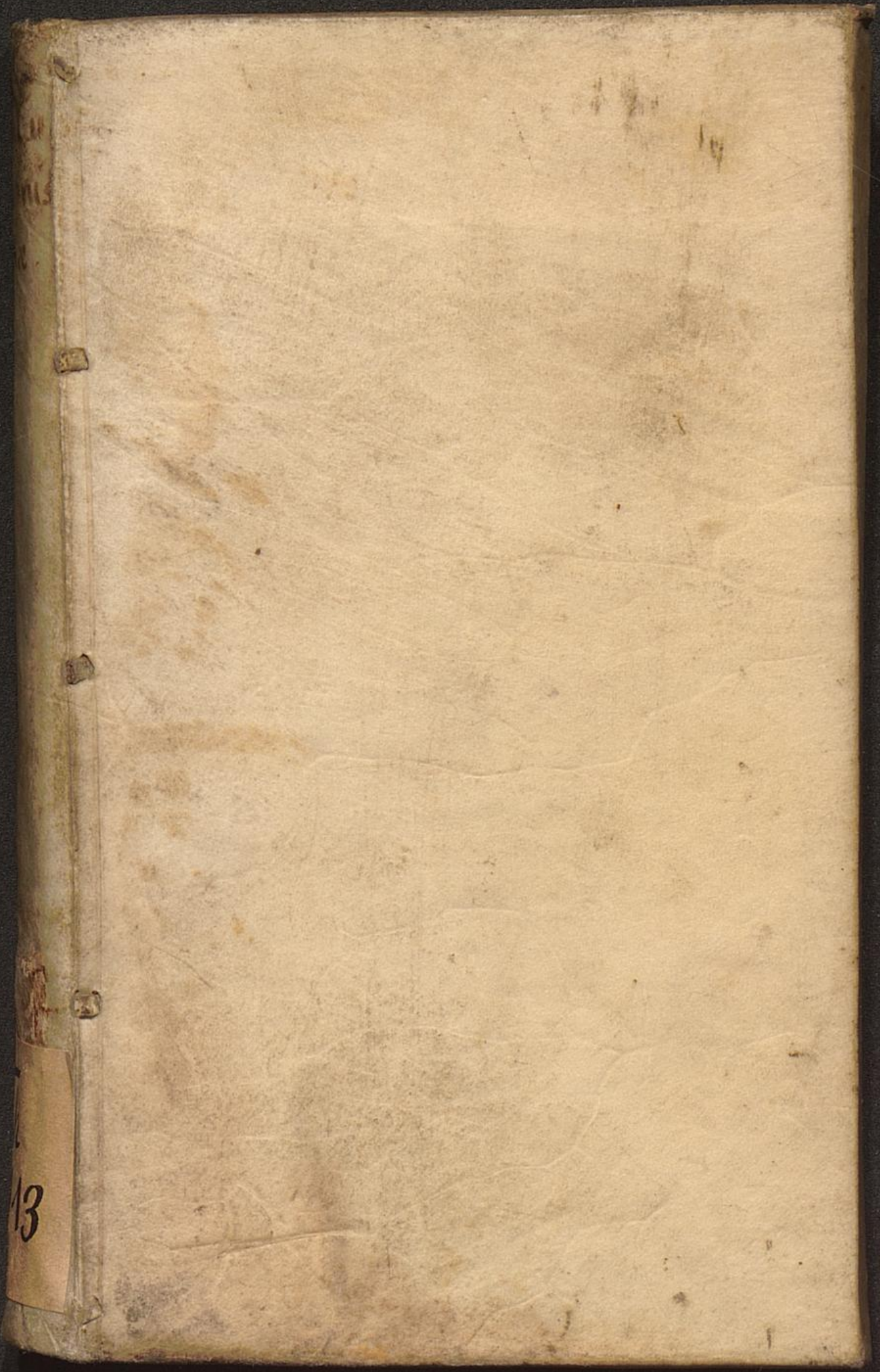
Universitätsbibliothek Paderborn

**De Statv Religionis Christianae, Per Evropam, Asiam,
Africam, Et Orbem Nouum, Libri IV.**

Le Mire, Aubert

Coloniae Agrippinae, 1619

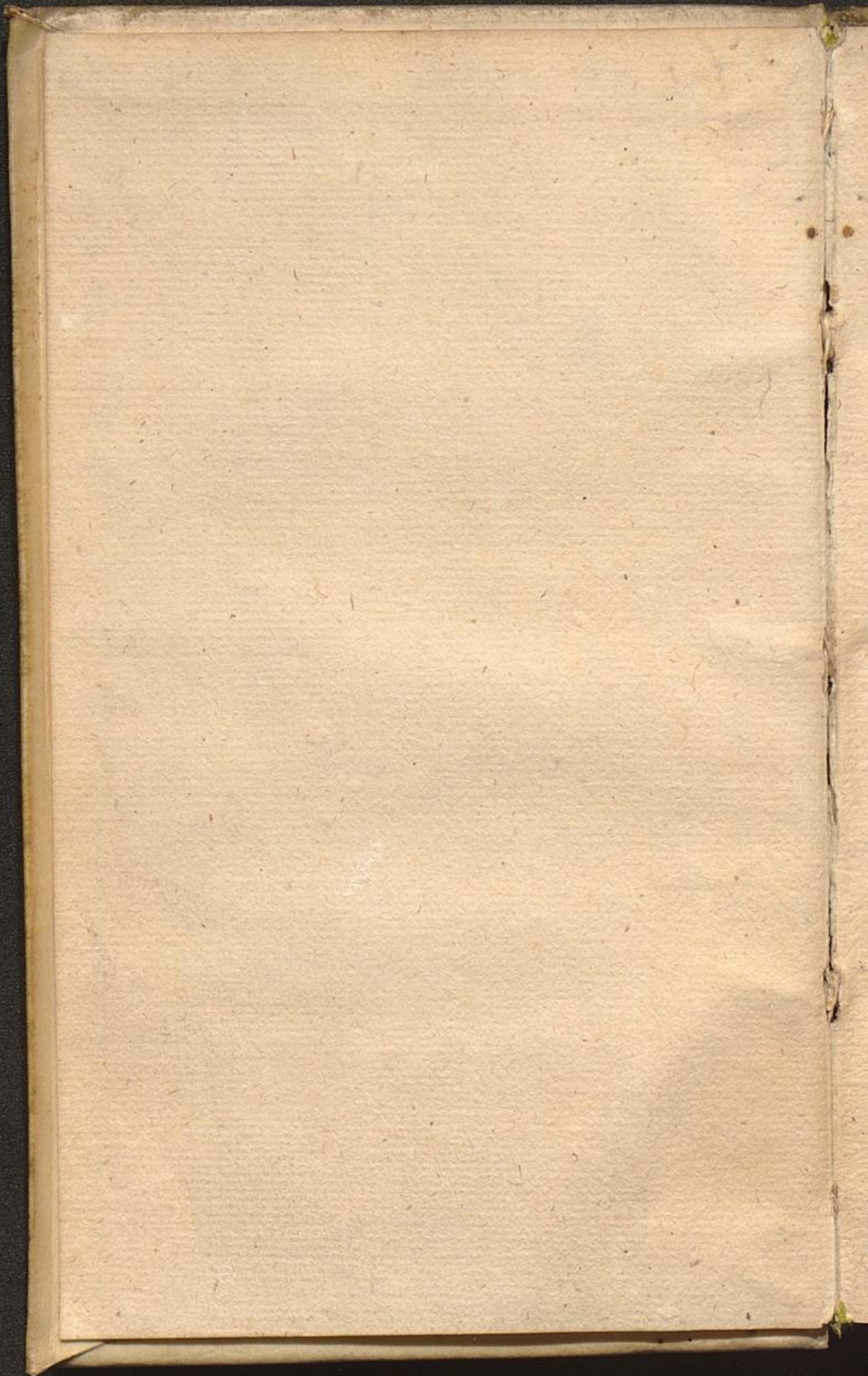
urn:nbn:de:hbz:466:1-11108

N. I

39.

Th. 49/3.

Ex legato Celsi Principis Ferdin:
Epi Paderb: et Monaster:
Anno 1683.

DE STATV
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ,

PER EVROPAM,

ASIAM, AFRICAM, ET
Orbem Novum,

LIBRI IV.

AVBERTVS MIRAEVS BRV-
xellensis Ser.^{mis} Archiducibus ALBERTO,
& ISABELLAE CLARAE EVGENIAE,
Belgarum Principibus à sacris
Oratorij, & Bibliotheca,

publicabat.
Collegij Societatis Iesu Paderb.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Sumptibus Bernardi Gualtheri.

M. DC. XIX.

Pfal. 18. v. 5.

*In omnem terram exiuit sonus eorum, &
in fines orbis terræ verba eorum.*

REVERENDIS. PRAESVLI,

D. ANTONIO
TRIOSTIO,
BRUGENSIVM EPISCOPO,
FLANDRIAEQVE CANCEL-
LARIO PERPETVO ET
hæreditario.

EVangelicæ tubæ sonū in om-
nem terram, & fines omnis
terræ exiturum, sacrae litteræ
prædicant. Ac nostrâ quidē
auorumque memoriâ, in regiones lō-
gissimè distitas, & antea incognitas, Hi-
spanorū nauigationibus, Christi doctri-
na penetrauit. Duæ nāque vno prope-
modum eodemque tēpore ex Hispania
nauigationes magnis animis susceptæ
fuerunt: quæ non modò Romanorū,
sed cæterarum quoq; omnium genti-
um rebus gestis meritò comparari, vel

* 2

for-

EPISTOLA

fortassis anteponi posse videantur. Vnā *Ferdinandus* Castellæ Rex Catholicus, Occidentem versus, ad Orbem nouum & veteribus incognitum; alteram *Emmanuel*, Lusitaniæ Rex, Orientem versus, in Indiam instituit.

Lusitani, vniuersâ Africâ circumnauigatâ, lustratisque regionibus, quæ Aequatori Tropiciq; subiacent, primi in Indiam, & ad extrema Sinarum Iaponumque regna, Christi signa feliciter transuexerunt. Atque in Africam quidem cæteris iter aperuit *Ioannes*, eo nomine primus, Portugaliæ Rex, qui septâ Mauritaniam urbem opulētissimam, in ora Gaditani freti sitam expugnauit.

Huius Filius *Henricus*, Ordinis Equitū Christi Magister, primus Lusitanis longin quarū peregrinarumq; nauigationū auctor exstitit. Eiusdē itaq; auspicijs circa annum Christi 1420. ad montē vsque *Leænam* peruentum est; insula quoque *Madera*, & aliæ vasto in Oceano sunt detectæ.

Ioanne mortuo, *Alfonsus* Quintus, *Odoardi* Regis, qui *Henrici* frater fuerat, filius, in regno successit: quo regnante

Gui-

Obijt an-
no 1460.

DEDICATORIA.

Guinea tota est lustrata.

Ioānes II. Alfonso filius, sub annum Christi 1485. Cōgi regnū aperuit, & misa legatione honorificā, cū tribus familie Dominicanę sodalibus, ipsum Regē, eiusq; filium ad Christi sacra traduxit. Eiusdem ævo Astrolabiū ad vsū nauticū cepit accōmodari, & promontoriū Bonę Spei exploratum est: quod illi nomē idem Rex indidit, quasi felicitis aduentus augurio commotus, fore, vt illo superato, aditus in Indiam mox pateret. Anno itaque 1493. Diazius illud magno ausu primus superauit.

Ioannes moriēs, cum regni patrimonio gloriosam nauigationis explorandę Imperijq; propagādi curā *Emanueli* velut hereditariā reliquit. Is classē Indicam primus cū instruxisset, eidemq; *Vascum Gamam* cū imperio præfecisset, idē Vascus ex Europæis primus per Oceanum in Indiā, vsq; Calecutum, anno 1497. penetrauit. Eiusdem Regis auspicijs Goa totius Indiæ metropolis an. 1511. in potestātē est redacta, & Christiana Religio longē lateq; per Orientem propagata. Exstant de Emanuelis Regis

* 3

inui-

EPISTOLA

inuiētissimi rebus, annorum sex & viginti spatio, domi forisq̄ue gestis Libri XII. Hieronymi Oforij, Siluensis in Algarbijs Episcopi, elegantissimo stilo cōscripti: vt de Ioāne Petro Maffeio, alijsq̄; rerum Indicarū scriptoribus nihil dicā.

Transeo in Occidentē: versus quem primus vastum Oceanū ingressus fuit *Christophorus Columbus*, Genuensis, qui oblatā varijs Regibus ac Principibus ad nouas terras quærendas operā, sed ab omnibus (quòd rem nimis difficilē, nec vllius fructus arbitrarētur) reiectā, profectus tandem ad *Ferdinandū & Isabel-lam* Castellæ Reges, acceptā ab iisdem paucarum nauium classe, an. 1492. Hispaniolam, Cubam aliasq̄ue Orbis noui insulas detexit.

Obijt Hi-
spali anno
1506.

Ianuā sic patefactā, *Americus Vespu-
cius*, Florentinus, anno 1497. idem iter versus Orbem nouū suscepit, tāta cum laude, vt terra ab ipso detecta *America* nomē sit adeptā: etsi *Columbina* potius, à primo inuentore Columbo, quarta illa Orbis vniuersi pars dicenda esse videatur.

Hinc cū inter Lusitanos in Orientē,
& Ca-

DEDICATORIA.

& Castellanos in Occidentem, pomeria suorum Regū proferre nitētes, orta esset contentio; ne alteri alteris essent impedimento, Orbis ille nouus, Alexādi VI. Pont. Max. auctōritate, in duas veluti partes est distributus: scriptis legib⁹ ac cōditionibus, vt quidquid institutā, ab Atlantici maris insulis, quæ Hesperides nuncupantur, nauigatione Orientem versus reperiretur, Lusitanorum esset, quidquid versus Occidētem, cederet Castellanis.

Subsecutus deinde *Ferdinandus Magellanus*, natione Lusitanus, cū ab Emanuele Rege suo, ob operam, quā illi nauarat, non rectē compēsatam, ad Carolū V. defecisset, eiusdē auspicijs anno 1520. Fretū Magellanicū, ab ipso primo lustratore sic dictum, traiecit, & vastissimo maris Pacifici tractu superato, in cōspectu ferē Moluccarum insularum prælio contra barbaros cæsus, socijs suis præter Asiæ, Africæq; littora in Hispaniam reuectis, causam dedit gloriandi (quod à nemine mortaliū antea tentatum fuerat) terræ globum ab se circumnauigatum ac circinatum fuisse.

EPISTOLA

Annis proximè insequētibus duo potentissima Orbis noui Imperia, Mexicanum *Ferdinandus Cortesius*, & Peruanum *Franciscus Pizarus*, eiusdem Caroli V. Cæsaris auspicijs subegerunt, & Christianam Religionem per vastissimas illas regiones, insulasque adiectas latissimè propagarunt. Adcò quidem vt in sola India Occidentali à Castellanis detecta, sex hodie Archiepiscopatus, *Mexicanus* in Hispania Noua, *Domini-copolitanus* in Hispaniola insula, *Limen-sis* in regno Peruano, *Platensis* in regione Charcensi, *S. Fidei* in nouo regno Granatensi, & *Maniliensis* in Philippinis insulis, Episcopatus autem illis suffraganei opimeque dotati circiter quadraginta numerentur.

Taceo quāplurima illo in orbe Canonicoꝝ itemq; Patꝝ Soc. Iesu Collegia, Dominicanorū, Frāciscanorum, Augustinianorū, aliorumq; religiosorū ordinum monasteria penè innumera-bilia: sileo Mexicanā & Limēsem Aca-demias, omnium disciplinarum cultu celeberrimas; prætereo Gymnasia per eosdē Soc. Iesu Patres in celebrioribus
qui-

amhA

DEDICATORIA.

quibusq; opidis, Europeorū instar, in iu-
uentutis bonū, atq; adeò rei Christianæ
incrementum, feliciter constituta.

De statu Indiæ Orientalis, Iaponiæ,
Sinarum, aliorumq; regnorū Orien-
taliū, quæ Christi doctrinam à Lusit-
anis hauserunt, nihil hic commemo-
ro, suis id locis dicturus.

Vnum hoc porrò notandum iudico,
singulari Dei prouidentiâ ac bonitate
factum, vt Catholicam Religionē cum
impij Nouatores Europæi suis sedibus
pellere inciperent, Orbis noui incolæ,
& alio sole calentes Antipodes eam be-
nignè exciperent, auideq; amplecte-
rentur. Eidem diuinæ benignitati de-
betur Abassinorum, Maronitarum, Af-
syriorum, Chaldæorum, Babyloniorū,
Cophtorū, Rutenorū, aliarumq; natio-
nū Orientaliū ad Ecclesię cōmunionē
eo ferè tēpore felix reditus, quo Septē-
trionalis Europæ tractus (à quo pādetur
omne malum) ab eadē turpiter defecit.

Hæc & alia consideranti mihi, libel-
los hosce quattuor, *De statu Religionis
Christianæ per Orbem vniuersum*, pie-
tas communi nostræ matri Ecclesiæ
* 5 debi-

EPIST. DEDICAT.

debita extorsit: quos, Belgicos inter Antistites, Tibi in primis, *R. ne Domine*; multis de causis dicendos esse existimaui. Primum quia non solum tuæ dioecesis, aut Ecclesiæ Belgicæ, sed vniuersæ Reipublicæ Christianæ (vt generosam tuam indolē decet) curam animo agitas, utq; perniciosi hostium conatus elidantur, quā maximè contendis. Agnouit hanc tuam virtutem Ser.^{mus} Archidux *Albertus*, Princeps noster verè optimus, cū Te nondū annis fortasse, sed modestia ac prudentia maturum, in familiam suam adsciuit; Episcopū postea bono iudicio nominauit; & anno superiore Legatum ad Ser.^{um} Henricum Lotharingiæ Ducem honorificè misit. Alias tuas laudes taceo, ne palpare videar, & opto, ut maiore virtutibus tuis campum Deus cōcedat, tuo & publico bono. Bruxellis, pridie Nonas Ianuarias anni *CIO. IO. C. XIX.* ineuntis, quem salutare precor ac voueo.

Reu. ne D. V.

Studiosissimus

A V B. M I R A E V S.

I N.

INDEX
LIBRORVM
ET CAPITVM.

LIBER I.

- Cap. I. *E Europa & Italia statu praesenti.*
- Cap. II. *Pontificiae ditionis status.*
- Cap. III. *Regni Neapolitani & Ecclesiarum in eo Cathedralium*
- Cap. IV. *Collegia Soc. Iesu in Italia. (status.*
- Cap. V. *De regno Siciliae.*
- Cap. VI. *De regno Sardiniae.*
- Cap. VII. *De Ducatu Mediolanensi.*
- Cap. VIII. *Etruriae gubernatio Ecclesiastica & Politica.*
- Cap. IX. *De Ducatibus Mantuae, Mutinae, Urbini & Parmae.*
- Cap. X. *Respublica libera Veneta, Genuensis, Lucensis, & Ragusina.*
- Cap. XI. *Ecclesiastica apud Venetos gubernatio.*
- Cap. XII. *De Candia insula. (natio.*
- Cap. XIII. *De Republica Genuensi.*
- Cap.

INDEX LIBRORVM

- Cap. XIV. De regno Corsica.
 Cap. XV. De Melita insula.
 Cap. XVI. Hispaniarum status.
 Cap. XVII. Series Episcopatum Hispania v-
 niuerse.
 Cap. XVIII. De ordinum militarium apud Hi-
 spanos occasione & successu.
 Cap. XIX. Collegia Soc. Iesu in Hispania.
 Cap. XX. De Balearibus insulis, in mari Me-
 diterraneo.
 Cap. XXI. Canaria, Hesperides, & Azores
 insule, in Oceano.
 Cap. XXII. Regni Galliarum status.
 Cap. XXIII. Catalogus Episcopatum regni
 Gallie.
 Cap. XXIV. De Religiosis in Gallia Ordinibus,
 itemque militaribus.
 Cap. XXV. Collegia Soc. Iesu in Gallia.
 Cap. XXVI. De Comitatu Auenionensi.
 Cap. XXVII. De Sabaudia Ducatu, & Pedemontij
 Principatu.
 Cap. XXVIII. De Lotharingia Ducatu.
 Cap. XXIX. De Principatu Arausionensi.
 Cap. XXX. De Belgicarum Prouinciarum statu.
 Cap. XXXI. Belgij, seu Germanie Inferioris E-
 Cap. XXXII. De Burgundia Comitatu. (episcopatus.
 Cap. XXXIII. Germanie Episcopatus.
 Cap. XXXIV. Religionis in Germania status.
 Cap. XXXV. Soc. Iesu Collegia in Germania.
 Cap. XXXVI. De Republica ac foedere XIII. Ci-
 uitatum Helueticarum.
 Cap. XXXVII. De Municipijs, Praefecturis, & socijs
 Cap. XXXVIII. De vrbe Geneuensi. (Helueticorum.
 Cap. XXXIX. De Ducatu Pomeraniae. Cap.

ET CAPITVM.

- Cap. XL. De regno Bohemia.
 Cap. XLI. De Silesia & Morauia.
 Cap. XLII. De regno Hungariae Dalmatia,
 Croatia & Slauonia.
 Cap. XLIII. De Transiluania Principatu.
 Cap. XLIV. De Austria alijsq; Prouincijs vici-
 nis ad gentem Austriacam spe-
 ctantibus, vt Tirolensi Comita-
 tu, Stiria, & Carinthia.
 Cap. XLV. De Bauaria Ducatu.
 Cap. XLVI. De regno Poloniae.
 Cap. XLVII. De Ruthenis seu Russis.
 Cap. XLVIII. Collegia Soc. Iesu in Polonia.
 Cap. XLIX. De Prussia.
 Cap. L. De Anglia.
 Cap. LI. De Scotia.
 Cap. LII. De Hibernia.
 Cap. LIII. De regno Daniae.
 Cap. LIV. De regno Noruegiae.
 Cap. LV. De regno Sueciae.
 Cap. LVI. De Moscouia.
 Cap. LVII. De Graecia & Patriarchatus Con-
 stantinopolitani statu. (Aegaei.
 Cap. LVIII. De Cypro, Chio, alijsq; insulis maris

LIBER II.

- Cap. I. **D**E Asia statu in communi.
 Cap. II. De Iacobitis.
 Cap. III. De Maronitis.
 Cap. IV. De Nestorianis.
 Cap. V. De natione Chaldaeorũ qui haectenus
 vocati sunt Nestoriani deq; eorũ
 Patriarcha in Babylone residete.
 Cap.

INDEX LIBRORVM

- Cap. VI. *De conciliatione fidei Chaldaeorum cum fide S. Romanae Ecclesiae, deque obedientia Paulo V. Papae praestita per Eliam Patriarcham*
- Cap. VII. *De Armenijs. (Babylonis.)*
- Cap. VIII. *De Franc. Armenis.*
- Cap. IX. *De Melchitis, seu Graecis schismaticis.*
- Cap. X. *De Georgianis.*
- Cap. XI. *De Tartaris.*
- Cap. XII. *De Turcis.*
- Cap. XIII. *De Persis.*
- Cap. XIV. *De Iudaeis.*
- Cap. XV. *De India Orientalis statu.*
- Cap. XVI. *Qui Nayres, Brachmanes, & Iogues dicantur apud Indos.*
- Cap. XVII. *Malabarica regna, & aliae vicinae prouinciae.*
- Cap. XVIII. *De Ceilani insulae statu.*
- Cap. XIX. *De Christianis S. Thome in India Orientali.*
- Cap. XX. *De Malaca, Indiae emporio celeberrimo.*
- Cap. XXI. *Collegia Soc. Iesu in India Orientali.*
- Cap. XXII. *Armusia regnum.*
- Cap. XXIII. *De Mogorensi Imperio.*
- Cap. XXIV. *Maldiuae insulae.*
- Cap. XXV. *De Molucis insulis.*
- Cap. XXVI. *De Macazaria regno.*
- Cap. XXVII. *Sinensis regni status.*
- Cap. XXVIII. *De Cauchinchinae regno apud Si-*
- Cap. XXIX. *De Iaponiae regnis. (nas. Cap.*

ET CAPITVM.

- Cap. XXX. Collegia Soc. Iesu in Iaponia.
Cap. XXXI. De Philippinis insulis.

LIBER III.

- Cap. I. **D**E Africa statu in genere.
Cap. II. **D**E Africa status, quæ Italiam respicit.
Cap. III. Africa littora extima ad Oceanum sita.
Cap. IV. De Aegypti statu, & Coptitis in ea.
Cap. V. Aethiopia, siue Abassini imperij
Cap. VI. Regnum Congi. (status ac religio.
Cap. VII. De Guinea, & insula S. Thomæ.
Cap. VIII. De Socotora insula statu.

LIBER IV.

- Cap. I. **D**E Orbis Noui statu in genere.
Cap. II. **D**E India Occidentalis, seu orbis Noui inuentione.
Cap. III. De Barlouentanis insulis Cuba, Hispaniola, Portu diuite, & Iamaica.
Cap. IV. Ecclesiastica & Politica Orbis Noui gubernatio.
Cap. V. De regno Mexicano, seu Noua Hispania.
Cap. VI. De Peruanoregno. (spania.
Cap. VII. De Nouo regno Granatensi.
Cap. VIII. De Chilensi Prouincia.
Cap. IX. Orbis Noui Gymnasia, & familia religiosa.
Cap. X. Collegia Soc. Iesu in India Occidentali seu Orbe Nouo.
Cap. XI. Brasilia conditio & status.
Cap. XII. Collegia Soc. Iesu in Brasilia.

APPRO-

APPROBATIO.

D*Escriptio Religionis Christianae, au-
thore Miræo, nihil continet fidei
Catholicae aut morum honestati repu-
gnans; dignam itaque prælo censeo. Scri-
ptum Coloniae Agrippinae die XXVII.
Febr. M. DC. XIX.*

Henr. Francken Sierstorpfius
SS. Th. D. Gymn. Lauren-
tiani Regens, libro-
rum Censor.

DE

DE STATV
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ

PER EVROPAM,

LIBER I.

DE EVROPAE ET ITALIAE
statu presenti.

CAPVT I.

Evropa Asiam, Africam & Orbem Novum non quidem magnitudine, (sunt enim hæ regiones longè ampliores) sed Religione Christiana, Regnorum potentia, incolarum virtute, ac moribus, urbium frequentia, rerum omnium abundantia, cæli solique temperie, multis partibus superat.

A

Inter

Inter Europæ regiones omnium nobilissima est Italia, olim Imperatorum, nunc orbis vniuersi Pontificum sedes.

Olim Romanis paruit vniuersa, nunc in varias dynastias est discerpta. Inter eos, sub quorum ditione nostro est æuo, principem locum obtinet, *Pontifex Romanus*, *Rex Neapolitanus*, *Princeps Pedemontanus*, *Duces Mediolanensis, Etruscus, Mätuanus, Mutinensis, & Parmensis*, *Respublicæ item liberæ, Veneta, Genuensis, & Lucensis.*

Inter omnes Italiæ dynastias potentissimus est *Rex Catholicus*, qui præter Ducatum Mediolanensem, possidet Regnum Neapolitanum, Siciliam insuper ac Sardiniam, insulas regio pariter titulo nobiles ac potentes; magno haud dubiè vniuersæ Italiæ bono, quæ altam illam pacem, qua fruitur tot inter Principum factiones, Regi in primis Catholico debet.

Ceterùm Christi nomen, mox inde ab eiusdem passione Tiberio Cæsari (eo enim regnante Crucis supplicio affectus est) in Italiâ innotuisse, Tertullianus Apologetico aduersus gentes testatur: *Tiberius, inquit, cuius tempore nomen Christianum in seculum introiuit, annunciatum sibi ex Syria Palæstina, quæ illic veritatem ipsius diuinitatis reuelauerat, detulit ad Senatum cum prærogatiua suffragij sui. Senatus quia non in se probauerat, respuit.*

spuit. *Casar in sententia mansit, comminatus periculum accusatoribus Christianorum. Consulite commentarios vestros, illic reperietis primum Neronem in hanc sectam, tum maxime Romæ orientem, Casariano gladio ferocisse. Sed tali dedicatore damnationis nostræ etiam gloriamur. Qui enim scit illum, intelligere potest, non nisi aliquod bonum grande à Nerone damnatum.*

Itaque Tiberius Imp. de Christo, pro Deo ab omnibus habendo, primus ad Senatum retulit: & talis etiam Romæ mox habitus est, vel inuito Senatu.

Porrò ex illo damnatorum Romæ à Nerone numero fuit *Sanctus Petrus, Apostolorum princeps: vt Lactantius, Epiphanius, Hieronymus, & alij narrant.*

PONTIFICIAE DITIONIS
status.

Roma terrarum domina, vrbiū regina, orbis compendium (vt eam Polemon Sophista apud Athenæum, ac Galenum appellat) pro dignitate laudari non potest. Quare quod de Carthagine C. Crispus ait, filere de ea præstat, quàm pauca dicere. Arx enim est omnium gentium, theatrum ingeniorum, domicilium virtutis, imperij, dignitatis, ac fortunæ; patria legum, omniumque hominum, & quod olim Athenæ Atticæ, disciplinarum fons, sacerdotij ac iustitiæ, Religionis denique caput ac norma est: fremant licet omnes Hæretici, qui *Vrbem æternam* exstinctam funditus, vt veritatis sedem, cuperent.

Romanam porrò Ecclesiam à Petro & Paulo, Apostolorum principibus fundatam Irenæus, libro tertio aduersus Hæreses capite 3. disertè prædicat. Cui illud Tertulliani, libr. 4. contra Marcionem consonat: *Romanis Euangelium & Petrus & Paulus sanguine quoque suo signatum reliquerunt.* Scio non deesse ex Nouatoribus, qui Petrum

trum Romæ fuisse negent: sed præter Ire-
næum, & Tertullianum, illis oppono La-
ctantium, hominem Africanum, & Pruden-
tium, Hispanici generis virum militarem:
quos corrumpere Pontifices illius ætatis,
valde ab ijs remoti, minimè potuerunt.
Prior ex ijs Constantino Magno carus ac-
ceptusque fuit: posterior Theodosio impe-
rante floruit, & Petri martyrium versibus
descripsit.

Oppono item Dorotheum Tyrensem
Episcopum, Petrum Alexandrinum, Maxi-
mum Taurinensem, & alios, quos recen-
sere non est huius instituti. Gratianus
certè, Valentinianus & Theodosius Cæ-
sares, Petrum Romæ fuisse publica lege
testantur, ad populum Constantinopo-
litanum missa. Sic enim aiunt: *Cunctos*
populos, quos Clementiæ nostra regit Im-
perium, sub tali volumus Religione versari,
quam D. Petrum Apostolum tradidisse Roma-
nis Religio vsque adhuc insinuata declarat,
quamque Pontificem Damasum sequi claret,
& Petrum Alexandrinum Episcopum, virum
Apostolica sanctitatis. In eamdem quoque
sententiam Hieronymus, in Fidei suæ ex-
positione ad Damasum, Petri, inquit, & Fi-
dem & sedem tenes.

*C. de Sum-
ma Trin.
& fide
Cathol.*

Ceterum vt omnium orbis Christia-
ni Ecclesiarum caput est Romana, sic o-
mnium

Romanus Pontifex. omnium Patriarcharum atque Episcoporum Princeps est *Romanus Pontifex*: de cuius auctoritate plura qui volet, Theologos ac Canonistas consulat. Pontifici Maximo in Ecclesia Romana proximi sunt hodie *Cardinales*: qui vnde dicti, & quando cœperint, docet abundè Ouphrius Panuinius libr. de Cardinalium origine, Episcopatibus ac Titulis. Inter Cardinales sex hodie sunt Cardinales Episcopi, *Ostiensis, Portuensis, Sabinus, Prænестinus, Tusculanus & Albanus*. Ex his Ostiensis habet vsum Pallij, & Romanum Pontificem consecrare solet.

Pontifex, vt Princeps, multas hodie prouincias, atque vrbes illustres iure optimo maximo, hoc est, supremo possidet; vt ex subiecta syllabo clariùs patebit.

SEDES EPISCOPALES
Cardinalium S. Romanæ
Ecclesiæ.

Ostiensis.	<i>Ostia.</i>
Portuensis.	<i>Porto.</i>
Sabinensis.	<i>Sauina.</i>
Prænestina.	<i>Palestrina, Ducatus gentis Columnae.</i>
Tusculana.	<i>Frascati.</i>
Albanensis.	<i>Alba.</i>
	EPI-

EPISCOPATUS ALII
Prouinciæ Romanæ.

{ Sutrinus.	<i>Sutri.</i>
{ Nepefinus.	<i>Nepi.</i>
{ Ciuitatis Castellanae in Tuscia. Ciuità Ca- stellana.	
{ Hortanus.	<i>Horti.</i>
{ Viterbiensis, per Cœlestinum III. an. 1190. Viterbo.	
{ Tuscanensis.	<i>Tuscanella.</i>
Balneoregiensis. <i>Bagnarea</i> , patria S. Bona- uenturæ.	
Vrbeuetanus.	<i>Oruieto.</i>
Perufinus.	<i>Perugia, Academia.</i>
Tifernatensis, seu Ciuitatis Castell, in Vm- bria.	<i>Città di Castello.</i>
Ciuitatis Plebis.	<i>Ciuità di Plebe.</i>
Castrensis. <i>Castro</i> , Ducatus gentis Farne- siæ.	
Aretinus.	<i>Arezzo.</i>
Spoletinus.	<i>Spoletto.</i>
Interamnenfis.	<i>Terni.</i>
Narniensis.	<i>Narny.</i>
Amerinus.	<i>Amelia.</i>
Tudertinus.	<i>Todi.</i>
Reatinus.	<i>Rieti.</i>
Fulginas.	<i>Foligno.</i>
Arsifensis.	<i>Arsi, patria S. Francisci.</i>
	<i>A 4 Tibur-</i>

8 DE STATV RELIG. CHRIST.

Tiburinus prope Urbem.	Tiuoli.
Anagninus.	Anagna.
Verulanus.	Verulo.
{Tarracinus.	Terracina.
{Setinus.	Sezza.
Signinus. <i>Segni</i> , Ducatus gentis Forzæ.	
Alatrinus.	Alatro.
Ferentinus.	Fiorentino.
{Anconitanus.	Ancona.
{Humanensis, seu Numanensis.	Humana.
{Lauretanus per Sixtum V. institutus.	
<i>Loreto.</i>	
{Recinetensis.	Ricanati.
Asculanus, siue Esculanus.	Ascoli.
Æsinus.	Iesi.
Auximanus.	Osimo.
Fanensis.	Fano.
Camerinensis, siue Camers.	Camerino.
Lucensis, habet ius Pallij. <i>Luca</i> , Respublica libera.	

RAVENNENSIS ARCHIEPIS.

Rauenna. Huic sunt suffraganei
Episcopi.

Hadriensis, in opido Rodigio residens.	<i>Adri.</i>
Comaclensis.	<i>Comachio.</i>
Faentinus.	<i>Faenza.</i>
Britinoriensis anno 1358. <i>Brentinore</i> , gentis Picæ.	

Foro-

Foro-Liuientis. *Forli*, patria Hier. Mercurialis Medici.

Cæſenas. *Ceſena.*

Sarſinenſis. *Sarſina*, patria Plauti, ſpectat ad gentem Picam aut Aldobrandinam.

Ariminenſis. *Rimini.*

Foro-Coruelienſis ſeu Imolenſis. *Imola.*

Ceruienſis ſeu Ficodenſis. *Ceruia.*

Faneſtrienſis. *Faneſtria.*

Ferrarienſis anno 656. per Vitalianum Papam. *Ferrara*, Ducatus S. R. E. & Academia.

BONONIENSIS ARCHIEP. PER
Gregorium XIII. anno 1583. inſtitutus.
Bologna, Academia.

Parmenſis. *Parma*, Ducatus gentis Farnefiæ & Academia.

Placentinus. *Piacenza*, Ducatus gentis eiufdem.

Rhegienſis. *Règgio*, Ducatus gentis Eſtenſis.

Mutinenſis. *Modena*, Ducatus gentis eiufdem.

Cremenſis. *Crema*, in ditione Venetorum.
Burgi S. Domnini, in ditione Ducis Parmenſis, per Clementem VIII. *Borgo di S. Domnino.*

FIRMANVS ARCHIEP. PER
Sixtum V. *Fermo.*

10 DE STATV RELIG. CHRIST.

Maceratensis. *Macerata, Academia.*
Tolentinus. *Tolentino,*
S. Seuerini, olim Septempede. *San Seuerino,*
Comitatus gentis Sanseuerinæ.
Montis Alti, per Sixtum V. *Montalto.*
Ripanus, in Piceno. *Ripa.*
De Beneuento, & Comitatu Auenionen-
si, ad ditionem Pontificiam pariter spectā-
tibus, infrà agemus.

CAPVT III.

REGNI NEAPOLITANI, ET EC-
clesiarum in eo Cathedralium
status.

Regnum Neapolitanum, ab vrbe pri-
maria sic nuncupatū, alio nomine Re-
gnum Siciliae cis Pharum dicitur; ad
differentiam Siciliae insulae, vltra Pharum
sitae. Quo fit, vt Rex hodie Catholicus, qui
Neapolitanis & Siculis dominatur, vtriuf-
que Siciliae, cis & vltra Pharum, Rex voce-
tur.

Regnum istud, post Romani Imperij
declinationem, primū Gothi ac Longo-
bardi, postea Græci ac Saraceni tenuerunt,
vsque ad Normannorum in Italiam aduen-
tum. Normannis Franci, ac demum Hispani,
atq; Austriaci successerunt: vt fusè do-
cent

cent Neapolitanarum rerum scriptores.

Episcopalium Ecclesiarum hoc in regno ingens est numerus: vt ex Catalogo subiuncto patebit.

NEAPOLITANVS ARCHIE-
piscopus per Gregorium I. Papam insti-
tutus. *Napoli*, Academia. Huic
suffragantur Episcopi,

Puteolanus. *Pozzuolo*.

Nolanus, per Gregorium I. *Nola*.

Acerranus, *Cerra*, Comitatus gentis Car-
donæ.

Isclanus siue AEnariensis. *Ischia*, insula.

*Auerfanus, exemptus à iurisdictione Ar-
chiepiscopali. *Auersa*, Comitatus gentis
Belpratanae.

Cum Auerfano vniti sunt Episcopatus Cu-
manus & Attellanus. *Cuma*, Comitatus
gentis Constanzae. *Atella*, Marchionatus
gentis olim Leyuæ.

CAPVANVS ARCHIEP. PER
Ioannem XIII. anno 968. *Capoa*.

Theanensis. *Teano*, Comitatus.

Caluésis. *Calui*, Comitatus gētis olim Griffæ.

Casertanus per Alexandrum IV. *Caserta*,
Principatus gentis Aquauiuæ.

Calatinus. *Gaiazzo*, Comitatus gentis Ros-
sæ aut Sanseuerinæ.

Cale-

Calenenfis. *Carinola*, Comitatus gentis Car-
rafæ.

AEfnerienfis. *Sergna*, patria Cæleftini Pa-
pæ V.

Sueffanus. *Seffa*, Ducatus gentis Cardonæ &
Cordubæ.

Venafranus. *Venafro*, Marchionatus gentis
Spinolæ

* Cafinenfis per Ioannem XXII. anno 1323.
Monte Cafino & S. Germano.

Aquinas. *Aquino*, Comitatus gentis Aua-
læ.

Fundanus *Fondi*, Ducatus gentis Columnæ.

Caieranus, per Gregorium IV. *Gaieta.*

Soranus. *Sora*, patria Cæfaris Baronij, &
Ducatus gentis Boncompagnæ.

SALERNITANVS ARCHIEP.

circa annum 1056. *Salerno*, Academia, &
Principatus gentis Grimaldæ.

Caputaquenfis. *Capaccio*, Comitatus gentis
Villamarinæ.

Policaftrenfis. *Pulicafiro*, Comitatus gentis
Carrafæ.

Sarnenfis. *Sarno*, Comitatus gentis Tutte-
uillæ.

Acernenfis. *Acerno*, fpectat ad Marchionem
Corneæ.

Marifcenfis. *Marfico*, Comitatus gentis S.
Seuerinæ.

Cam-

Campaniensis cum Satrianensi vnitus. *Cam-*
pagna, Marchionatus gentis Grimaldæ.
 Nucerinus. *Nocera delli Pagani*, Ducatus gē-
 tis Carrasæ.
 Nuscensis. *Nusco*, Comitatus gentis Zurlæ.
 * Cauensis. *Caua.*

AMALPHITANVS ARCHIEP.
Amalfi, Ducatus gentis Carac-
 ciolæ.

Capritanus. *Capri*, insula
 Scalensis. *Scala.*
 Rauellensis. *Rauello.*
 Minorensis. *Minori.*
 Litterensis seu Litteranensis. *Lettre.*

SURRENTINVS ARCHIEPIS.
 anno 913. *Sorrento.*

Vici-Aquensis. *Vico*, Marchionatus gentis
 Capuæ.
 Massensis seu Lubrensis. *Massa*, Principatus
 gentis Cybo Malaspina.
 Stabienfis seu Castelli maris. *Castell' à mare*
di Stabia.

COMPSANVS ARCHIEPISC.
Conza, Comitatus gentis Ge-
 fualdæ.

Muranus. *Muro*, Comitatus gentis Vrsi-
 næ.
Satria-

14 DE STATV RELIG. CHRIST.

Satrianensis cum Campaniensi vnitus. *Satriano Cagiano.*

Alcedoniensis seu Laquedoniensis. *Lacedogna.*

S. Angeli de Lombardis. *S. Angelo di Lombardi, Comitatus.*

Bisacienfis. *Bisaccia.*

Montis Viridis cum Casinensi vnitus. *Monte Verde.*

ACHERVNTINVS ARCHIEP.
& Materanus Episc. vniti per Alexandrum
II. *Civenza, Ducatus gentis Spinellæ.*
Matera, Comitatus gentis S.
Seuerinæ.

Venusinus. *Venosa, Principatus gentis Genualdæ.*

Tricaricensis. *Tricarico, Comitatus gentis Sanseuerinæ.*

Potentinus. *Potenza, Comitatus gentis olim Lannoyæ nunc Gueuarræ.*

Grauinensis. *Grauina, Ducatus gentis Vrsinæ & Academia.*

Turciensis siue Anglonensis. *Anglona.*

Montis Pelusij seu Pilosi. *Monte Peloso, Comitatus.*

** **
**

TA

TARENTINVS ARCHIE-
piscopus. *Taranto.*Motulensis. *Motula*, Comitatus gentis Seripannæ.Castellanetēsis. *Castellaneta*, Marchionatus gentis Caracciolæ.Vriensis seu Oritanus. *Oria*, Marchionatus gentis Bonifaciæ Imperialis.BRVNDISINVS ARCHIEP. ET
Ocrensis Episcopus vniti.
*Brindisi.*Hostunensis. *Hostuni.**Nerotinensis seu Nardonensis. *Nardo*, Ducatus gentis Aquaiuiæ.Monopolitanus. *Monopoli*, Marchionatus.HYDRVNTINVS ARCHIE-
piscopus. *Otranto.*Aletinus. *Lecce*, Comitatus gentis Capuæ.Leucensis & Alexanensis. *Capo di Leuco.*Castrensis in opido Poiardi residens. *Castro*, Comitatus gentis Gattinariæ.Gallipolitanus. *Gallipoli.*Vgentinus. *Vgento*, Comitatus gentis Pandonæ.

BARENSIS ARCHIEPISCOPVS
& Canusinus Episcopus vniti. *Bari,*
Canosa, Comitatus gentis
Canossæ.

Bitontinus. *Bitonto*, Marchionatus gentis
Aquauiuæ.

Iuuenacensis. *Giouenazzo*, Comitatus gen-
tis Gonzagæ.

Rubensis. *Ruvo*, Comitatus gentis Carra-
fæ.

Conuersanus. *Conuersano*, Comitatus gen-
tis Aquauiuæ.

Mineruinus. *Moneriuino.*

Polignianensis. *Pulignano*, Marchionatus.

Lauellinensis. *Lauello*, Marchionatus gētis
Tufæ.

Bitectensis. *Bitetto*, gentis Carrafæ.

Catharensis in Dalmatia. *Catheri*, ditionis
Venetæ.

* Melphitensis, exemptus per Paulum V.
Papam. *Molfetta*, Principatus gentis
Gonzagæ.

TRANENSIS ARCHIEPISCO-
pus & Salpensis Episcopus vniti.
Tranni. Salpe.

Vigiliarum. *Bisiglia.*
Andriensis. *Andri*, Ducatus gentis Carrafæ
à Stadera.

MAN-

MANFREDONIENSIS ARCHIEP.

& Montis Gargani Archiepiscopus v-
niti per Alexandrum III. *Manfre-*
donia, Citta di S. Angelo, Mar-
chionatus olim Castrio-
tæ, nunc Grimaldæ
gentis.

Vestanus. *Vesti.*

Melphienfis. *Melphi, Principatus gentis*
Doriæ.

Rapollensis. *Rappollo.*

THEATINVS ARCHIEP. ET

Comes per Clementem VII.

anno 1526. *Ciuita di*
Chieti.

Ortoniensis & Campensis seu Complensis.
Ortona, Comitatus gentis Cantelmæ.

*Pinnensis. *Citta di Penna, Ducatus gen-*
tis Farnesiæ.

Adriensis seu Hadriensis. *Atri, Ducatus*
gentis Aquaiuæ.

*Valuensis. *Valua.*

*Sulmonensis. *Sulmona, Patria Ouidij, &*
Principatus gentis olim Lannoïæ, nūc
Burgesiæ.

*Aquilanus. *Aquila, gentis Farnesiæ.*

*Marficus. *Marfi.*

*Aprutinus seu Theramensis Episc. & Prin-
ceps, Comes Bisegnæ. *Teramo.*

B

Ca-

Caliensis.

Ciuita di Cali.

LANCIANENSIS ARCHIEP.

per Pium IV. *Lanciano*, nullum habet
Episcopum suffraganeum.* Triuentinus, exemptus. *Triuento*, Comi-
tatus gentis *Afflictæ*.

RHEGIENSIS ARCHIEP. IN

Calabria. Reggio, Comitatus gentis
Cardonæ.Catacensis. *Catanzaro*, Marchionatus gen-
tis *Ruffæ*.Crotoniensis. *Crotone*, Marchionatus gentis
Columnæ.

Tropiensis.

*Tropea.*Opedensis. *Oppedo*, Comitatus gentis *Carac-*
ciolæ.

Bouensis.

*Boue.*Neocastrensis. *Nicastro*, Comitatus gentis
Constanzæ.Nicoterensis. *Nicotera*, Comitatus gentis
Ruffæ.Hieraciensis seu *Locræsis*. *Gieraci*, Marchio-
natus gentis *Aragonæ*.Scyllaceensis. *Squillaci*, patria *Cassiodori*, &
Principatus gentis *Borgiæ*.* *Miletis* anno 1195. per *Gregorium VII.*
Papam. Mileto, Comitatus gentis *S. Seue-*
rinae.

CON-

CONSENTINVS ARCHIEPIS.

& Montis alti Episcopus. *Cosensa*, &

Monte alto, Ducatus gentis

Moncadae.

Marturanensis. *Martorano*, Comitatus gentis
olim Aquinae.Marcensis, vulgò S. Marci. *S. Marco*, Duca-
tus gentis San Seuerinae, aut Marchiona-
tus gentis Cauanigliae.Befidiensis. *Bisignano*, Principatus gentis S.
Seuerinae.Cassanensis. *Cassano*, Comitatus gentis S.
Seuerinae, aut Marchionatus gentis Ca-
staldæ.

ROSSANENSIS ARCHIEPISC.

Rossano, Principatus gentis Iudici.

Nullum habet Episcopum suffraganeum.

SEVERENAE, VVLGO S. SE-

uerinae Archiepiscopus. *San Seuerina*,

Marchionatus aut Comitatus

gentis Carraffæ à

Spina.

Umbriaticensis.

Umbriato.Belicastroensis. *Belcastro*, patria S. Thomæ A-
quinatis, & Comitatus gētis San Seueri-
nae.

Insulanus.

Isola.*Gerent*

B 2

Gerentinus & Chariatensis vniti. *Cariati,*
 Principatus gentis Spinellæ.
 Strongilensis. *Strongoli.*

BENEVENTANVS ARCHIEP.
Beneuento, ditionis Pontificiæ.

Asculanus. *Ascoli,* Principatus olim gentis
 Leyuæ.

Telefinus, in opido Ceneto residens. *Te-*
lese.

S. Agathæ. *S. Agatha delli Goti,* Ducatus gē-
 tis Cosciæ.

Aliphanus. *Alife.*

Montis Marani. *Monte Marano.*

{ Auellinensis. *Auellino,* Principatus gentis
 Caracciolæ.

{ Frequentinus. *Fergiente,* gentis Gesual-
 dæ.

Vicanus. *Vico della Baronìa,* gentis Carac-
 ciolæ Rossæ.

Arianensis. *Ariano,* Ducatus gentis Gonza-
 gæ.

Boianensis. *Boiano,* Ducatus gentis olim
 Lanoïæ, nunc Caracciolæ Rossæ.

Bouinensis. *Bouino,* Ducatus gentis Gue-
 uarræ.

Vulturariensis & Montis Coruini. *Vultura-*
ra & Monte Coruino.

Larinensis. *Larino.*
 Ter-

Termulensis. *Termoli*, Ducatus gentis Capuæ.

S. Seueri. *San Seuero*, Principatus gentis Sangræ.

Troianus. *Troia*, Ducatus.

Guardiensis Alferiæ. *Guardia Alfana*.

In regno itaque Neapolitano, præter Beneuentanum (quod est opidum ditionis Pontificiæ) sunt Archiepiscopatus XIX. nimirum Neapolitanus, Capuanus, Salernitanus, Amalphitanus, Surrentinus, Complanus, Acheruntinus, Tarentinus, Brundisius, Hydruntinus, Barenfis, Tranenfis, Manfredoniensis, Theatinus, Lancianensis, Rhegiensis, Consentinus, Rossanensis, & Seuerinensis.

CAPVT IV.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV
in Italia.

PRæter Siciliae & Sardiniae Prouincias, habet insuper Societas in Italiae continente Prouincias quatuor, Romanam, Neapolitanam, Mediolanensem & Venetam.

PROVINCIA ROMANA.

	{	Domus Professa.	
		Colleg. Romanum.	
		Domus Probationis.	
		Colleg. Pœnitentiariæ.	
Romæ	{	Colleg. Germanicum.	Roma
		Colleg. Anglicanum.	
		Seminarium Roman.	
		Colleg. Maronitarum.	
		Colleg. Scotorum.	
		Residentia Tusculana.	Frascati.
		Collegium Tiburtinum.	Tiuoli.
		Collegium Lauretanum.	Loreto.
		Collegium Perusinum.	Perugia.
		Collegium Florentinum.	Fiorenza.
		Collegium Senense.	Siena.
		Collegium Maceratense.	Macerata.
		Collegium Recinetense.	Ricanati.
		Collegium Setinum.	Sezza.
		Collegium Anconitanum.	Ancona.
		Collegium Montis Sancti.	Monte Santo.
		Colleg. Montis Politiani.	Monte Pulciano.
		Collegium Firmanum.	Fermo.
		Colleg. Tifernaten.	Città di Castello.
		Collegium Asculanum.	Ascoli.
		Collegium Soranum.	Sora.

Sunt in hac Prouincia Socij 747.

PRO-

PROVINCIA NEAPOLITANA.

Neapoli	}	Domus Professa.	}	Napoli.
		Colleg. Neapolit.		
		Dom. Probationis.		
		Dom. Professa noua.		

Collegium Catacense.	Catanzaro.
Collegium Nolanum.	Nola.
Collegium Aletinum.	Lecce.
Collegium Bariense.	Bari.
Collegium Salernitanum.	Salerno.
Collegium Cosentinum.	Consenza.
Collegium Berolitanum.	Barletta.
Collegium Teatinum.	Chieti.
Collegium Aquilanum.	Aquila.
Collegium Beneuentanum.	Beneuento.
Dom. Probationis Adriensis.	Atri.
Collegium Bouinense.	Bouino.
Collegium Tropeense.	Tropia.
Collegium Massense.	Massa.
Collegium Stabienfe.	Castell' à mare.
Collegium Capuanum.	Capua.
Collegium Molfettanum.	Molfetta.
Residentia Monopolitana.	Monopoli.
Residentia Tarentina.	Taranto.
Residentia Paulæ.	Paula.

Sunt in hac Prouincia Socj 594.

PROVINCIA MEDIOLANENSIS.

Mediolani	{ Domus Professa. Col. Breidanum. }	Milano.
Genuæ	{ Domus Professa. Colleg. Genuense. Dom. Probationis. }	Genoua.
Collegium Taurinense.		Turino.
Collegium Comense.		Como.
Collegium Vercellense.		Vercelli.
Collegium Montis regalis.		Mondeui.
Collegium Cremonense.		Cremona.
Dom. Probationis Aronensis.		Arona.
Collegium Bastiense.		Bastia.
Collegium Niciense.		Nizza.
Collegium Alexandrinum.		Alessandria.
Residentia Papiensis.		Pauia.
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 4II.</i>		

PROVINCIA VENETA.

Domus Professa Veneta.*	Venetia.
Collegium Patauinum.*	Padoua.
Collegium Ferrariense.	Ferrara.
Collegium Bononiense.	Bologna.
Collegium Brixienne.*	Brescia.
Collegium Foroliuiense.	Forli.
Collegium Mutinense.	Modena.
	Parma.

Parmæ	{ Colleg. Parmense. }	Parma.
	{ Colleg. Nobilium. }	
Collegium Placentinum.		Piacenza.
Collegium Veronense.*		Verona.
Collegium Mantuanum.		Mantoua.
Dom. Prob. Nouellaræ.		Nouellara.
Domus Probat. Imolæ inchoata.		Imola.
Collegium Mirandulanum.		Mirandola.
Collegium Regiense.		Reggio.
Collegium Faentinum.		Faenza.
Collegium Castilionense.		Castiglione.
Residentia Cretenfis.*		Candia.
Residentia Vicentina.*		Vicenza.
Domus Probationis Buxetana.		Buffeto.

Sunt in hac Prouincia Socij 373.

CAPVT V.

DE REGNO SICILIAE.

Sicilia, omnium insularum maris Mediterranei maxima, titulo regio nobilis, paret Regi Catholico. Sunt in eâ vrbes Archiepiscopales tres, Panormum, Messina, & Mons Regalis.

PANORMITANO ARCHIEPIS.
parent Episcopi tres.

Mazariensis.	Mazara.
Agrigentinus.	Girgenti.
	Meli-

B 5

Melitenfis. *Malta*, infula Equitum Hofpitaliariorum S. Ioannis : quorum Magnus Magifter dicitur Princeps Melitæ & Gozi.

MESSANENSI ARCHIEPISC.
fubijciuntur,

{ Liparenfis.	<i>Isla de Lipari.</i>
{ Paftenfis.	<i>Patti.</i>
{ Cephaloedenfis.	<i>Cifalu.</i>

MONTIS REGALIS ARCHIEP.
per Lucium III. an. 1183. inftituito,
fubfunt,

Catanenfis. *Catania*, Academia.
Syracufanus. *Siracufa.*
In hac infula habet multa eaque illuftria
Collegia Societas Iefu, fub vnius Præfecti
Prouincialis regimine comprehenfa.

PROVINCIA SICVLA.

Panormi	{ Domus Profeffa.	} <i>Palermo.</i>
	{ Col. Panormitanũ.	
	{ Domus Probationis.	
Meffanæ	{ Domus Profeffa.	} <i>Meffina.</i>
	{ Colleg. Meffanenfis.	
	{ Dom. Probationis.	
Collegium Syracufanum.		<i>Siracufa.</i>
Collegium Catanenfis.		<i>Catania.</i>
		<i>Col-</i>

Collegium Montisregalis.	Monreale.
Collegium Biuonense.	Biuona.
Collegium Caltaieronense.	Caltagirone.
Collegium Rheginum.	Reggio.
Collegium Drepanitanum.	Trapani.
Collegium Mineense.	Mineo.
Collegium Marsalense.	Marsala.
Collegium Caltanessetrense.	Calatanessetta.
Collegium Melitense.	Malta.
Collegium Platiense.	Piazza.
Collegium Netinum.	Noto.
Collegium Saccense.	Sciaccia.
Residentia Chia.	Scio.

Sunt in hac Prouincia Socij 638.

CAPVT VI.

DE REGNO SARDI-
nia.

Sardinia insula, Regio titulo ornata, Regi item Catholico paret. Fuere in ea insula olim XIV. vrbes Episcopales: hodie septem aut octo sunt vrbes, in quibus Episcopi resident: *Calaris, Saffaris, Arborea*, in quibus Archiepiscopi; *Villa Ecclesie, Bosa, Algarium, Castrum Aragonense, & Lasa*, in quibus Episcopi commorantur. Ita Ferrarius in Topographia Martyrologij Romani.

CALA-

28 DE STATV RELIG. CHRIST.
CALARITANVS ARCHIEPIS.

Sardiniae & Corsicae Primas. *Caplari.*

Huic sunt suffraganei Epi-
scopi.

Doliensis. *Doli.*

{ Ecclesiensis.

{ Sulcitanus. *Solci.*

Suellenfis cum Calaritano Archiepiscopo
vnitus.

TVRRITANVS, HODIE SAS-
saritanus Archiepisc. *Torre Saffari.*

cui subsunt,

Algarensis. *Algar.*

Bosensis. *Bosi.*

Emporiensis. *Empurias.*

Phausaniensis, vulgò Faufinensis, in castro
Aragonensi residens. *Terra noua.*

ARBOREENSIS ARCHIEPIS.

Arbora. huic parent,

Vffellensis. *Vffella.*

Teralbensis. *Terra alba,*

S. Iustæ. *S. Iusta.*

In hac itidem insula Societas Iesu aliquot
Collegia possidet, in Prouinciam redacta.

PROVINCIA SARDINIAE.

Saffari { Domus Professa. } *Saffer.*
 { Colleg. Saffaritanum. }
 { Semin. S. Antonij. } *Calari*

Calari	} Domus Professa. } Colleg. Calaritanum. } Domus Probationis.	} Caller.		
			Collegium Ecclesienfe.	Tglesias.
			Collegium Alguerense.	Alguer.

Sunt in hac Prouincia Sacij 190.

CAPVT VII.

DE DVCATV MEDIOLA-
nensi.

Mediolanum vrbs est Insubriæ amplissima, Ducatus illius metropolis, & Proregis Hispani ac Senatus sedes. Prouincia sacra Mediolanensis olim latissimè patuit, & longè plures quondam Episcopi metropolitico iure ad illam pertinebant, quàm nunc pertineant: vt docet Carolus à Basilicâ Petri, Episcopus Nouariensis, in libello, quem de Metropoli Mediolanensi conscripsit. Vibi ac prouinciæ Mediolanensi primus Euangelium attulit S. Barnabas Apostolus. De Archiepiscopis Mediolanensibus vsq; ad annum 1489. scripsit Donatus Bofsius, & anno 1482. Mediolani publicauit. Ad nostra vsque tempora res gestas eorundem profecutus est Petrus Galefinius & alij. Hodie Mediolanensi Archiepiscopo suffragantur Episcopi;

Cremonensis.

Cremona.

Lau-

- Laudensis. *Lodi.*
- Nouariensis. *Nouara*, patria Petri Lombardi, Magistri sententiarum & Episcopi Parisiensis.
- Alexandrinus, per Alexandrum II. an. 1175. *Alessandria della Paglia.*
- Dertonensis. *Tortona.*
- Viglebanensis per Clementem VII. anno 1530. *Vigleuano*, Marchionatus gentis Triuultiaë.
- Bergomensis, in ditione Venetorū. *Bergomo.*
- Brixienfis, ibidem. *Brescia.*
- Vercellensis, in Principatu Pedemontano. *Vercelli.*
- Astensis, siue Hastensis, ibidem. *Aste.*
- Casalensis, in Ducatu Montis-ferrati, quæ olim ditio ad Palæologos, hodie ad Gonzagas pertinet. *Casale di Mon-ferrato.*
- Albensis, ibidem. *Alba.*
- Aquensis. *Acqui.*
- Saonensis, seu Sauonensis, sub ditione Reipublicæ Genuensis. *Saona.*
- Intimiliensis. *Vintimiglia.*
- * Ticinensis, seu Papiensis, habet ius Pallij. *Pauiā*, Academia.

CAPVT VIII.

ETRVRIAE GVBERNATIO
Ecclesiastica & Politica.

ETruria, pro maiori hodie parte, nunc paret Magno Etruriaë Duci, ex gente Medi-

Medicæa. Inter opida, quæ possidet, *Florentia, Pisa & Sena*, tres olim potentes Respublicæ, eminent.

Primum Florentiæ Ducem anno 1530. Carolus V. Imperator creavit generum suum, *Alexandrum Medicæum*. Cui anno 1537. à suis confosso, in principatu successit *Cosmus*, XVIII. annorum adolescens. Hic à Pio V. Papa ex Duce Florentino Magnus Etruriæ Dux primus creatus est, anno 1569. verbis istis coronæ inscriptis, ex mandato eiusdem Pontificis: *Pius V. Pont. Max. ob eximiam dilectionem, & Catholica Religionis zelum, præcipuumque Iustitiæ studium donavit.*

Idem *Cosmus* ordinem Equitum S. Stephani an. 1560. instituit, qui hodieque bellicâ aduersus Turcas gloriâ florent. Vide Origines nostras Equestres.

Sub ditione Magni Etruriæ Ducis tres sunt Archiepiscopatus.

FLORENTINVS ARCHIEPIS:
per Martinum V. anno 1421. *Firenza.*

Fæfulanus.

Pistoriensis.

Volaterranus.

Collensis.

Burgi S. Sepulcri.

Fièzola.

Pistoia.

Volterra.

Colle.

Burgo S. Sepulchro.

Sar-

Sarfanensis per Nicolaum V. Papam , Lunâ
per Gothos destructâ. *Serzana*, in ditio-
ne Genuensium.

*Montis Politiani. *Monte Pulciano*, patria
Rob. Bellarmini Card.

*Cortonensis per Ioannem XXII. *Cortona*.

SENENSIS ARCHIEPISCOP.
per Pium II. anno 1449. *Siena*,
Academia.

Suanensis. *Soana*.

Clusinus. *Chiusi*.

Grossetanus, seu Rosetanus. *Grosseto*.

Massensis, seu Massanensis, cum Populoni-
ensi vnitus. *Massa, Populonia*.

Pientinus, seu Corfimanensis. *Pientia*,
AENEÆ Silij patria, qui postea Pius II.
Papa hunc Episcopatum instituit.

Ilcinensis. *Monte Alcino*.

PISANVS ARCHIEPISCOP.
per Vrbanum II. aut Innocentium II.
Pisa, Academia, anno 1309.

Ciuitatis solis. *Ciuitella*.

Adiaciensis, in Corsica insula Reipubl. Ge-
nuensis. *Aiazzo*.

Sagonensis, ibidem in opido Vicensi aut
Caluensi residens. *Sagona*.

Aleriensis, ibidem. *Aleria*.

CAPVT

CAPVT IX.

DE DVCATIBVS MANTVÆ,

*Mutina, Urbini, &**Parma.*

MANTVÆ, Virgilij Poetarum *Mantua.*
 principis patria, Ducem habet ex
 gente Gonzaga, qui & Montiferrati
 Ducatum obtinet, Paleologis exstinctis.
 Vincentius Dux an. 1608. ordinem militarem
Redemptoris Iesu Christi instituit, in
 honorem miraculosi sanguinis eiusdem
 Domini nostri, qui Mantuæ in templo pul-
 cherrimo Canonorum S. Andreae, magna
 religione, à multis retrò sæculis adseruatur.
 Fit eius mentio in veteri Chronico, quod
 Petrus Pithoeus edidit cum XII. Scriptori-
 bus coætaneis.

MVTINA & Rhegium Ducem ha- *Mutina.*
 bent ex gente Atestina, vulgò Estensi, quæ
 olim Ferrariæ Ducatum pro titulo ac sede
 primaria obtinuit. Sed ann. 1598. Clementis
 VIII. Pont. Max. operâ, Sedi Apostolicæ di-
 tio illa est restituta.

VRBINVM Ducem habet ex gente *Urbina.*
 Roborea: cuius vrbis Archiepiscopo sex E-
 piscopi suffragantur, *Leopolitanus, Pisaurien-*
sis, Calliensis, Eugubinus, Foro-Sempronien-
sis, & Senogalliensis. Quæ opida omnia spectant ad
 Ducem Vrbinatem.

C

PAR-

Parma.

PARMA & Placentia Ducem habent ex gente Farnesia, beneficio Pauli III. Papæ. Vtriusque vrbis Episcopi suffragantur Archiepiscopo Bononiensi, vt & Episcopus Burgi S. Domnini, in ditione Parmensi, per Clementem VIII. constitutus.

CAPVT X.

RESPUBLICAE LIBERAE, VENETA,
Genuensis, Lucensis, & Ra-
gusina.

*Venetia.**Genua.*

IN Italia tres sunt Respublicæ liberæ, *Ve-
neta, Genuensis & Lucensis*, & vna trans
mare Adriaticum, *Ragusina* scilicet, in
Dalmatia. Omnium vetustissima ac poten-
tissima est Veneta: ponè sequitur Genuen-
sis, quæ (vt & Lucensis) nominis Hispanici
est studiosissima; vt è contra Veneti Gallis
sunt addictissimi. Ragusini, moribus & lin-
gua Italis similes, partim armis, partim an-
nuâ pensione Turcis præstari solitâ, liber-
tatem tuentur.

Luca.

Luca Episcopum habet Apostolicę Sedis
immediatè subiectum, qui in sacris ius ha-
bet Pallio vtendi.

Ragusin.

Ragusium, olim Epidaurus, iacet in Dal-
matia, ex opposito Italiæ, & habet Archie-
piscopum: cui suffraganei sunt Episcopi
Stagnensis, & Tribuniensis, (quæ sunt opida
eius-

eiusdem Reipublicæ) item Marcatensis, Ronenensis, Garzalenfis, Stephanensis, & Curzolenfis.

CAPVT XI.

ECCLESIASTICA APVD
Venetos gubernatio.

Sub ditione Reipublicæ Venetæ duo sunt Patriarchæ, Venetus, qui Gradenfis successit, & Aquileiensis: item quatuor Archiepiscopi, Spalatensis, Iaderensis, Corcyrensis & Candiensis. Quot singulis Episcopi sint suffraganei, ex subiuncta syllabo patebit.

VENETVS PRIMVM EPISCO-
pus anno 772. ab Adriano Papa, post ab Eugenio IV. an. 1350. Patriarcha creatus.

Venetia. Huic sunt Episcopi
suffraganei,

Clodiensis.

Chioza, insula.

Torcellensis.

Torzello, insula.

AQVILEIENSIS PATRIAR-
cha, in opido Vtinenfi residet. *Aquilegia.*

Vdene. Huic subsunt,

Comensis in Ducatu Mediolanensi. *Como,*
Plinij vtriusque patria.

C 2

Vero-

Veronensis.	<i>Verona.</i>
Patauinus.	<i>Padoua.</i>
Vicetinus, vulgò Vicentinus.	<i>Vicenza.</i>
Taruisinus.	<i>Treuizi.</i>
Concordiensis, in portu Romatino res- dens. <i>Concordia</i> , Marchionatus spectat ad Principem Mirandulanum, gentis Picæ.	
Cenetensis.	<i>Zeneda.</i>
Feltrensis.	<i>Feltre.</i>
Bellunensis Episcop. & Comes.	<i>Ciuidal di Bellun.</i>
Polensis.	<i>Pola.</i>
Parentinus.	<i>Parento.</i>
Tergestinus.	<i>Trieste, gentis Austriacæ.</i>
Petinenfis.	<i>Petin.</i>
Iustinopolitanus, siue Capitis Istriæ.	<i>Capo d' Istria.</i>
Æmonienfis, seu Ciuitatis Nouæ in Istria.	<i>Cittanoua.</i>
* Tridentinus, S. R. Imperij Princeps.	<i>Trento.</i>
* Mantuanus.	<i>Mantoua, Ducatus gentis Gonzagæ.</i>

SPALATENSIS ET SALONI-
tanus Archiepisc. Dalmatiæ & Croatiae
Primas. *Spalatro, Salona.*

Segniensis.	<i>Segna, gentis Austriæ.</i>
Nonensis.	<i>Nona.</i>
Pharenfis, seu Farenfis.	<i>Faro, Lesina. Tra-</i>

Traguriensis. *Tran.*

Sanadriensis. *Sanadria.*

Scardonensis, sub ditione Turcarum. *Scardona.*

Tiniensis, seu Tininiensis, ibidem. *Tina.*

Sebenicensis per Bonifacium VIII. institutus, à quibusdam additur, & Alminiensis cum Spalatino Archiepisc. vnitus. *Almiza.*

IADERENSIS ARCHIEPISC.

Zara, insula Venetorum. Huic sunt suffraganei,

Arbensis. *Arbe*, insula Venetorum.

Veglanensis. *Veglia*, seu *Vegia*, insula eorumdem.

Ossaronensis. *Ossaro*, insula eorumdem.

CORCYRENSIS ARCHIEPISC.

Corfu, insula Venetorum. Huic subsunt Episcopi,

Cephaloniensis. *Cefalonia*, insula eorumdem in mari Ionio.

Zacynthi. *Zante*, insula eorumdem, ibidem.

CRETENSIS, seu CANDIENSIS Archiepisc. in vrbe Candiensi residens.

Candia, insula Venetorum. Huic parent,

Caneensis. *Canea.*

Rettimensis. *Rettimo.*

Siteensis, seu Sitthiensis. *Sittia.*

Hierapetrensis. *Hierapetra.*

C 3 *Che-*

Cheronesensis.	<i>Cheroneſſo.</i>
Mellipotamensis.	<i>Mellipotamo.</i>
Arcadiensis.	<i>Archadia.</i>
Ciffamensis, seu Sicchimensis.	<i>Sicchimo.</i>

His adde Episcopatum Buduanensem, vulgò *Budoa*, Antibarenſi olim Archiepiſc. in Seruia, & Catharenſem Barenſi Archiepiſc. ſuffraganeum. Nonnulli adiungunt Curzulenſem Episc. Ragufino Archiepiſc. ſuffraganeum.

CAPVT XII.

DE CANDIA, CORCYRO, IADERA,
alijsq̄e inſulis Venetorum.

Candia, olim Cræta, inſula maris mediterranei, centum vrbibus quòdam claruit: vt priſci ſcriptores tradunt. Earum circiter quadraginta Plinij ætas nouit: hodie verò, vt Bellonius tradit, tres tantùm alicuius nominis habet, quæ ſunt *Candia*, Venetorum colonia, vnde inſulæ nomẽ, *Canea* & *Rettimum*. Tẽpore Leonis Imp. XI fuẽre Episcopatus Crætẽſi Archiepiſc. ſubiecti, nimirum, Gortynius, Cnoſſius Arcadiæ, Cherroneſi, Aulopotami, Agrij, Lampenſis Cydoniæ, Hierapetræ (ſic enim coniunctim legendam, non diuiſim) Sitiæ & Cifeami. Hodie Candiẽſi Archiepiſc. ſubſunt Episcopatus IX. nimirum Caneenſis, Rettimẽſis, Sittienſis & Hierapetrenſis vniti,
Cher-

Cheronefensis, Sicchimiensis, Arcadiensis,
& Mellipotamensis: vt ex litteris Alexandri
Turriani, Sittiensis & Hierapetrensis Epi-
scopi didicimus. Insulam porrò, quæ tota
Venetis hodie paret, egregiè Bellonius libr.
I. Observationum cap. 4. & seqq. descripsit.

Parent item Venetis Corcyrus, Iadera,
Cephalonia, Zacynthus, & aliæ Ionij atque
Adriatici maris insulæ: de quarum Episco-
pis superiore capite egimus.

CAPVT XIII.

DE REPUBLICA

Genuensi.

GENUA Liguriæ caput, emporium no-
bilissimum, ad mare Mediterraneum,
Respublica præpotens, aliquando ad
Tanaim vsque imperij sui fines produxit.
Nam olim Theodosiam, vulgò *Cassam*, Cy-
prum, Lesbum, & Chium insulas, item que
Peram urbem Thraciæ, ex opposito Con-
stantinopoleos sitam, possedit. Hodie toti
ferè Liguriæ & Corsicæ insulæ imperat. Ar-
chiepiscopatum an. 1130. aut 1132. Innocen-
tius II. constituit. De rebus Genuensium
scripsere Augustinus Iustinianus, Barth.
Facijs, Iac. Bracellius, Iacobus à Vora-
gine, Paulus Guterianus, Petrus Bizarus,
& omnium elegantissimè Vbertus Fo-
lieta. Genuenses mercaturâ & nego-

tiationibus potentissimi, per omnes ferè orbis prouincias, magnum sibi nomen ac diuitias compararunt. Genuensi Archiepiscopo suffraganei sunt Episcopi,

Albingaunensis, per Alexandrum III. anno 1179. *Albenga.*

Bobienfis, in Ducatu Mediolanensi, circa annum 1132. *Bob.*

Brumacensis. *Brignale.*

Naulensis, per Innocentium III. *Noli.*

§ Marianensis, in Corsica insula. *Mariana.*

∫ Acciensis, ibidem. *Accia.*

Nebienfis. *Nebio.*

Ceterùm sub ditione Genuensi in vniuersum XIII. hodie diœceses existunt, Genuensis, Albingaunensis, Brumacensis, Naulensis, Sauonensis, Intimeliensis, Sarzanensis, Marianensis, Acciensis, Nebienfis, Aleriensis, Sagonensis & Adiaciensis. Ex his sex posteriores sunt in Corsicula insula: Sauonensis autem, & Intimeliensis ad prouinciam sacram Mediolanensem pertinent: Sarzanensis verò ad Florentinam spectare solet, hodie exempta, vt volunt.

** **
**

CA

CAPVT XIV.

DE REGNO CORSICAE.

CORSICA Insula maris Ligustici, Regio titulo illustris spectat ad Rempub. Genuensem. Iuxta Philippum Ferrarium, in Notis ad Martyrologium Romanum, sunt in ea hodie sedes quinque Episcopales, *Mariana, Aleria, Nebium, Sagona & Adiacium*, omnes solo æquatae, præter Adiacium. Præfectus insulæ residet Bastiæ, quæ vrbs munita egregiè est; vt & fanum S. Florentij, Caluia, & Bonifacium. Ita Ferrarius. Alij dicunt hodie sex Episcopos in Corsica numerari, Marianensem, Nebiensem, & Acciensem, qui Archiepiscopo Genuensi; Aleriensem, Sagonensem & Adiaciensem, qui Archiepiscopo Pisano sunt suffraganei. Vtramque opinionem faciliè est conciliare: eò quòd Acciensis sedes, à Ferrario omissa, sit vnita cum Marianensi: vt vir eruditus me monuit.

CAPVT XV.

DE MELITA INSVLA.

MELITA, insula maris Siculi, naufragio D. Pauli nota, sedes est E-

C 5

qui-

quitum Ioannitarum seu Rhodiorum: de quibus vide Origines nostras Equestres. In insula vrbs est, quæ Episcopum habet, Panormitano in Sicilia Archiepiscopo suffraganeum.

In eadem vrbe Societas Iesu insigne possidet Collegium.

Melitenses porrò Equites perpetuum contra Turcas bellum alunt, & triremibus aliquot egregè instructis Christiani nominis hostes assiduè laceffunt. De rebus præclarè gestis per Ioannitas, insigne volumen post alios annis superioribus Bosius publicauit.

CAPVT XVI.

HISPANIARVM STATVS.

Hispania prima à Romanis tēata quidem, sed vltima prouinciarum subacta, eisdem vsque ad annum salutis quadringentesimum decimum paruit. Quo tēpore, cum Imperiū iam declinaret, VVandali, Sueui, & Alani, à Gothis ex Gallia pulsī, montes Pyrenæos transierunt, & Hispaniam Romanis ereptam multis annis tenuerunt. Sed Gothi à Francis ex Gallia eiectioni, vicissim VVádalos & Alanos eiecerūt, Sueuos autem ad interneccionem ceciderunt.

Hispania itaque longo tempore Gothis paruit, à quibus hodieque præcipuæ inter
Hispa-

Hispanos nobilium familię Originem suam repetunt. Tandem à Saracenis, fretum Herculeum transgressis, miserabili casu occupata est anno Christi 720. Iuliano Comite Beticam, cui præfectus erat, prodente, vt 720. iniuriam violatâ filia à Roderico Rege acceptam vlcisceretur.

Gothi qui superfuerunt, cum in Asturū, Cantabrorum & Gallæcorum montes se recepissent, paulatim amissas regiones atque vrbes recuperare ceperūt: & postremò cum Maurorū res vix Beticę finibus cōtinerentur, à Ferdinando Magno Rege Catholico victi, atq; vniuersâ Hispaniâ an 1592. expulsi sunt. Quo quidem anno, & Orbem Nouū 1592. Hispanis Christophorus Colūbus aperuit: ex quo infinitæ opes ac thesauri in Hispaniam sunt aduecti.

Auxerunt & Hispanorū potentiam, tot regnorum ac prouinciarum hæreditates, in Ferdinando Aragonio, & Isabella Castellana, itēque in Philippo I. Austriaco, & Ioāna Aragonia, coniunctæ. Nam Philippo natus Carolus, post Imperator eo nomine Quintus, à patre Austriacarū ac Belgicarū prouinciarū; à matre verò Hispaniæ, maioris Italiæ partis, & Indiæ Occidentalis seu Orbis Noui hæreditatem accepit.

Hispaniæ reliquæ Lusitaniam, & Indiæ Occidentali Orientalem Philippus II. Rex Catho-

Catholicus, Caroli filius, adiecit. Quæ regna vniuersa, tot locorum interuallis disita, feliciter hodie Philippus III. Rex omnium verè maximus possidet. Vt inter vniuersas Regum Principumque orbis terræ familias, Austriaca omnium potentissima meritò sit censenda.

Et verò cùm Euangelicam Christi doctrinam in omnes terras, ante sæculorum consummationem, diffundi oporteat, Deus ad hoc potentiæ culmen Austriacos Principes euexit, & in Hispania, vltima Europæ ad Occidentem prouincia, noui velut Imperij sedem collocauit; vt essent, qui tam longinquas ac difficiles nauigationes, ad Antipodas, & alio sole calentes Indos, suis opibus ac viribus freti, commodiùs diffunderent.

CAPVT XVII.

S E R I E S E P I S C O P A T V V M H I S P A N I A E vniuersæ.

IN Hispaniarum regnis, XI. hodie sedes Metropolitanæ numerantur, Tolitana, Burgenfis, Compostellana, Hispalensis, Granatensis, Cæsaraugustana, Tarraconensis, Valentina, Bracarenfis, Orlisiponenfis, & Eborensis.

T O

TOLETANO ARCHIEPISC.
& Hispaniarum Primate, Episcopi
suffraganei sunt,

Cordubensis.	<i>Cordoua.</i>
Segouiensis.	<i>Segouia.</i>
Conchensis.	<i>Cuenca.</i>
Seguntinus.	<i>Siquenza, Academia.</i>
Giennensis.	<i>Iaen.</i>
Carthaginensis seu Murciensis.	<i>Cartagena, Murcia.</i>
Vxamensis, seu Oxomensis.	<i>Osma.</i>
Vallisoletanus anno 1595. per Clementem VIII. institutus.	<i>Valladolid, Academia.</i>

BVRGENSI ARCHIEPISCO-
po in Castella veteri, per Grego-
rium XIII. instituto, *Burgis.*
subfunt,

Pompelouensis. *Pamploua*, regni Nauarræ
caput.
Calagurritanus ad Ebrum fl. *Calahorra.*
Palentinus Episcop. & Comes Perniæ. *Pa-
lencia.*

COM-

Santiago. COMPOSTELLANO ARCHIEPISC. in Galæcia, per Calixtum II. an. 1124. constituto, suffragantur Episcop,

Salmanticensis. *Salamanca*, Academia anno 1240. instituta.

Abulensis. *Auila*, patria B. Terefię Virg.

Placentinus. *Plazencia.*

Lucensis. *Lugo.*

Asturicensis. *Astorga.*

Zamorensis, per Calixtum I I. circa annum 1119. *Zamora.*

Auriensis siue Orensis. *Orense.*

Tudensis. *Tuy.*

Pacensis. *Badaios.*

Mindoniensis. *Mondonedo.*

Cauria. *Coria*, Marchionatus gentis Tolentanę.

Ciuitatis Roderici. *Ciudad Rodrigo.*

* Legionensis, exemptus. *Leon.*

* Ouetensis, olim ius metropolitanum habuit. *Ouiedo.*

Senilla. HISPALENSI ARCHIEPISC. in Bętica, subiecti sunt Episcopi,

Guadicensis olim Accitanus. *Guadix.*

Gadi-

Gaditanus. *Cadiz peninsula.*
 Canariensis. *Canarias islas.*

GRANATENSI ARCHIEPISC. *Granada.*
 per Alexandrum VI. instituto,
 subsunt Episcopi,

Malacitanus. *Malaga.*
 Almeriensis. *Almeria.*

CAESARAUGVSTANO ARCHIEPISC. *Caragoza.*
 in Aragonia, per Ioan-
 nem XXII. anno 1316. creato,
 suffraganei sunt,

Oscensis. *Huesca, Academia vetustissima.*
 Iacensis circa annum 1009. *Iaca.*
 Barbastrensis circa annum 1102. *Barbastro.*
 Turiasonensis. *Tarazona.*
 Terulensis. *Teroel.*
 Albarracinensis. *Albarazin.*

TARRACONENSI ARCHIEP. *Tarrago-*
 in Catalonia, suffragantur Epi- *na.*
 scopi,

Dertusanus. *Tortosa.*
 Ilerdensis. *Lerida, Academia.*
 Barcinonensis. *Barcelona, Academia.*
 Vicensis siue Ausonensis, *Vich.*
 Gerun-

Gerundenfis.	<i>Girona.</i>
Vrgellenfis (fiue Vrgelitanus).	<i>Vrgel.</i>
Elnenfis (fiue Helenenfis).	<i>Elna.</i>
Celfonenfis.	<i>Solſona.</i>
Perpinianenfis, per Paulum V.	<i>Perpinian.</i>

Valencia. VALENTINO ARCHIEPISCO-
po, per Innocentium VIII. Anno
designato, ſubſunt,

Segobricenfis.	<i>Segorúe.</i>
Oriolanus, per Iulium II. anno 1513.	<i>Ori- buela.</i>
Maioricenfis, circa annum 1230.	<i>Mallorca inſula.</i>

Braga. BRACARENſI ARCHIEP. IN
Luſitania, ſuffraganei ſunt,

Portuenfis ſeu Portucalenfis.	<i>Porto.</i>
Viſeenfis.	<i>Viſeo.</i>
Guardienfis, olim Igæditanus.	<i>Guardia.</i>
Lamecenfis.	<i>Lamego.</i>
Mirandenfis, per Paulum III.	<i>Miranda.</i>
Lerienfis, per Paulum III.	<i>Leyra.</i>

Lisbona. OLISIPONENſI ARCHIEPIS-
copo, per Bonifacium IX. anno 1390.
conſtituto, ſubſunt Epi-
ſcopi,

Conim-

Conimbricensis Episcopus & Comes Arganilij. *Coimbra*, Academia, anno 1557. instituta.

Portalegrensis per Paulum III. *Portalegre*.
Septentris in Africa. *Ceuta*.

Maderensis siue Funchalensis. *Funchal* in insula Madera.

Tercerensis siue Angrensis. *Angra* in insula Tercera.

Congensis in regno & vrbe Congo, ad oram Africae. *Congo*.

Capitis viridis, in insula & vrbe S. Iacobi. *Cabo Verde*, *Sant Yago*.

S. Thomæ, in insula & vrbe S. Thomæ, sub linea AEquinoctiali, ex opposito Guineæ. *San Thomè*.

Brafilienfis, in vrbe S. Saluatoris, ad Bahiam omnium Sanctorum. *Brasil*, *Baya de todos Santos*.

EBORENSI ARCHIEPISCOPO
per Paulum III. an. 1540. creato, sub-
sunt Episcopi,

Siluenfis siue Algarbientis, in vrbe Pharo. *Silues*, *Faro*.

Albenfis. *Etuas*.

Tingenfis seu Tingitanus in Africa cū Septentri vnitus. *Tanger*.

Ceterum an. 1523. Hadrianus VI. Papa,
D natio

natione Belga, Regibus Hispaniæ fecit potestatem legendi Episcopos ac præsentandi: vt Ioannes Mariana tradit in Auctario suo ad Hispaniæ historiam.

CAPVT XVIII.

DE ORDINVM MILITARIVM
apud Hispanos occasione & successu.

EO tempore, quo Hispania, maxima ex parte, erat sub Arabum potestate & imperio cõstituta, cùm esset perpetuū inter illos & Christianos bellum, sine vllō firmo & stabili induciarum fœdere, fuerūt quidam viri nobiles, non magis virtute, quàm religione præcellentes, qui vouebant se pro Christi gloria, quamdiu vires suppetent, summa contentione pugnaturos. Quod vt multò alacrius facerent, & vt commodius ad cœlum viam munirent, à nuptijs abstinebant. Horum vita partim in religionis studio, partim in armorum exercitatione consumebatur. Tantusq̃ue erat in illis ardor animorū, vt eos beatissimos iudicarent, qui in bellis pro defensione Reipub. & Christi sanctissima religione susceptis occumberent. Horum exemplum cùm multi sequerentur, fuerunt varij militares
 Ord-

LIBER I. CAPVT XVIII. 51

Ordines instituti, à Regibus multis benefi-
cijs ornati, & à Põtificibus Maximis appro-
bati: ex quibus multi viri prodiere, quorũ
virtute Mauri sæpissimè cum magna Chri-
stiani nominis gloria, fusi fugatiq̃e sunt.
Erant autem omnes signo Crucis, rubro
aut viridi, vestibus assuto, secundum pectus
infigniti.

Ex his fuere militares Ordines *S. Iacobi*,
Alcantaræ, *Calatrauæ*, *Christi*, *Auisi*, & alij: de
quibus fusè egimus libello peculiari.

Ceterum Hadrianus VI. Papa anno
1523. concessit, vt trium Ordinum eque-
strium, videlicet *S. Iacobi*, *Alcantaræ* & *Ca-
latrauæ*, Præfectura, ab alijs Pontificibus
concessa, deinceps Castellæ Regibus pro-
pria perpetuaq̃e esset.

CAPVT XIX.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV
in Hispania.

IN vniuersis Hispaniarum regnis Socie-
tas Iesu quinq; Prouincias habet, quas v-
nà cum singularum Collegijs operæ præ-
tium hîc fuerit ob oculos ponere, quòd ex
ijs potissimum desumpti fuerint, hodieq̃e
desumantur præcones Euangelici, ad Chri-
sti doctrinam, per vtramq; Indiam, longè
lateq; disseminandam.

D 2 PRO,

PROVINCIA TOLETANA

Toleti	{ Domus Professa. Coll. Toletanum. }	Toledo.
Madrid	{ Coll. Madritanum. Domus Probation. }	Madrid.
Collegium Complutense.		Alcala.
Collegium Ocaniense.		Ocaña.
Collegium Placentinum.		Plasencia.
Collegium Conchense.		Cuenca.
Collegium Belmontense.		Belmonte.
Collegium Murcianum.		Murcia.
Collegium Carauacense.		Carauaca.
Collegium Seguritanum.		Segura.
Collegium Huetense.		Huete.
Collegium Talabricense.		Talauera.
Collegium Oropesalum.		Oropesa.
Dom. Probationis Villaregiensis.		Villarejo.
Collegium Almagrense.		Almagro.
Collegium S. Clementis.		S. Clemente.
Collegium Almonozilense.		Almonozil.
Residentia Naualcarnerensis.		Naualcarnero.
Residentia Iesu Montani.		Iesus del monte.

Sunt in hac Prouincia Socij 570.

PRO.

PROVINCIA CASTELLANA.

	Domus Professa.	} Val-
Vallisoleti	{ Colleg. Vallisoletan.	{ lado-
	{ Colleg. Anglicanum.	{ lid.
Salman-	{ Colleg. Salamanticense.	{ Sala-
ticae	{ Colleg. Hybernorum.	{ manca.
Collegium Burgense.		Burgos.
Collegium Metinense.		Medina.
Dom. Probat. Villagarcienfis.		Villagarcia.
Collegium Segobiense.		Segouia.
Collegium Abulense.		Auila.
Collegium Palentinum.		Palencia.
Compo-	{ Col. Compostellanum.	{ Sant
stellæ	{ Colleg. Hybernorum.	{ Yago.
Collegium Pampilonense.		Pamplona.
Collegium Legionense.		Leon.
Collegium Lucroniense.		Logroño.
Collegium Ouetense.		Ouiedo.
Collegium Numantinum.		Soria.
Collegium Santanderense.		Santander.
Collegium Montis regalis.		Monterey.
Collegium Monfortense.		Monforte.
Collegium Areualense.		Areualo.
Collegium Vergarense.		Vergara.
Collegium Tudelanum.		Tudela.
Collegium Bilbaense.		Bilbao.
Collegium Bellimarense.		Bellimar.
Colleg. Vil. Fran. Gal.		Villa Franca de Galitia.

Residentia Azcoitana. *Azcoitia.**Sunt in hac Prouincia Socij 613.*

PROVINCIA ARAGONENSIS.

Valentiæ { Domus Professa. } *Valencia.*
 { Coll. Valentinum. }Collegium Barcinonense. *Barcelona.*Collegium Cæsaraugustanum. *Caragoça.*Collegium Majoricense. *Mallorca.*Collegium Gerundense. *Girona.*Collegium Gandiense. *Gandia.*Collegium Bilbilitanum. *Calatayud.*Collegium Tarasonense. *Taragona.*Collegium Vrgellense. *Vrgel.*Collegium Olcanum. *Huesca.*Dom. Probationis Tarracon. *Tarragona.*Collegium Ilerdense. *Lerida.*Collegium Perpinianense. *Perpiñan.**Sunt in hac Prouincia Socij 390.*

PROVINCIA BAETICA.

 { Domus Professa. }
 { Colleg. Hispalense. }
Hispali { Domus Probation. } *Sevilla.*
 { Colleg. Anglicanum. }
 { Colleg. Studia repet. }Collegium Triguerense. *Trigueros.*Collegium Gaditanum. *Cadiz.**Col.*

Collegium Marcenense.	Marchena.
Collegium Cordubense.	Cordoua.
Collegium Granatense.	Granada.
Baezæ { Colleg. Baezanum. }	Baeca.
{ Dom. Probationis. }	
Collegium Malacense.	Malaga.
Collegium Xerense.	Xerez.
Collegium Cazorlanum.	Caçorla
Collegium Vbedanum.	Vbeda.
Collegium Astigitanum.	Ezija.
Collegium Guadixense.	Guadix.
Collegium Frexenale.	Freienal.
Collegium Montellanum.	Montilla.
Collegium Antiqueranum.	Antequera.
Collegium Ossunense.	Ossuna.
Collegium Anduxarense.	Anduxar.
Residentia Giennensis.	Iaen.

Sunt in hac Prouincia Socij 600.

PROVINCIA LVSITANIAE.

Olisipone { Domus Professa. }	} Lisboa.
{ Colleg. S. Antonij. }	
{ Domus Probat. }	
Collegium Conimbricense.	Coimbra.
Collegium Eborense.	Euora.
Collegium Portuense.	Porto.
Collegium Bracarense.	Braga.
Collegium Brigantinum.	Braganza.
Collegium Pharense.	Pharo.
	Dom.

56 DE STATV RELIG. CHRIST.

Dom. Professa Villauicosæ.	Villauicosæ.
Collegium Portalegrense.	Portalegre.
Collegium Funchalense.	Madeira.
Collegium Angrense.	Angra.
Collegium S. Michaelis.	San Miguel.
Residentia S. Felicis.	San Fins.
Residentia Canalis.	Canal.
Domus in Regno Angolæ.	Angola.
Resid. in Insulis Hesperidum.	Cabo Verde.

Sunt in hac Prouincia Socij 680.

CAPVT XX.

DE BALEARIBVS INSVLIS, IN
mari Mediterraneo.

BAleares insulæ, hodie *Maiorica* & *Mi-
norica*, Mauris an. 1229. ereptæ, Regi
Catholico parent. In *Maiorica* est
vrbs eiusdem nominis, cui datus est Episco-
pus ijsdem temporibus. Fuit ea Raimundi
Lulli patria, qui à Mauris in Africa an. 1301.
ob religionem cæsus, atque in vrbem patri-
am relatus, magnam à populis habet vene-
rationem. In Academia *Maioricensi*, item-
que *Barcinonensi* libri eiusdem Lulli ho-
dieq; explicantur. *Marianam rerum Hisp.*
lib. 15. cap. 4. & lib. 12. cap. 14. consule.

In vrbe *Maiorica* Iacobus Rex, insulæ
victor, in signe XXX. *Canonicorum Colle-
gium*, in honorem *Deiparæ* fundauit, ibi-
dem conditus.

CA

CAPVT XXI.

CANARIAE, HESPERIDES, ET
Azores insula, in Oceano.

CAnaria, vna ex Fortunatis insulis, *Canaria.*
 Ptolemæo & Plinio, libr. 6. cap. 32. nota, sic dicta est à magnorum canum multitudine ingenti. Hodie omnes illæ insulæ, quas veteres Fortunatas dixerunt, vno nomine Canariæ dicuntur. Patrum memoriâ, Melchior Canus harum insularum Antistes fuit, libro de locis Theologicis conscripto celebris. Primum Canariensibus Episcopum nomine Alfonsum Berramed'ũ, ex ordine Minorum, anno 1404. Benedictus XIII. dedit: estque Valentino Archiepiscopo suffraganeus. Iacent autem Canariæ insulæ, numero septem, in mari Atlantico, ab occasu ad ortum, ordine porrectæ, à media cœli linea septimo & vicefimo gradu distantes, à Castellanis circa annum 1346. detectæ. Quæ maxima est, Canaria vocatur, inde ceteris eadem facta appellatio.

Hesperides insulæ, vulgò *Capitis Viridis*, à Lusitanis detectæ, habent Episcopum in insula & vrbe S. Iacobi residentem, Olisiponensi Archiepisc. suffraganeum: habent item Collegium Soc. I. E. S. V. ibidem.

D S

Azo-

Azores.

Azores insulæ, à Flandris primùm detestæ, ind. que *Flandrica* sunt nuncupatæ, post à Lusitanis occupatæ. Ex ijs vna vocatur *Tertia*, vulgò *Tercera*: in cuius vrbe Angra residet Episcopus, Olisiponensi Archiepisc. suffraganeus. In eadem vrbe Societas IESV Collegium habet, & alterum in S. Michaelis insula vicina.

Madera.

Haud procul à Canarijs insulis iacet insula Madera, à Lusitanis pariter occupata & inhabitata: in cuius opido Funchalensi itidem Episcopus residet, Olisiponensi Archiepisc. suffraganeus, habetque Societas IESV Collegium ibidem.

CAPVT XXII.

REGNI GALLIARVM STATVS.

PVLsis è Gallia Romanis, fugatisque Gothis & alijs barbaris, Franci, Sicambrorum ad Rhenum proles, florentissimum in ea regnum condiderunt. Primus ex Francorum Regibus *Clodoueus*, cum ad Tolbiacum (vicus est in finibus Agrippinensium, *Zulpich* hodie) insignem contra Alemános victoriam obtinuisset, Christi sacra amplexus, & à S. Remigio Rhemorú Archiepiscopo fonte salutifero est ablutus.

Ab eo tempore status Galliarum mansit
monar-

monarchicus: quæ forma regiminis optima
 censetur. Rex autem in Gallia nascitur, non
 suffragiis designatur, vt in Polonia, & alibi.
 Ad regni successionem non nisi sexus mas-
 culinus admittitur; foeminis prorsus exclu-
 sis, iuxta legem Salicam, vt perhibent.

De Rege Galliarum duo memoranda,
 Villanouanus, Massonus, & alij rerum Gal-
 licarum scriptores tradunt: prius, in Eccle-
 sia Rhemenfi vasculum esse (*Ampullam sa-
 cram* vulgò nuncupant) chrismate per-
 enni redundans, ad Regis vnctionem, tem-
 pore Clodouei I. Regis Christiani, cœ-
 litus demissum: alterum, strumas, seu
 scrofulas à Rege ipso curari solo conta-
 ctu.

Regem, in regni possessionem, mittendi
 ius esse solet penes XII. *Pares Franciæ*, quo-
 rum sex *Ecclesiastici*, & totidem vulgò *Laici*
 nuncupantur.

ECCLASIATICI PARES Franciæ,

Remensis Archiepiscopus	} Duces.
Laudunensis Episcopus	
Lingonensis Episcopus	
Catalaunensis Episcopus	} Comites.
Nouiomensis Episcopus	
Bellouacensis Episcopus	

LAICI

L A I C I P A R E S
Franciæ.

Burgundiæ	}	Duces.
Normanniæ		
Aquitaniæ		
Flandriæ	}	Comites.
Campaniæ		
Tolosa		

Ad Remensem Archiepiscop. spectat ius Regem inungendi: qui, cum alijs Ecclesiasticis, hodie que perstat. Laici esse desierunt, adiectis regno Gallico ipsorum Principatibus; Flandriâ tamen exceptâ, quam, post captum ad Ticinum Regem Franciscum, Carolus V. Imperator, Flandriæque Comes, ditioni Francicæ & prouocationibus, ad curiam Parisiensem deferri solitis, prorsus exemit.

C A P V T XXIII.

C A T A L O G V S E P I S C O P A T V V M
regni Gallie.

IN Gallia, quâ Francia est, & Regi Christianissimo paret, numerantur diœceses centum & septemdecim: in quibus sunt CIII. Episcopatus, & XIV. Archiepiscopatus. Res tota fiet clarior, syllabo seu tabulâ ante oculos positâ.

LVGDV-

LVGDVNENSIS ARCHIEPIS.

& Primas, ad Rhodanum fluuium. *Lion.*

Huic suffraganei sunt Epif-
copi IV.

Augustodunensis, seu Eduensis. *Austun.*

Lingonensis Episcop. & Dux par Franciæ.

Langres.

Matifconensis.

Mafcon.

Cabillonensis.

Challon sur Saone.

ROTOMAGENSI ARCHIEP.

in Normannia, ad Sequanam fl. *Rouen.*

suffraganei sunt,

Baiocensis.

Baioux.

Abrincantensis.

Auranches.

Ebroicensis.

Eureux.

Saiensis, vulgò Sagiensis.

Sais, Sees.

Lexouiensis Episcop. & Comes.

Lizieux.

Constantiensis.

Constances.

TVRONENSIS ARCHIEPIS.

ad Ligerim fl. *Tours.*

Huic subsunt Epi-
scopi,

Cenomanensis.

Mans.

Redonensis. *Renes,* sedes Parlamenti Bri-
tanniæ.

Ande-

62 DE STATV RELIG. CHRIST.

Andegauensis. *Angiers, Academia, & Ducatus tertio geniti Regis Franciæ.*

Nannetensis ad ostium Ligeris. *Nantes, Academia.*

Curofopitensis. *Cournouaille.*

Venetensis. *Vannes.*

Leonensis. *Leon, Principatus.*

Trecorensis, seu Tricoriensis. *Triquier.*

Briocensis. *Sainct Brieu.*

Maclouiensis. *Sainct Malo.*

* Dolensis, habet ius Pallij. *Dol.*

SENONENSIS ARCHIEPISC.

Sens. Suffragantur huic,

Carnutensis. *Chartres.*

Autisiodorensis. *Auxerre.*

Trecensis. *Trois.*

Aurelianensis ad Ligerim fl. *Orleans, Academia, & Ducatus: secundogeniti Regis Galliæ.*

Parisiensis ad Sequanam. *Paris, Academia vetustissima & Sedes Regum ac Parliamenti.*

Meldensis. *Meaux.*

Niuernensis. *Neuers, Ducatus gentis Gonzagæ.*

REMENSIS ARCHIEPISC.

& Dux, primus Pars Franciæ. Reims en Champaigne. Huic parent Episc.

Suessionensis. *Soissons, Comitatus gentis Borboniæ. Cata-*

Catalaunensis Episc. & Comes Par Franciæ.
Challon.

Laudunensis Episcop. & Dux Par Franciæ.
Laon.

Siluanectensis. *Senlis.*

Bellouacensis Episc. & Comes Par Franciæ.
Beauvais.

Ambianensis in Picardia. *Amiens.*

Nouiomensis Episc. & Comes Par Franciæ.
Noyon.

Boloniensis. *Bouloigne sur mer.*

BITVRICENSIS ARCHIEPIS.

& Patriarcha, Aquitaniæ Primas.

*Bourges, Academia. Huic
sunt suffraganei,*

Claromontensis. *Clermont en Auvergne.*

Rutenensis. *Rodes.*

Albigensis, siue Albiensis Episc & Domi-
nus. *Alby en Languedoc.*

Cadurcensis Episc. Baro & Comes per Io-
annem XXII. *Caors en Quercy.*

Lemouicensis. *Limoges.*

Mimatensis. *Mende.*

Aniciensis, seu Podiensis. *Le Puy en Velay.*

Castrensis, per Ioannem XXII. *Castres.*

Vabrincensis, per eundem. *Vabres.*

Tutelensis, per eundem. *Tulle.*

S. Flori, per eundem. *S. Flour.*

BVR-

BVRDIGALENSIS ARCHIEP.
ad Garumnam fl. *Bordeaux.*

Aginnensis.	<i>Agen.</i>
Engolismensis.	<i>Engoulesme.</i>
Santonensis.	<i>Santonge, Saintes.</i>
Pictaensis.	<i>Poitiers, Academia.</i>
Petracoricensis.	<i>Perigeux.</i>
Condomiensis, per Ioannem XXII.	<i>Condom.</i>
Malleacensis, per eundem.	<i>Maillezais.</i>
Lucionensis, per eundem.	<i>Luzon.</i>
Sarlatensis, per eundem.	<i>Sarlat.</i>

A V S C E N S I S A R C H I E P I S C.
Auch.

Aquensis.	<i>Aqs.</i>
Lectorensis.	<i>Letoure.</i>
Conuenensis.	<i>S. Bertrand de Comenge.</i>
Conseranensis.	<i>S. Legier de Conserans.</i>
Aturensis.	<i>Aire.</i>
Vasatensis.	<i>Basas.</i>
Tarbiensis.	<i>Tarbe de Bigorre.</i>
Oleronensis, in Benearnia.	<i>Oleron en Bearn.</i>
Lascariensis, ibidem.	<i>Lescar.</i>
Baionensis.	<i>Baionne.</i>

NARBONENSIS ARCHIEPIS.
Narbonne.

Biterensis.	<i>Beziers.</i>
	<i>Agas.</i>

Agathensis. *Agde.*
 Carcassonenfis. *Carcassone.*
 Nemaufensis. *Nismes, Academia.*
 Lutetunfis, per Ioannem XXII. *Lodeue.*
 S. Pontij Tomeriarum. *S. Pont de Tomiers.*
 Alecctensis, per Ioannem XXII. *Alet.*
 Magalonensis olim, nunc Montis Pessulani.
Maguelone, Montpellier, Academia.
 Vceticensis. *Vzes.*

AQVENSIS ARCHIEPISCOP.
Aix en Prouence.

Reiensfis. *Ries.*
 Aptensis. *Apt.*
 Foro-Iulienfis Episcopus & Dominus.
Freius.
 Vapincensis. *Gap.*
 Cistaricenfis, feu Cesteronenfis. *Cisteron.*

VIENNENSIS ARCHIEPIS.
Vienne.

Geneuenfis, in Sabaudia opido Anefsiaco
 nunc refidet. *Geneue. Anefsy.*
 Gratianopolitanus Episcopus & Princeps.
Grenoble.
 Viuarienfis. *Vuiers.*
 § Dienfis, feu Deenfis. *Die.*
 { Valentinus Episcop. & Comes. *Valence.*
 E *Mau-*

66 DE STATV RELIG. CHRIST.
Maurianensis, in ditione Ducis Sabaudia.
S. Iean de Maurienne.

EBRODVNENSIS ARCHIEP.
Embrun.

Dinienfis.	<i>Digne.</i>
Grassenfis.	<i>Grasse.</i>
Vencienfis.	<i>Vence.</i>
Senetenfis.	<i>Senex.</i>
Glandeuensfis.	<i>Glandeuex.</i>
Nicæensfis, in ditione Sabaudia.	<i>Nice.</i>

ARELATENSIS ARCHIEPIS.
Arles.

Masiliensis ad mare Mediterraneum.
Marseille.

Tricastinensis.	<i>S. Paul de Tricastin.</i>
Tolonensis.	<i>Tolon.</i>

Arausionensis. *Orange*, Principatus gentis
Nassauia, Academia, & sedes Parlamenti.

TOLOSANVS ARCHIEPISC.
per Ioannem XXII. ann. 1316.
Tolose, Academia.

Apamiensis, per Bonifacium VIII. an. 1296.
Pasmies.

Montis Albani, per Ioan. XXII. *Montauban.*
Mira.

Mirapicensis, per eundem.	Mirepoix.
Vaurensis, per eundem.	La Vaur.
Riuensis, per eundem.	Rieux.
Lombariensis, per eundem.	Lombes.
S. Papuli, per eundem.	S. Papoul.

Ceterum ex Episcopatibus hactenus commemoratis quatuor, nimirum *Maurianensis*, *Geneuensis*, *Nicaensis* & *Arausionensis* non pertinent ad ditionem Regis Galliae. Quorum loco adde *Metensem*, *Tullensem*, *Viridunensem* & *Bellicensem* Episcopatus: & reperies sub ditione Regis Franciae Episcopatus centum & tres, Archiepiscopatus autem quattuordecim, ut supra diximus. Quae quidem dioeceses omnes per Praefules Catholicos reguntur atque administrantur.

Episcopos porro nominandi ius primus Rex Franciscus à Leone X. obtinuit: ut ex Concordatis à Concil. Lateranensi approbatis constat, quae idem Rex an. 1617. acceptavit. Nam Christi Vicarijs (qui moderandis & dispensandis Ecclesiae thesauris sunt praepositi) licet in potestatis suae partem aliquos, puta Reges bene de Ecclesia meritos, adoptare. Vide Richeomum contra Actiones Forenses Seruini cap. 15.

** **
- **

E 2

CA

CAPVT XXIV.

DE RELIGIOSIS IN
*Gallia ordinibus, itemque mi-
litaribus.*

IN orbe Christiano non est regnum, quod plura, eaque illustria suo ambitu contineat Archiccenobia, seu Ordinum ac Congregationum religiosarum capita: quæ Galli *Chefs d' ordres* nuncupant. Sunt in his Cluniacum, Grandis Mons, Cartusia Maior, Cistercium, Vallis Caulium, Præmonstratum, Ceruus Frigidus, Vallis Scholarium, & fons Ebraldi.

Cluniacensem ordinem ac monasterium, in diœcesi Matisconensi, an. 910. fundavit B. Beruo Abbas, opibus Guilielmi Aquitanie Ducis.

Grandem Montem in diœcesi Lemouicensi fundavit S. Stephanus, qui an. 1126. vivere desijt.

Cartusia Maior, in diœcesi Gratianopolitana an. 1084. excitata est à S. Brunone Coloniensi.

Cistercium in diœcesi Cabilonensi an. 1098. instituit S. Robertus Abbas Molifmensis: & ordinem mirificè propagavit S. Bernardus Abbas Clare Vallis.

Anno

*Anno milleno centeno bis quoque deno,
Sub Patre Roberto cœpit Cistercius ordo.*

Præmonstratum in diœcesi Laudunensi
condidit S. Norbertus ciuis & Canonicus
Xantensis, quod est opidum Ducatus Cliuiæ
& diœcesis Coloniensis.

*Anno milleno centeno bis quoque deno,
Sub Patre Norberto fundatur candidus
ordo.*

Monasterium Cerui frigidi, in diœcesi Mel-
denfi, quod est caput ordinis S. Trinitatis de
Redemptione captiuorum, an. 1136. excita-
uit B. Ioannes Matha, Doctor Theologus
Parisiensis, qui an. 1213. Romæ obiit, in mon-
te Cœlio conditus.

*Milleno ducenteno quarto quoque dempto,
In Ceruo Gelido Triadis fit primitus ordo.*

Inscriptio sepulcralis B. Ioannis Mathæ, que
hodie que legitur Romæ, exordia ordinis
refert ad an. 1136.

Vallis Scholarium, in Campania regni
Galliæ prouincia, fundatorem agnoscit B.
Guilielmum natione Anglum, qui Parisijs
antea Scholaris fuerat. Ordinem an. 1218.
sub regula S. Augustini confirmauit Hono-
rius III. Papa.

Fons Ebraldi, in diœcesi Pictauiensi, sub regula S. Benedicti, fundatur à B. Roberto Blefelio Parisiensi, qui an. III7. viuere desijt: teste Baronio in Annalibus.

Ordo Hospitalariorum S. Antonij, fundatus est à Gastone viro nobili, eiusque filio Girondo, circa an. II21. apud Motam diœcesis Viennensis in Gallia opidum, quod hodie S. Antonij dicitur, à corpore S. Antonij eò allati ex vrbe Constantinopolitana per Iocelinum, castri Albenciani & Motæ dominum. Caput ordinis est Antoniana apud Motenses Abbatia, quam Bonifacius VIII. an. 1297. ex Prioratu ad dignitatem Abbatialem euexit, amotis monachis Benedictinis.

Ordo Charitatis nostræ Dominæ, circa an. 1300. in Gallia est inchoatus: cuius ordinis caput ibidem existit.

Congregatio Fulienfis, seu S. Bernardi de Pœnitentia, quæ est monachorum reformatorum ord. Cisterciensis, initium sumpsit in diœcesi Riuenfi, per Ioannem Barrerium, Abbatem Fuliensem, qui an. 1600. Romæ obiit.

S. Guilielmus Aquitaniæ Dux fundauit ordinem *Guilielmitarum*, sub regula S. Benedicti militantem, in Stabulo Rhodis: quod monasterium in diœcesi Grossetana, sub ditione Senensi situm in Italia, fuit olim ordinis

nis Guilielmitarum caput; hodie ab Eremitis Augustinianis possidetur.

Hactenus de monasticis in Gallia ordinibus. Ut de militaribus aliquid addam, florent hodie in Gallia ordines Equitum *S. Spiritus*, & *S. Michaelis*, quos inter longè eminentior, ab Henrico II. Rege institutus. Adfurgit item ordo Equitum *S. Mariae de Monte Carmelo* & *S. Lazari*, à Paulo V. Papa approbatus.

De his Ordinibus plura qui volet, Origines nostras Monasticas & Equestres consulat.

CAPVT XXV.

COLLEGIA SOC. IESV
in Gallia.

SI vspiam alibi, in Gallia præclaram certè operam præstat Societas Iesu, in seductis ad viam veritatis, gremiumque Ecclesiæ reducendis. Ipsi autem in Gallia sunt Prouinciæ quinque.

** **

E 4

PRO

PROVINCIA FRANCIAE.

Parisijs	{	Domus Professa.	}	Paris.
		Coll. Claramont.		
		Domus Probat.		
		Resid. Pontifarenfis.		Pontoise.
		Collegium Flexiense.		La Flesche.
		Collegium Bituricense.		Bourges.
		Collegium Niuernense.		Neuers.
		Collegium Augense.		Eu.
Rotho-	{	Col. Rothomagensis.	}	Rouen.
magi		Dom. Probationis.		
		Collegium Molinense.		Moulins.
		Collegium Ambianense.		Amiens.
		Collegium Cadomense.		Caen.
		Resid. Constantinop.		Constantinople.
<i>Sunt in hac Prouincia Socij 460.</i>				

PROVINCIA AQRITANIAE.

Burdigalæ	{	Collegium Burdigalense.	}	Bourde-
		Domus Probationis.		aux.
		Residentia S. Macarij.		S. Macaire.
		Collegium Aginnense.		Agen.
		Collegium Petrocoricense.		Perigueux.
		Collegium Lemouicense.		Limoges.
		Collegium Pictauiense.		Poictiers.
		Collegium Xantonense.		Xaintes.
		Collegium Redonense.		Renes.
P				

Residentia Bearnensis. *Bearn.*
Sunt in hac Prouincia Socij 280.

PROVINCIA LVGDVNENSIS.

Lugduni	{ Coll. Lugdunense. }	} <i>Lion.</i>
	{ Dom. Probation. }	
Auenione	{ Colleg. Auenion. }	} <i>Auignon.</i>
	{ Dom. Probat. }	
Collegium Turnonense.		<i>Tournon.</i>
Collegium Camberienſe.		<i>Chamberey.</i>
Collegium Dolanum.		<i>Dole.</i>
Collegium Biſuntinum.		<i>Bezangon.</i>
Collegium Viennense.		<i>Vienne.</i>
Collegium Ebredunense.		<i>Ambrun.</i>
Collegium Carpentoraſtense.		<i>Carpentras.</i>
Collegium Roannense.		<i>Roane.</i>
Collegium Veſulanum.		<i>Veſoul.</i>
Collegium Siſteronense.		<i>Siſteron.</i>

Sunt in hac Prouincia Socij 470.

PROVINCIA TOLOSANA.

Toloſæ	{ Colleg. Tolofanum. }	} <i>Toloſe.</i>
	{ Dom. Probation. }	
Collegium Billomense.		<i>Bilom.</i>
Collegium Mauriacense.		<i>Mauriac.</i>
Collegium Ruthenense.		<i>Rodès.</i>
Collegium Auſcitanum.		<i>Auchs.</i>
Collegium Anicienſe.		<i>Le Puy.</i>
	E 5	<i>Colle-</i>

74 DE STATV RELIG. CHRIST.

Collegium Biterrense.	Beziers.
Collegium Cadurcense.	Caors.
Collegium Albenacense.	Aubenas.
Collegium Carcassonenſe.	Carcassone.

Sunt in hac Prouincia Socij 310.

PROVINCIA CAMPANIAE.

Collegium Muſſipontanum.	Pontamouſſon.
Collegium Rhemenſe.	Reims.
Collegium Virdunenſe.	Verdun.
Collegium Diuionenſe.	Dijon.
Nancæij } Colleg. Nancæianum. }	Nancy.
Domus Probat.	
Colleg. Carolopolitanum.	Charle-uille.
Collegium Auguſtodunenſe.	Auſtun.
Collegium Catalaunenſe.	Chalons.
Reſidentia Barrenſis.	Barleduc.

Sunt in hac Prouincia Socij 226.

CAPVT XXVI.

DE COMITATV AVENIO-
nenſi.

HActenus de Gallia, quâ Francia eſt, & Regi Chriſtianiſſimo paret. Ordo poſtulat, vt de prouincijs vicinis quidem, ſed à Francorû ditione ſeparatis, quæque aliorum ſunt Principum, nunc agamus.

Pon-

Pontificis Romani est Comitatus Auenionensis: cuius metropolis Auenio, per LXX. annos Pótificibus Romanis in Gallia agentibus sedem præbuit.

Sunt in hoc Comitatu quattuor dioeceses, vnus nimirum Archiepiscopatus, & tres Episcopatus eidem suffragantes,

Carpentoraënsis,	<i>Carpentras.</i>
Cabalionensis.	<i>Cabaillon.</i>
Vasionensis,	<i>Vaison.</i>

CAPVT XXVII.

DE SABAVDIAE DVCATV, ET
Pedemontij Principatu.

Sabaudia, varios olim Dominos Principesque nacta, hoc tempore imperium agnoscit Ducum, qui & Principes Pedemontani existunt. Primus ex Comite Dux Sabaudiaë anno 1416. à Sigismundo Imp. creatus fuit Amadeus VIII. qui postea felix V. Antipapa à Concilio Basileensi salutatus, relicto demum Antipapatu, Ripariaë anno 1452. ad lacum Lemanium obiit.

Est in Sabaudia Archiepisc. *Tarentasiensis*, in Musterio vrbe residens, cui suffragantur Episcopi, *Augustanus* & *Sedunensis*, apud *Rhætos*.

Pede-

Pedemontani Principatus metropolis est *Taurinum*, Sabaudix Ducum sedes, Academia, & Archiepiscopatus, cui suffraganei sunt Episcopatus, *Epoediensis*, *Montis Regalis*, & *Fossanensis*. Ad eandem prouinciam spectat Episcopatus *Salutiensis*, exemptus à iurisdictione Archiepiscopali, vulgò *Saluzze*: qui Marchionatus olim Regis Gallix, nunc Ducis est Sabaudix.

Præter Episcopos iam commemoratos, resident item in ditone Ducis Sabaudix, *Maurianensis*, *Geneuensis*, *Nicæensis*, *Vercellensis* & *Astensis* Episcopi.

Ceterum Dux Sabaudix duobus Ordinibus militaribus præest, nimirum *Virginis Annunciate*, & *SS. Mauritij & Lazari*: de quibus vide *Origines nostras Equestres*. Tutelaris Sabaudix patronus habetur *S. Mauritius*, de quo infra, cap. 37.

CAPVT XXVIII.

DE LOTHARINGIAE DV-
catu.

Lotharingix (quæ olim Regni, nunc Ducatus titulo gaudet) metropolis est *Nanceium*, duplex opidum, Ducum ac Senatus sedes. Dignitate sequitur *Musipons*, opidum Academia celebre, quam Patres So-

Societatis Iesu moderantur. Tertium locum obtinet *Fanum S. Nicolai*, municipium amplissimum : in cuius templo adseruatur ex D. Nicolai Myreenfis Episcopi manu Articulus vnus, inclusus auro, multis gemmis interstincto. Vnde huius loci nata primum amplitudo, pijs aduenis vndique confluentibus.

Lotharingia varijs Episcopis in spiritualibus subest: quos inter sunt, Metensis, Tullensis & Virdunensis. Eas vrbes olim Imperiales Henricus II. Galliae Rex in suam redegit potestatem.

CAPVT XXIX.

DE PRINCIPATV ARAUSIONENSI.

Prinicipatus hic nomen habet ab vrbe primaria Arausione, vulgò *Orange*, quæ Episcopum habet, Arelatenfi Archiepisc. suffraganeum, & Academiam, itemque Senatum seu Parlamentum, ad quod fit Prouocatio à Iudicijs minorum aliquot opidorum.

Olim ad Cabillonensem, nunc ad Nasfauiam gentem spectat. Cùm namque Philibertus Cabillonensis, Princeps Arausionensis, Prorex Neapolitanus, Caroli V. Imp.

Imp. nomine, in obsidione vrbis Florentiæ anno 1530. occubuisset, soror eius vnica & hæres Claudia Henrico Nassauio in manum conuenit. Renato Henrici filio anno 1544. in obsidione Landresiana extincto successit Guilielmus eius patruelis, qui turbarum postea apud Belgas auctor exstitit, & Delfis Batavorum anno 1584. perijt.

Guilielmi filius Philippus Guilielmus, post multorum in Hispania annorum custodiam, à Serenissimo Archiduce Alberto, Belgarum Principe, in Belgicam reductus, vt erat Religionis Catholicæ studiosissimus, eandem in Principatu Arausionensi restituit, & Bruxellis anno 1618. moriens Mauritio fratri suo & hæredi tabulis testamenti commendauit.

CAPVT XXV.

DE BELGICARVM PROVINCIARVM STATU.

Germania inferior, siue Gallia Belgica prouincijs hodie XVII. continetur. Sunt in his Ducatus IV. *Brabantia, Limburgi, Lutzenburgi & Geldria*: Comitatus VII. *Flandria, Artesia, Hammonia, Hollandia, Zelandia, Namurci & Zutphania*: Marchionatus

natus vnus *sacri Imperij*: *Domina V. Frisia Orientalis, Mechlinia, Vltraiechi, Transisalana, & Groninga*. Regiones cultissimæ ac populosissimæ, vt in quibus numerentur V. bes fossis valloque munitæ CCX. vt minimum; Pagi autem sex mille, trecenti & amplius, præter vtriusque sexus Monasteria, Arces, villas, aliaq; ædificia illustria penè innumerabilia.

In Brabantia, Limburgo, Lutzenburgo, magna parte Ducatus Geldriæ, Flandria, Artesia, Hannonia, Namurco, Marchionatu S. Imperij, & Mechlinia, eximiè floret Religio Catholica, exemplo in primis præeuntibus optimis *Principibus nostris, Serenissimis Archiducibus, Alberto & Isabella Clara Eugenia*: quos vt Deus O. M. diu seruet, vniuersæ Ecclesiæ ac Reipubl. Christianæ bono, venerans precor.

Reliquæ prouinciæ gemunt, prò dolor, sub iugo Calvinistarum, quorum alij Molles, seu *Arminiani*, alij Rigidi seu *Gomarista*, dicuntur, & capitalia inter se odia exercent.

Præter Calvinistas, qui cæteris dominantur, & Lutheranos, sunt insuper in prouincijs Belgicis confœderatis, Anabaptistæ magno numero, præsertim in Frisia, & Northollandia, in sectas facilè XXX. diuisi: de quibus exstat libellus Teutonicus, Coloniae
edi-

80 DE STATV RELIG. CHRIST.
editus, titulo Babylonis seu Confusionis
Anabaptisticae, dignus qui in Latinum
transferatur, ad agnoscendum & detestan-
dum tot sectas a deo disiectas.

CAPVT XXXI.

BELGII SEV GERMANIAE IN-
ferioris Episcopatus.

OLIM in Belgica nostra nõ nisi qua-
tuor fuere Episcopatus, Cameracen-
sis, Atrebatensis, Tornacensis &
Ultraiectinus. Sed petente Philippo II. Re-
ge Catholico, Belgarumque Principe an-
no 1559. Paulus IV. Papa tres Archiepis-
copatus & XV. Episcopatus constituit: ut
ex subiecta syllabo patebit.

MACHLINIENSIS ARCHIEP.
Mechelen.

Huic sunt suffraganei VI. Episcopi,

Antuerpiensis in Brabantia ad Scaldim fl.
Antvverpen.

Brugensis in Flandria. *Brugge. Brúges.*

Gandensis ibidem ad Scaldim. *Gent.*

Iprensis ibidem. *Iperen.*

Ruremundensis in Geldria ad Mosam.
Rurmunde.

Silui-

Siluiducensis seu Buscoducensis. *Hertogenbosch.*

CAMERACENSIS ARCHIEP.

ad Scaldim fluuium. *Cambray.*

Suffraganei sunt.

Atrebatensis in Artesia.

Arras.

Tornacensis ad Scaldim.

Tournay.

Audomarenensis in Artesia.

Saint Omer.

Namurcensis ad Mosam.

Namur.

VLTRA IECTINO ARCHIEP.

Vtrecht. Subsunt Episcopi.

Dauentriensis in Transisalaniam. *Deuenter.*

Groningensis.

Groeninghen.

Harlemensis in Hollandia.

Harlem.

Leouardiensis in Frisia.

Leeuwarden.

Middelburgensis in Zelandia. *Middelborgh.*

De nouorum in Belgio Episcopatum erectione exstat commentarius Arnoldi Hauensij, Carthusiani, Coloniae an. 1609. editus: in quo multa narrantur de primorum Belgicæ Episcoporum rebus præclare fortiterq; gestis.

In prouincijs Belgicis multa sunt eximia Societatis Iesu Collegia, duas in Prouincias partita.

PROVINCIA FLANDRO-
BELGICA.

Antuer- piæ	{ Domus Professa. Colleg. Antuerpien.	} Antver- pen.
Collegium Brugense.		Bruggie.
Collegium Bruxellense.		Brussel.
Collegium Cortracense.		Cortrijck.
Collegium Gandense.		Gendt.
Collegium Ipreense.		Ipren.
Loua- nij	{ Colleg. Louaniense. Colleg. Anglorum.	} Louen.
Domus Probationis Lirana.		Lira.
Domus Prob. Mechliniensis. cum Collegio inchoato.		Mechelen.
Collegium Ruræmundanum.		Ruremonde.
Collegium Siluæducense.		Sbertoghenbosch.
Collegium Traiectense.		Maastricht.
Colleg. VVinoci-Bergense.		VVinoxbergen.
Residentia Casletana.		Cassel.
Residentia Hollandica.		Hollandt.

Sunt in hac Prouincia Socij 617.

PROVINCIA GALLO-BELGICA.

Duaci	{ Colleg. Duacense. Semin. Scotorum.	} Douay.
Audo- mari	{ Colleg. Audomarense. Colleg. Anglicanum.	} Sant Omer. Tor.

Torna-	} Colleg. Tornacense. } } Domus Probationis. }	Tour- nay.
ci		
Leodij	} Colleg. Leodiense. } } Domus Probationis. }	Liege.
Collegium Insulense.		Lille.
Collegium Montense.		Mons.
Collegium Valencenense.		Valenciennes.
Collegium Atrebatense.		Arras
Collegium Cameracense.		Cambray.
Collegium Luxemburgense.		Luxembourg.
Collegium Namurcense.		Namur.
Collegium Dionantense.		Dinant.
Collegium Hesdiniense.		Hesdin.
Collegium Ariense.		Aire.
Residentia VVatenensis.		VVatenes.
Residentia Huenfis.		Huy.

Sunt in hac Prouincia Socij 652.

Præter Soc. Iesu Patres, habent insuper Patres Augustiniani & Dominicani insignes scholas, in quibus iuuentutem & litteris & pietate informant.

CAPVT XXXII.

DE BVRGVNDIAE COMI-
tatu.

BVrgundia duplex est hodie, vna Ducatus, altera Comitatus titulo illustri-

stris. Ducatus nūc in Regum Galliaē est potestate, cuius metropolis est *Diuiō*, in qua & Parlamenti sedes. Burgundiaē Comitatus, vulgò *la France Contè*, ad Serenissimum Albertum, Austriaē Archiducem, spectat: cuius metropolis est *Dola*, vrbs supremo prouinciaē Senatu, atque Academia celebris, parerque in spiritualibus Archiepiscopo Vefontionensi, cum toto ferè Burgundiaē Comitatu. Exceptis nimirum ijs locis, quæ Iuram montem spectant, suntque Lugdunensi Archiepiscopo in spiritualibus subiecta.

In locis istis Iurenfibus (vt verbis Martyrologij Romani vtar) visitur illustris Abbatia Sancti Eugendi, à Chilberto I. Burgundiaē Rege excitata; quæ hodie S. Claudij dicitur, à S. Claudio Archiepisc. Bisuntino, cuius ibi sacrum corpus adseruatur, magno piè peregrinantium concursu.

CAPVT XXXIII.

GERMANIAE EPISCOPATVS.

Germania, prouincia nobilissima, quæ Romanum complectitur Imperium, habet septem hodie Archiepiscopatus, Moguntinum, Colonensem, Treuerensem, Magdeburgensem, Salisburgensem, Bremensem, & Vefontionensem, præter

ter Pragensem in Bohemia.

Ante ætatem S. Bonifacij Moguntini Archiepiscopi, diœceses Episcoporum ad Rhenum, iuxta prouinciarum Romanarum distinctionem, tantùm in Gallicâ Rheni ripâ distributæ erant. Is supremus Germanicarum Ecclesiarum inspector à Gregorio II. Papa designatus, Salisburgensem, Ratisbonensem ac Frisingensem diœceses primus distribuit, adhæc Eistadiensem Episcopatum anno 745. & Herbipolensem anno 751. instituit.

Deiictis postea Saxonibus, Carolus Magnus Imperator Osnaburgæ anno 776. deinde Halberstadij, Monasterij, Verdæ, Bremæ anno 788 Mindæ, Hildesix, & Paderbornæ Episcopatus fundauit ac dotauit. Caroli exemplo, Henricus Auiceps Imperator, Misnæ & Mersburgi; Otho Magn^o, Aucipis filius, Brandenburgi & Havelburgi an. 946. & sexto post anno, in Cimbrica Chersoneso, Slesuici, Ripæ, Arhusiæ, Aldeburgi (vnde Lubecam postea Henricus Leo Saxonix Dux sedem transtulit) basilicas Cathedraliales condiderunt.

Mechelburgi Episcopatum (quem Henricus Leo Suerinæ collocauit) Albertus Archiepif. Bremensis 1062. instituit. Magdeburgensem cathedrã ex Vallerylebia, Lunenburgensis agri opido, istuc traslatam Otho Ma-

gnus Imp. an. 967. Archiepiscopali dignitate & Germaniæ Primatu per Benedictum IV. ornandam curavit.

Ex dictis septem Germaniæ metropolitibus duas, Magdeburgensem & Bremensem, & vicinos illis in veteri Saxonia, cis & ultra Visurgim, Episcopatus decem, Albertus Cranzius à prima singulorum origine, enumerata Antistitum serie, vsque ad annum Christi 1500. in sua Metropoli descripsit. Cuius scriptionem excepit David Chytræus, professione Lutheranus: ideoq; cautè legendus. Vt porrò Germanicarum Ecclesiarum status cuius notior fiat, habe breuem hæc syllabum.

MOGUNTINVS ARCHIEP.
S. R. I. Princeps Elector, & in Germania
Archicancellarius, *Mentz*, ad Rhenum,
Academia. Ad Moguntinam pro-
uinciam hi spectant Episc.
vt suffraganei,

Vormatiensis. *VVorms.*
Herbipolensis, Dux Franconiæ anno 1251.
VVirtzburg, Academia.
Spirensis. *Speir*, sedes Cameræ Imperialis.
Eistatensis. *Aichstet.*
Argentinenfis. *Strasburch.*
Verdensis. *VVerden*, quarto lapide à Bre-
ma.

Curi-

Curienfis apud Rhætos feu Grifones. *Chur,*
Italis Coira.

Hildesheimenfis per Carolum Magnum.
Heildesheim.

Paderbornenfis in VVestphalia, per Carolū
Magnum. *Paderborn, Academia, circa*
annum 1615.

Constantienfis. *Coftnitz.*
Halberftadienfis, anno 788. per Carolum
Magnum. *Halberftad.*

Auguftanus. *Augsburg.*

* Bambergenfis in Turingia. *Bambergh.*

COLONIENSIS ARCHIEP. S.
R. I. Princeps Elector, & in Italia Archi-
cancellarius. *Cölen, Coloigne, ad*
Rhenum, Academia.
Suffraganei,

Leodiensis Epifcop. Dux Bulloniensis, Co-
mes Loffenfis, & Marchio Francimon-
tanus. *Liege, ad Mofam flu.*

Monafterienfis, in VVestphalia, per Caro-
lum Magnum. *Munfter.*

Mindenfis per eundem anno 785. *Min-*
den.

Osnabrugenfis in VVestphalia per eundem
anno 776. *Ofenbrug.*

TREVERENSIS ARCHIEPISC.
S. R. I. Princeps Elector, & in Gallia acre-
gno Arelatensi Archicancellarius.

Trier. ad Mosellam Academia.

Habet suffraganeos,

Metensem in ditione Regis Gallia, *Metz.*

Tullensem, *ibidem*

Toul.

Viridunensem.

Verdun.

Sunt hi tres Episcopatus in Lotharingia
siti, iuris olim Germanici, nunc Gallici.

MAGDEBURGENSIS ARCHIE-
piscop. & Germaniæ Primas, anno 967.

per Benedictum VI. *Meydburg.*

Suffraganei huius sunt,

Misnensis in Saxonia superiore ad Albim
flu. per Henricum Aucupem Imp. dota-
tus, *Meysen. Lantgraviatus.*

Merseburgensis ad Salam flu. per eundem.
Merseburg.

Brandenburgensis ad Havelam flu. an. 946.
per Othonem Magnum Imp. *Brandenburg*
Marchionatus & Electoratus S. R. I.

Havelburgensis ad Havelam flu. per eun-
dem, olim *Citizenis. Havelburg.*

SALISBURGENSIS ARCHIEP.

per Leonem III. *Salzburg. Academia*

Benedictinorum anno 1617.

Huic subsunt Epi-
scopi,

Frisingensis per Gregorium II. *Freysingen.*

Ratisbonensis, per eundem. *Regenspurg.*

Passaviensis, ad Oeni & Danubij confluentē.

Passavv.

Brixinensis.

Brixen.

Gurcensis, seu Goriciensis, in Carinthia,

circa annum 1073.

Goritz.

Laurentinensis, in Carinthia, circa annū 1214.

Lauenmuntz.

Seccouienensis, in Stiria.

Seckavv.

Chiemenfis.

Chiemsē.

*Viennensis, in Austria. *VVien, Academia.*

*Neostadiensis, in Austria, per Paulum II.

anno 1468.

Neustat.

*Labacensis, in Carniola, per eundem.

Leibach.

BREMENSIS ARCHIEPISC.

ad Visurgim fl. *Bremen.*

Huic parent Epi-
scopi,

Lubecensis, per Henricum Leonem Imp.

Lubeck.

Raceburgensis. *Ratzenburg.*
 Suerinensis, per Henricum Leonem Imp.
Svverin.

VESONTIONENSIS, seu Bisuntinus
 Archiepiscopus. *Besanzon, Academia,*
 circa annum 1540.

Basileensis, nunc Bruntruti residet: Capitu-
 lum verò cathedrale Friburgi Brisgoiæ.
Basel, Academia.

Laufanensis, circa annum 590. deleto Auen-
 tico, nunc Friburgi Heluetiorum resi-
 dens. *Lofanne, ad lacum Lemanum.*

Bellicensis olim Sabaudicæ, nunc ditionis
 Francicæ. *Bellay en Bresse.*

Ceterum omnes Germanici Imperij An-
 tistites, hactenus à nobis commemorati, vt
 & Tridentinus Episcopus, ad Prouinciam
 Aquileiensem pertinens, sunt S. R. I. Princi-
 pes ac domini in temporalibus, vt vulgus
 loquitur; exceptis quatuor, nimirum *Gur-
 censi, Lauentinesi, Seccouensi & Chiemensi*: qui
 quidem Episcopatus à Salisburgens. Archie-
 piscopis sunt fundati, ac dotati.

Magdeburgensis porrò & Bremensis Ar-
 chiepiscopatus, cum suis quisq; Episcopatib.
 suffraganeis, hodie gemunt sub iugo Noua-
 torum: vt & Verdensis, Halberstadtensis,
 Osnabrugensis, & Mindensis Episcopatus.

CAPVT XXXIV.

RELIGIONIS IN GERMA-
nia status.

Germaniam olim Religionis ortho-
doxæ studiosissimam fuisse, testantur
abundè tot illustrium Episcopatum
& Abbatiarum dotes amplissimæ, cum do-
minio politico seu sæculari coniunctæ. Ad-
eò quidem, vt toto terrarum orbe nullæ
Germanicis Ecclesijs nobiliores aut poten-
tiores existant. Sed hodie, prò dolor, miser-
rimus est Germaniæ status, ipsis Principi-
bus in sectas ad eò dissectas variè dissectis.

In Saxonia quidem, Misnia, & Pomera-
nia purus obtinet Lutheranismus, in Palati-
nato Rheno & Hæssia Calvinismus; in Han-
seaticis verò ciuitatibus partim Lutherani,
partim Calvinistæ dominantur. In terris,
quæ Brandeburgensi Electori parent, annis
superioribus plerique facti sunt Calvinistæ:
obstitère tamen Borussia, qui Calvinismum
admittere noluerunt.

In Bauaria & Stiria purè Catholici vi-
uunt: in Augustana, Spirensi, Hildefi-
mensi, alijsque diocesisibus Hæretici nostris
mixti agunt. Quibus quidem totâ Germaniâ
conuertendis, cum ordines oēs Religiosi, tū
Patres

Patres Soc. Iesu præcipuè dant operam. Habent ij in Germania, vicinisque ditionibus Collegia amplius L. X. in Prouincias tres distributa.

CAPVT XXXV.

SOCIETATIS IESV COLLEGIA
in Germania.

IN Germania tres habent Prouincias Patres Societatis Iesu, in quarum Collegijs iuuentus optimis & moribus & litteris accuratè imbuitur: vel ipsorum etiam Lutheranorum iudicio, qui non rarò liberos etiam suos ad ea Gymnasia erudiendos mittunt.

PROVINCIA GERMANIAE
superioris.

Collegium Ingolstadiense.	<i>Ingolstat.</i>
Collegium Monachiense.	<i>München.</i>
Collegium Dilinganum.	<i>Dilingen.</i>
Collegium Augustanum.	<i>Auspurg.</i>
Collegium Ratisponense.	<i>Regensburg.</i>
Collegium Oenipontanum.	<i>Insprug.</i>
Collegium Halense.	<i>Hall.</i>
Collegium Lucernense.	<i>Lucern.</i>
Collegium Friburgense.	<i>Friburg.</i>
	<i>Col-</i>

Collegium Bruntrutanum.	Bruntrutt.
Collegium Constantiense.	Constanz.
Collegium Eystadianum.	Eystat.
Collegium Enfishemianum.	Enfishheim.
Dom. Probat. Landsperg.	Landesperg.
Domus Oetingana.	Oetingen.
Refid. { Eberspergensis.	Ebersperg.
{ Biburgensis.	Biburg.
Refid. Vallefiana.	Vualles.

Sunt in hac Prouincia Socij 546.

PROVINCIA RHENI.

Collegium Coloniense.	Cöln.
Treuiris { Col. Treuirensis. }	Trier.
{ Dom. Probat. }	
Collegium Moguntinum.	Meintz.
Collegium Spirensis.	Speir.
Collegium Herbipolense.	VVirtzburg.
Collegium Fuldense.	Fuld.
Collegium Heiligenstadiense.	Heiligenstadt.
Collegium Molsheimense.	Molsheim.
Collegium Confluentinum.	Cöblentz.
Collegium Paderbornense.	Paderborn.
Collegium Monasteriense.	Münster.
Collegium Hildeshemiense.	Hildesheim.
Collegium Embricense.	Emmerich.
Collegium Aquisgranense.	Aachen.
Collegium Bambergense.	Bamberg.
Collegium VVormatiense.	VVormbs.
	Col-

94 DE STATV RELIG. CHRIST.

Collegium Hagenoense.	Hagenavv.
Collegium Erfordianum.	Erfurt.
Collegium Schletstadianum.	Schletstat.
Collegium Nouelianum.	Nuys.
Residen- tia	§ Bonnenfis. Bon. } Aschaffemburgēf. Aschaffemburg.

Sunt in hac Prouincia Socij 601.

PROVINCIA AVSTRIAE.

Collegium Viennense.	VVienn.
Collegium Græcense.	Grätz.
Collegium Pragense.	Prag.
Collegium Olomucense.	Olmitz.
Collegium Crumlouienne.	Cromavv.
Collegium Commotouienne.	Commotall.
Collegium Nouodomense.	Neyvham.
Collegium Labacense.	Labach.
Collegium Glacense.	Glatz.
Collegium Clangenfurtense.	Clagenfurt.
Collegium Zagrabiense.	Agram.
Collegium Lincense.	Lintz.
Collegium Passauiense.	Passavv.
Collegium Hommonense.	Hommonay.
Collegium Tyrnauienne.	Tyrnavv.
Collegium Cremsense.	Crems.
Domus Probationis Brunensis.	Brun.
Domus Probationis Leobienfis.	Leuben.
Residentia S. Bernardi.	S. Bernhart.
Residentia Millestadiensis.	Millstat. Resi.

Residentia Eberndorffensis. Eberndorff.
 Residentia Plettrienfis. Plettria.
 Residentia Goriciensis. Gortz.
 In Trans- & Colleg. Claudiop.* Colofyvar.
 filuania } Colleg. Albæ Iuliæ.* Fairvvar.
Sunt in hac Prouincia Socij 553.

CAPVT XXXVI.

DE REPUBLICA AC FOE-
dere XIII. Ciuitatum Heluetica-
rum.

SVb fœdere Heluetico XIII. Ciuitates,
 vulgò *Cantones* vocant, continentur:

Vrania,	Vri.
Suitia,	Suitz.
Siluania,	Vndervval.
Lucerna,	Lucerne.
Tigurum,	Zurich.
Clarona,	Glaris.
Tugium,	Zugh.
Berna,	Berne.
Friburgum,	Friburg.
Salodurum,	Soleurre.
Basilea,	Basel.
Schafhusia,	Schaffhusen.
Abbatif-Cella.	Appenzel.

Primū fœdus, contra insolentiam Prefecto-
 rū, ab Alberto I. Imp. cōstitutorū, tres Ciui-
 tates,

tates, *Vrania, Suintia, & Siluania* anno 1307. inter se fancierunt. Quibus aliæ postea Ciuitates sese paullatim adiunxerunt, quæ scedere perpetuo coniunctæ, ita Rempublicam suam stabiliuerunt, vt à nemine hæctenus subrui aut debilitari potuerit.

Gens vniuersa *Suitzeri* vulgò appellantur, à *Suitijs*, apud quos primò feliciter pro libertate pugnatum fuit.

Ex XIII. istis Ciuitatibus sex, nimirum *Cantones Lucerna, Vrania, Suintia, Siluania, Tugium, Friburgi,* & magna pars *Abbatiscellanorum*, Religionem Catholicam Romanam fortiter tuentur. Ad cuius defensionem solenne foedus anno 1587. cum Philippo II. Rege Catholico, eodemque Duce Mediolanensi fancierunt: quod sanctè etiamnum vtrique feruatur. Itaque apud dictas Ciuitates Catholicas Pontifex Romanus Internuntium ordinariè residentem habet, vt & suum Rex Catholicus Legatum.

Basileensis Epi. scopus.

In spiritualibus porrò *Heluetij*, magna ex parte *Constantiensi & Basileensi* Episcopis subsunt: quorum posterior *Bruntruti* sedem nunc habet, *Basileâ* à Nouatoribus occupatâ. Collegium autem cathedrale *Basileense* domicilium fixit *Friburgi Brisgoiæ*, quod est opidum & Academia Catholica gentis *Austriæ*.

Ad *Heluetios* in veteri Religione retin-

nen-

nendos ac firmandos plurimum fanè contulit *Petrus Canisius*, Nouiomagi in Geldria apud Belgas natus, ex Soc. Iesu, vir longè doctissimus ac sanctissimus: qui & Friburgi Heluetiorum anno 1597. moriens, ibidem honorificè est conditus. Habent autem Patres Soc. Iesu duo illustria apud Heluetios Collegia, nimirum *Lucernense*, & *Friburgense*.

Ad reliquas Heluetiorum Ciuitates quod attinet, sùt eę, prò dolor, Lutheri, Zvvinglij, Caluini, aliorumque Hæresiarcharum scēdis erroribus infectæ: sic tamen vt Soloduri, Claronæ, & alibi viuant Catholici quàm plurimi, hæreticis mixti. Primi an. 1526. corrupti fuere Tigurini, ab Vlrico Zvvinglio, Sacramentario.

CAPVT XXXVII.

DE MVNICIPIIS, PRAEFECTVRIS, & SOCIJS Heluetiorum.

PRæter XIII. Ciuitates, quas dixi, multa apud Heluetios sunt opida suo iure ac legibus vtentia, quæ antiquo & Romano vocabulo *Municipia Heluetiorum* nuncupat *Franciscus Guillimannus*, rerum Helueticarum scriptor accuratus. Talia sunt *Aqua Heluetia*, vulgò *Bada*, *Bremgartia*, *Mellinga*, *Rupertinilla*, *Damasia*, *Vitodurum*, *Tobinium*,
G
Arauia,

Municipia Heluetiorum.

Aravia, Surbsea, Villifonium, Pöres, Sempachiū, Satunegaunum, Statio Rhetorum, Paterniacū, Lausana, & alia opida nonnulla.

*Lausanē
fis Episco
pus.*

Lausana Episcopum habet, Vesontionen-
si Archiepiscopo suffraganeum, qui sedem
nunc habet Friburgi Heluetiorum, Lausanā
à Nouatoribus anno 1536. occupatā.

*Præfe-
cturæ
Helue-
tiorum.*

Post Municipia sequuntur Præfecturæ,
quæ Ciuitatum seu Cantonum cōmuni im-
perio administrantur. Sunt illę omninò de-
cem, ex quibus aliæ Transalpinæ, in Italia;
aliæ Cisalpinæ, intra Heluetiæ limites sitæ.

*Socij Hel-
uetiorū.*

Ad Socios Heluetiorum quod spectat,
sunt ij præcipuè, *Abbas & opidum S. Galli, Rha-
ti, Valesiani & Rottuillani.* Hi eadem ferè cō-
ditione sunt apud Heluetios, qua olim Socij
apud Romanos: hoc est, non solum auxilia,
militem, arma, com meatum, ductum, sum-
ptum tempore belli promittunt, sed omnia
munimenta, arces, opida, velut in Heluetio-
rum potestate & vsu, semperque aperta re-
linquunt. Socijs sanè defendendis, totū pro-
pè terrarum orbem in Romanorum pote-
statem venisse, testatur Cicero.

*S. Galli
opidum.*

S. Galli opidum ex monasterio natū est,
vt Luxouium apud Burgundos, Bobium a-
pud Insubres, Trudonopolis apud Leodien-
ses, Audomaropolis & Gislenopolis apud
Belgas, & plura alia opida per Germaniam
ac Galliam.

Mona-

Monasterium S. Galli condidit B. Gallus, natione Hibernus, S. Columbani discipulus, qui anno 643. moriens, in cœnobio à se excitato est conditus. Ad eas verò opes deniq; monasterium S. Galli, & ad eam amplitudinem peruenit, vt Principem facilè locum in Germania obtineat. Fuit autè primitus inhabitatum à Clericis, quibus Benedictinam regulam an. 741. præscripsit Othmarus Abbas, petente Pipino, Caroli Matelli filio: vt Valafridus Strabo tradit in vita S. Galli. Opido ex monasterij frequentia nato (cui proinde subiectum) magna est per Europam celebritas, ob lanificia.

Rhæti (quos Itali *Grifones*, Germani *Grifones*, *Gravven* nuncupant) in tria fœdera sunt diuisi. Primum fœdus XIX. Communitates cõplectitur, quas inter prima est *Disertina Abbatia*, cum vico adiuncto, quem condidit S. Sigebertus, S. Columbani discipulus, opibus Placidi viri nobilis.

Ad secundum fœdus, quod *Domus Dei Curiensis* dicitur, XX. Communitates pertinent, quarum prima & caput est *Curia*, Ptolemæo Ebodurum, vrbs Episcopalis, Moguntino Archiepis. suffraganea, Italis *Coira*, Germanis *Chur* nuncupata. Nomen inditum, quòd Imperatores, si quando in Rhætiam venirent, eò loci curiam celebrabant: vnde ab Antonino dicitur *Curia Rhætorum*.

Terrij fœderis sunt X. Communitates, quas Iudicia nominant seu Iurisdictiones.

Valesiani.

Valesiani in VII. Communitates sunt diuisi, quarum prima est *Sedunum*, vrbs Episcopalis, Tarentasiensi Archiepiscop. suffraganea. Prouinciam totam regit Episcopus, cum Concilio ex popularibus conflato, cuius hic est titulus, *N. Episcopus Sedunensis, Comes, & Præfectus Valesiæ*. Episcopum eligunt Canonici, & VII. Communitatum Legati: suntque Valesiani Catholicæ religionis studiosissimi.

Sedunensis Episcopus.

Octodurus.

Sedunenses seu Valesiani superiores, ab anno Christi 1475. imperât Veragris seu Valesianis inferioribus, in VI. Communitates seu Præfecturas distributis: quas inter quarta est *Octodurus*, olim vrbs Episcopalis Veragrorum. I. *Cæsar vicum Veragrorum* nominat. Vrbs vi aquarum perijt, & locus hodie *Martenach* dicitur, ab arce olim opido imminente.

Agaunum, hodie S. Maurij.

Sexta porrò inter Valesiæ inferioris Communitates est Tarnada, olim Agaunū, quod hodie *S. Maurij* nuncupatur: vbi Sigismundus Burgundiæ Rex insigne monasterium construxit in honorem SS. Martyrum Thebæorum. Octoduri namq; (quod XII. passuum millibus Agauno distat) etsi Thebæ legionis cædes primùm sit imperata, maior tamen pars Agauni est trucidata.

Rotu-

Rotuilla vrbs est Imperialis ad Nicrum ^{Rotuilla.}
 fluuium, magnæ per Germaniam auctorita-
 tis, propter curiam in ea Imperij constitu-
 tam, per Conradum III. Imperatorem.

Numerantur etiam inter Socios, *Bienna*
 & *Mulhusum*. De his fufiùs Franciscus Guil-
 limannus in libris de Rebus Heluetiorum.

CAPVT XXXVIII.

DE VRBE GENEVENSI.

Geneua ad lacum Lemanum fita, in dua-
 bus Rhodani ripis, ligneo ponte con-
 iungitur, cui, per interiectam insulam
 firmiori, ædes vtrinq; impositæ. In maiore
 vrbs parte ad meridiem, templum est ca-
 thedrale S. Petro Apostolo sacrum: in mino-
 re, ad Septemtrionem, visitur Basilica S.
 Geruasij: à quo & illa vrbs pars habet de-
 nominationem.

De vrbs dominio variæ olim, inter E-
 piscopos & Sabaudia Principes, fuere con-
 trouersia: de quibus alij scripsere. Iustum o-
 mnem dominatum circa an. 1535. excussit, &
 cum Bernensibus an. 1536. pactû iniit, postea
 aliquoties renouatum. Est hodie sentina &
 arx quædam Calvinismi, ex qua impij Cal-
 uiniana sectæ Ministri, magno numero,
 quotidie prodeunt.

Episcopus ipse Geneuensis hodie sedem
habet Anesiaci, quod est Sabaudiaë opi-
dum.

CAPVT XXXIX.

DE DVCATV POMERANIAE.

Pomerania, regio Germaniæ ad mare
Balticum, Ducatus titulo nobilitatur:
cuius vrbes sunt *Stetinum* emporium,
Caminum, vrbs olim Episcopalis sub Archi-
episcopo Gnesnensi, *Griphsvaldia*, ob Aca-
demiam an. 1546. institutam nota, & *VVol-
gastum*, Principis sedes. Pomeraniæ primi
Duces Bugislaus & Casimirus à Frederico
Barbarossa Imp. an. 1182. sunt creati.

CAPVT XL.

DE REGNO BOHEMIAE.

Bohemiæ metropolis est Praga, Re-
gum atque Imperatorum Romanorū
aliquot sæculis iucunda sedes. Habet
ea Archiepiscopum & Legatum natum, an.
1344. à Clemente VI. creatum: cui suffraga-
ri solent *Olomucensis* in Morauia, & *Lito-
missensis* in Bohemia Episcop. Posterior ista
sedes Episcopalis desijt, furore Hussitarum,
qui

qui hodiſque totam ferè Bohemiam infi-
ciunt. Eorum hæreſis primaria eſt, SS.
Euchariftiam ſub vtraque ſpecie laicis dan- *Huſſite.*
dam eſſe: ideoque calicis ſignum pro tem-
plorum ſuorum foribus collocare ſo-
lent.

Præter Huſſitas, viuunt in Bohemia ma-
gno etiam numero Lutherani, Calviniftæ,
& Picardi: quorum poſtremi ſunt reliquæ *Picardæ.*
veterum hæreticorum VValdenſium. His
nomen dedit Petrus VValdus, ciuis Lugdu-
nenſis, anno circiter 1170. qui patriâ reli-
ctâ, cum in Picardiam regni Galliæ Pro-
uinciam veniſſet, multos in eâ ſectatores
nactus eſt. Inde in Germaniam tranſiens,
demum in Bohemia conſedit: vnde etiam
hodie, ij qui ea dogmata amplectuntur,
Picardi vocantur. Sic ex Vido Perpiniano,
Epiſcopo Lodeueniſi, qui Inquiſitoris mu-
nus in VValdenſes exercuit, Iac. Thuanus
tradit Hiſt. lib. 6.

CAPVT XLI.

DE SILEſIA ET
Moravia.

DVæ iſtæ Prouincię ad regnum Bohe-
mię pertinent, certis fœderum con-
ditionibus. Vtraque varijs ſectis, vt

Bohemia, est infecta. In Moravia multæ sunt Anabaptistarum congregationes, in cõmuni viuentes, qui Germaniæ ac Belgij Anabaptistas, vt hæreticos damnant, & anathematizant.

Preslavy Silesiæ caput est *Vratislauia*, quæ Episcopum habet Catholicum, Gnesnensi Archiepiscopo suffraganeum.

Olmuntz. Moraviæ primaria vrbs est *Olomucium*, quæ pariter Episcopum habet Catholicum, Pragenfi Archiepiscopo suffragantem. Is nunc est Serenissimus Archidux Leopoldus, Ferdinandi Bohemiæ Regis frater.

CAPVT XLII.

DE REGNIS HVNGARIAE,
Dalmatiæ, Croatiæ & Sla-
uoniæ.

HVngaria, quam Danubius mediam interfluit, duas habet vrbes Archiepiscopales, Strigonium & Colociam. Strigoniensis Archiepisc. est regni Hungariæ Primas, & Legatus natus, residetq; nũc Tirnaviæ, Strigonio à Turcis occupato. Suffraganei autem sunt Episcopi VI.

Nitriensis, regni Cancellarius. *Nitrich.*

Iaurinensis ad Danubium fluuium. *Raab.*

Agriensis, *Agria*, sub Turcis.

Vac.

Vaccienfis. *Vaccia.*
 Quinqueecclefienfis ad Drauum flu. fub
 Turcis.
 Vefprinienfis, Regine Cancellarius. *Vefprin.*
 fub ijsdem.

COLOCIA, IN PANNONIA
 inferiore fita eft, cuius loci Archie-
 pifcopo fubefle folent E-
 pifcopi,

Zagabrienfis. *Agram.*
 Albæ Iuliæ, in Principatu Tranfiluanix.
Fairvvar.
 Varadienfis. *Varadin.*
 Sirmienfis, fub Turcis. *Sirmifch.*
 Conadienfis vel Canadienfis fub ijsdem.
Conad.

Bofnienfis fub ijsdem. *Bofina.*
 Hermanftadenfis & Bacchenfis Epifcopi,
 in Tranfilvania à quibusdam adiun-
 guntur.

Magnam Hungariæ partem hodie tenent
 Turcæ: reliqua varijs hærefibus, atque in
 primis Arianifmo eft infecta.

Georgius Drafcouitius, Cardinalis Hū-
 garus, nationis fuæ alumnis Seminarium
 Viennæ, & Collegium Varaliæ excitauit,
 adiutante Rudolfo II. Cæfare. Datur &
 Hungaris locus Romæ in Collegio Germa-
 nico. G 5 Hun-

Hungariæ regno annumerantur Dalmatiæ, Croatiæ & Slaunionæ regna, quæ hodie partim ab Austriacis, partim à Venetis, partim à Turcis occupantur.

Lingua
Slaunionica.

Lingua porrò *Slaunionica* latissimè patet, estque in multas propagines diffusa, videlicet in *Rutenicam*, *Polonicam*, *Boemicam*, *Illyricam*, *Dalmaticam*, *VVindicam*, aliasque minorum gentium linguas.

Eiusdem linguæ *Slaunionicæ* duplices sunt Characteres, *Rutenici* seu *Moscouitici*, è Græcis deprauati, totidem numero, & figura penè similes, adiunctis paucis barbaris; item *Dalmatici*, qui & *Hieronymiani* dicuntur, eadem potestate, totidem numero, sed figura longè dissimiles. Atque adè duplex est Bibliorum translatio, *Rutenica* recentior, & *Hieronymiana* vetustior.

CAPVT XLIII.

DE TRANSILVANIAE PRINCIPATU.

TRANSILVANIA, Daciæ Ripensis pars est mediterranea: cuius vrbes primariæ sunt, *Hermannopolis*, *Stephanopolis*, quæ & *Corona*, itemque *Brafsouia* dicitur, *Claudiopolis*, quæ *Academiam* habet,

habet, & *Alba Iulia*, Principis sedes. In duabus istis posterioribus vrbibus olim sua Collegia habuerunt Patres Societatis IESV, à Christophoro Batorio, Stephani Poloniæ Regis fratre, & in Principatu successore dotata. Quorum quidem Patrum operâ, anno 1590. Christianus Francus Albæ Iuliæ hæresim publicè abiurauit. Habebat item Alba Iulia Episcopum, Colociensi Archiep. suffraganeum.

Præter Lutheranos & Calvinistas, in hac prouincia plurimi sunt Arianismi sectatores: quam hæresim anno 1566. illuc inuexit Franciscus David, procurante Francisco Stancaro, Italo, Ioannis Sepusij Principis Medico. Quod venenum inde postea in Hungariam, Poloniam, vicinasque Prouincias emanauit.

Claudiopoli insigne Seminarium fundauit Gregorius XIII. Papa, cum dote amplissima, quam postea Stephanus Rex Poloniæ auxit.

CAPVT XLIV.

DE AVSTRIA, ALIISQVE Prouincijs vicinis, ad gentem Austriacam spectantibus.

Austria, nobilissima Germaniæ regio ad Danubium, habuit primum

mùm Marchiones, postea Duces, demum Archiduces, quibus hodieque paret. Sunt in ea vrbes Episcopales duæ, *Vienna*, caput prouinciæ, & *Noua Ciuitas*. Austriacam historiam libris 4. VVolfangus Lazius comprehendit. De antiqua & vera origine gentis Austriæ siue Habsburgicæ libros 7. anno 1605. Mediolani publicauit Franciscus Guillimannus, historiarum Professor Friburgi Brisogix. Exstant & Annales Austriæ per Gerardum Roium, quos Oeniponti anno 1600. publicauit.

Duo sunt Episcopatus in Austria, Viennensis, & Neostadiensis, quem vnà cum Labacensi, in Carniola, anno 1463. Paulus II. instituit, Frederico III. Imp. petente. Vienna habet Academiam non ignobilem, quæ ad Doctoratum non admittit quempiam, nisi præstitâ prius fidei Catholicæ professione, iuxta Pij IV. diploma, & decretum conforme anno 1581. à Rudolfo II. publicatum.

DE TIROLENSI COMITATV.

Tirolenfis Comitatus iacet inter Athesin & Oenum flumina, interque Alpium iuga: habetque omnis generis metalla nobilissima. Caput prouinciæ est *Oenpons*, vrbs egregia ad *Oeni ripam* sita, se-

sedes Principis, & Parliamenti ditionum Austriacarum. In qua vrbe, vt & in Halensi insignia possident Collegia Patres Societ. Iesu, magno prouincialium bono, à Ferdinando Imp. fundata: qui & Viennense in Austria, ac Pragense in Bohemia excitauit.

Fuit hæc prouincia inter Austriacas à multis retrò annis veræ Religionis studiosissima: quod magna ex parte acceptum debet zelo *Ferdinandi* Archiducis, eiusque trium sororum pietati, quæ Halis & per totam Germaniam, imò orbem nota est.

In medio prouinciæ sita est *Brixina*; cuius vrbis Episcopus, Salisburgensi Archiepiscopo suffraganeus, Serenissimus Archidux Leopoldus dioccesim suam ab omni hæreseos labe puram conseruat: quod & vicinus Antistes Tridentinus, ex gente *Madrucia*, egregiè præstat.

DE STIRIA.

Stiria metropolis est Græcium, quod insignem habet Academiam, ac Societ. *Gratz.*

IESV Collegium. Prouinciam totam ab hæresi expurgauit Ferdinandus Archidux, qui nunc Rex est Bohemiæ & Hungariæ; nouarum sectarum studiosis aliò migrare iussis. Quod illi odio verti non debet,

110 DE STATV RELIG. CHRIST.

bet, cùm passim Lutherani ac Calviniani in Germania Principes suis è ditionibus nostros pellant, & suis quisque subditis suã Religionem præscribat.

Ceterùm Stiria Episcopum habet Secouiensem, Salisburgensi Archiepisc. suffraganeum.

DE CARINTHIA.

IN Carinthia duo sunt Episcopi, Gurcensis & Lauentinensis, Salisburgensi Archiepiscopo suffraganei. Gurcensis in opido Strasburgo plerumque residet: quo fit, vt illius incolæ ac vicini præ ceteris nostræ Religionis sint magis studiosi atque obseruantes.

CAPVT XLV.

DE BAVARIAE DVCATV.

PVrum ac putum Religionis Orthodoxæ cultum Principibus suis Bavaria debet, qui iam inde ab initio Lutheranismi fortiter à finibus suis omnes sectas arcuerunt, & porrò arcent.

Georgius certè Dux zelum suum laudatissimum primus ostendit, qui solus ferè ex Germaniæ Principibus, Carolo V.
Im-

Imperat. contra rebelles perpetuò adhæ-
sit.

Patris sui vestigijs institit filius & suc-
cessor Albertus, qui Societatem Iesu Mona-
chium & Ingolstadium euocauit.

Auitam pietatem secutus est Guilielmus
V. Dux: eiusque filij hodie sequuntur for-
tissimè.

CAPVT XLVI.

DE REGNO POLONIAE.

POLONIAE Regnum multas suo
ambitu Prouincias, in his Litua-
niam, Masouiam, Samogitiam, Cui-
uiam, Liuoniam, Varmiam, Prussiam
Regalem, Russiam Nigram, Volhiniam,
Podoliam, aliasque complectitur. His
prouincijs ius sacrum dicunt duo Latini
ritus Archiepiscopi *Gnesnensis* & *Leopolien-
sis*. Regni Primas est *Gnesnensis*, cui suf-
fragantur Episcopi infra scripti,

Cracouiensis Episcopus & Dux *Seueriēsis*.
Krakovv, in Polonia minore ad *Vistulam*
flu. Academia.

Posnaniensis in Polonia maiore. *Poz-
nan.*

Plo-

Plocensis, in Masouia ad Vistulam fluuium.

Ploczk.

Mednicensis, in Samogitia. *Miedniky.*

Vratislaviensis, in Silesia. *Preslavy.*

Lebusiensis, circa Marchiam Brandeburgensem. *Lebus.*

Vladislaviensis, in Cuiavia. *Vladislavy.*

Caminensis, in Pomeraniae tractu. *Chemnicz.*

Luceoriensis. *Lucko, in Volhinia.*

Vilnensis, in Ducatu Lituaniae, qui cum regno Poloniae est vnitus. *Vilenzki* indigenis, Germanis. *VVilde.*

Vendensis in Liuania, per Sixtum V. *VVenden. Kies.*

* Varmiensis provinciae Episcopus in Prussia Regali residens. *VVarmerlant, Frauvvenberg.*

Leopolis, vulgò *Luuovv*, sita est in Russia Nigra, anno 1361. iure Metropolitico donata, per Urbanum V. Papam. Huic suffraganei sunt,

Præmissliensis, in Russia Nigra. *Przemysl.*

Chelmenensis, ibidem. *Chmielnick.*

Kiouiensis, in Volhinia, ad Borysthenem flu. *Kiou.*

Camenecensis, in Podolia. *Camienieck.*

Hi omnes Antistites, vnà cum Culmensi Episcopo, ex Prussia Regali, publicis regni comitijs, tamquam Senatores, interesse solent: exceptis tamen Vratislaviensi & Lebusiensi

busiensi Episcopis, qui ad Poloniæ regnum non pertinent.

CAPVT XLVII.

DE RUTHENIS, SEV
Russis.

PRæter Latinos istos Antistites, sunt & Ruthenici ritus Episcopi octo, sub ditione Regis Poloniæ: nimirum *Kiouiensis*, qui est Metropolitæ, *Vlodomiriensis*, *Luceoriensis*, *Polocensis*, *Præmissiensis*, *Leopoliensis*, *Chelmensis* & *Pinscensis*. Hi anno 1596. à Clemente VIII. in cõmunionem Ecclesiæ orthodoxæ sunt recepti: vt fusè Baronius ad calcem tomi VII. Annalium commemorat.

De vetustis Ruthenorum erroribus, quos ferè communes cum Græcis habere solèt, consule Posseuinum in Moscouiæ descriptione.

Est autem duplex *Russia*, *Nigra*, quæ Polono, & *Alba*, quæ Mosco subest.

In *Volhinia*, quæ sub *Russia Nigra* continetur, viuit Dux *Ostrogoiæ*, inter Ruthenos ditissimus ac potentissimus.

Sub ditione Polonorum viuunt & *Armenij* plurimi, qui suum quoque Episcopum habent: sed nec hic, nec Ruthenici Antisti-

H tes

tes locū habent in comitijs regni Poloniae. Residere autem solet Leopoli Episcopus seu Metropolita Armeniorum, qui ea in vrbe, item Camenecæ, vicinilque locis magno numero mercaturam exercent.

De lingua Ruthenica, eiusq; characteribus vide suprâ cap. 42.

C A P V T X L V I I I.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV
in Polonia.

IN Polonia, Lithuania, Prussia, Russia, alijsque prouincijs regno Polonico annexis, multa florent Collegia ac gymnasia Societatis Iesu, duas in Prouincias distributa.

PROVINCIA POLONIAE.

Craco-	} Domus Professa. } Dom. Prob. S. Steph.	} Kra- } kovv.
uiæ		
Collegium Posnaniense.		Poznan.
Collegium Califfiense.		Kalisz.
Collegium Lublinense.		Lublin.
Collegium Leopoliense.		Lvvovv.
Collegium Iaroslaviense.		Iaroslavv.
Collegium Sendomiriense.		Sendomirz.
Collegium Luceoriense.		Lucko.
Collegium Torunense.		Torun.
		Col-

LIBER I. CAPVT XLVIII. 115

Collegium Camenecense.	Kamienietz.
Residentia	{ Gedanen. Gdańsk & Dancik.
	{ Præmissiensis. Przemysl.
	{ Rauensis. Ravva.
	{ Crofnensis. Krosno.

Sunt in hac Prouincia Socij 459.

PROVINCIA LITHVANIAE.

Dom. Profes. VVarfauiensis.	VVarfauva.			
Vilnae	{ Domus Professa. Colleg. Vilnense. Domus Probation.	} VVilno.		
			Collegium Bransbergense.	Bransberg.
			Collegium Pultouienſe.	Pultovvsk.
Collegium Nieſuiſienſe.	Nieſvviez.			
Collegium Polocenſe.	Polock.			
Collegium Rigenſe.	Riga.			
Collegium Derpatenſe.	Derpt.			
Collegium Orſzenſe.	Orſza.			
Collegium Lomzenſe.	Lomza.			
Collegium Krozenſe.	Kroze.			
Reſidentia Plocenſis.	Plock.			
Reſidentia Smolenſenſis.	Smolensk.			

Sunt in hac Prouincia Socij 336.

H 2

CA-

CAPVT XLIX.

DE PRVSSIA.

PRVSSIA siue Borussia, vltima Germaniæ regio, ad mare Balticum, anno 1215. à Crucigeris Equitibus Teutonicis est subacta. Anno 1419. cùm nonnullæ provinciæ & ciuitates Borussiæ ad Casimirum Poloniæ Regem defecissent, grauissima bella inter Crucigeros & Polonos sunt exorta. Demùm anno 1525. Albertus Brandenburgicus, Lutherana hæresi infectus, ex magistro Crucigerorum, Dux Prussiæ à Sigismundo Poloniæ Rege creatus est, & Prussia ipsa diuisa est in Regalem & Ducalem. In Prussia Regali duo sunt Episcopi, *Varmiensis*, qui Brunsbergæ domicilium habet, & *Culmensis*. In Prussia Ducali duo itidem solent esse Episcopatus, *Sæbiensis*, cuius sedes erat Regius Mons & *Pomesaniensis*, cuius sedes erat Mariæ-VVerda: sed vtrumque dictus Albertus extinxit. Ducatum Prussiæ, Polonorum Regi beneficiario iure obstrictum, hodie obtinet Marchio & Elector Brandenburgensis. Sunt in Prussia plerique incolæ Lutherani: habent tamen publicum ac liberum suæ Religionis exercitium Catholici, in Monte Re-

Regio: idque beneficio Sigismundi Poloniae Regis moderni.

CAPVT L.

DE ANGLIA.

BRITANNIS Euangelium annunciasse S. Petrum Apostolorum principem tradit Simon Metaphrastes. Sunt qui putant in illa, quam Claudius Cæsar contra istam gentem expeditionem habuit, comitem se Apostolum addidisse, cum anni superioris initio ex Syria in Italiam appulisset, cathedræque culmen Roma fixisset. Ut ut sit, illud ex Beda & alijs constat, Lucium Britannia Regem, tempore Eleutherij Papæ, Antonino & Lucio Vero imperantibus, Christo nomen dedisse.

Qua de causa Henricus VIII. Angliæ Rex à communionem Ecclesiæ Romanæ defecerit, egregiè docet Nic. Sanderus lib. de Schismate Anglicano.

Ceterum in Anglia duæ sunt Metropoles, *Cantuariensis* & *Eboracensis*, quibus quæ sint suffraganeæ Ecclesiæ, breuiter aperiam.

CANTVARIENSIS ARCHIE-
piscopus regni Angliæ Primas.
Canterburij.

Londinensis ad Tamesim fluuium. *London.*
sedes Regum Britanniaë.

Vintonensis.	<i>VWinchester.</i>
§ Couentrensis.	<i>Couentre.</i>
∩ Lichfedensis.	<i>Lisfide.</i>
Sarisburyensis.	<i>Salisbury.</i>
§ Bathoniensis.	<i>Bathe.</i>
∩ VVellensis.	<i>VVelles.</i>
Lincolniensis.	<i>Lincolne.</i>
Exoniensis.	<i>Excester.</i>
Herefordensis.	<i>Hereforde.</i>
Norwicensis.	<i>Norrvick.</i>
Eliensis, in insula eiusdem nominis.	<i>Eliey,</i> <i>insula.</i>
Roffensis.	<i>Rochefer.</i>
Cicestrensis.	<i>Chichester.</i>
Vigorniensis.	<i>VVorchester.</i>
Meneuensis, ad fanum S. Daudis in VVal- lia siue Cambria,	<i>Saint Dauds.</i>
Bangorensis in VVallia.	<i>Bangor.</i>
Landauenfis.	<i>Landoff.</i>
Asaphensis aliàs Eluuenfis in VVallia.	<i>Saint Assè.</i>

Quatuor Pseudoepiscopatus, Petrobur-
gensis, Gloscestrensis, Oxoniensis & Bri-
stoliens-

stoliensis, à nobis in serie prætereuntur, utpote ab Henrico VIII. Rege instituti.

EBORACENSIS ARCHIEPISCOPUS
Yorcke. Suffraganei
sunt,

Dunelmensis.

Durham.

Cestrensis.

Chester.

Carleolensis.

Carrel.

In Anglia hodieque nomen Episcoporum est in usu, sed nomen tantum & vestis externa, cum ceremonijs quibusdam. Quo fit, ut Protestantes Angliæ, ab ipsis etiam Calvinistis *Semipapista*, & à nostris *Calumpapista* nominentur. Titulos verò Episcopales nunc etiam Scoti & Hiberni usurpant, ex decreto Iacobi Magnæ Britannæ Regis, annis superioribus facto.

Idem Rex Puritanos, qui communem cum Geneuensibus in Gallia, Heydelbergensibus in Germania, & Gomaristis in Batavia doctrinam habent, regno suo abesse iussit, eosdemque suis scriptis acriter prosequitur.

Sunt tamen hodieque Angli Catholici longè plurimi, habentque sua Seminaria ac Collegia Romæ, Vallisoleti, Hispali, Duaci, Louanij, Audomaropoli, Leodij & ali-

CAPVT LI.

DE SCOTIA.

SCOTI, Britanniae insulae populus, circa annu 203. Christi doctrinam acceperunt, Victore I. Papa agente. Ad eosdem à Pelagiana haeresi liberandos postea Celestinus I. Palladium misit.

Ab isto tempore ad nostram vsque aetatem in auita fide perstitit Scotia; quam demum Ioannes Knoxus, cum suis, haeresi Calviniana foedissimè infecit, ac corripit.

Scoti insigne habent Collegium Romae, quod subest directioni Patrum Societatis IESV.

In Scotia duae, vt in Anglia ab antiquo sunt Metropoles, *Sanct-Andreana & Glasguensis*; quibus XI. Episcopi sunt suffraganei.

SANCT-ANDREANO ARCHIEPISCOPO hi solent esse suffraganei,

Dunkeldensis.	<i>Dunckeld.</i>
Aberdonensis.	<i>Aberdin, Academia.</i>
Morauiensis prouinciæ Episcopus in opido Elgino residere solitus. <i>Mourra, Elgin</i>	
sive	<i>Elgym.</i>
	<i>Dum-</i>

Dumblanensis. *Dumblain.*

Brechinensis. *Brechin.*

Rossensis Prouinciæ Episcop. in opido
Chanriensi residere solitus. *Rosse, Chanrie.*

Cathanensis Prouinciæ Episcop. in opido
Dunrodeni residere solitus. *Cathnes,*
Dunroden, siue Dornok.

Orcadum insularum Episcop. in opido
Kirkuensi & Mainelandia insula reside-
re solitus. *Orcknay, Kirkyvaà, Mayne-*
lande.

GLASCVENNIS ARCHIEPIS.

per Sixtum IV. vt etiam Sanct-Andrea-
nus, an. 1471. est institutus.

Cui suffragantur,

Gollouidiæ Prouinciæ Episcop. in opido
Candidæ Casæ residere solitus. *Gallovvay.*
VVithory.

Lismorensis, in Argathelia Prouincia.
Lismor.

Hebridum, seu insularum ad Occidentem
Episcop. in insula & monasterio S. Co-
lumbi residere solitus, qui & Sodorensis
dicitur. *Illis, Colmkil.*

Ceterùm vt reliqui ferè orbis Episcopi
certas diœceses non habuerunt, antequam
Dionysius Rom. Pontifex circa annum 268.
eas distribuisset; ita Scotorum Episcopi mu-

H 5 nera

nera episcopalia, quocumq; essent loco, sine discrimine obierunt, vsq; ad Malcolmi III. Regis tempora, cum suis finibus ac limitibus circa annum 1070. diceceses fuerunt circumscriptæ. Decursu demum temporis hæc apud Scotos stabilita fuit hierarchia, vt duo essent Archiepiscopi, *Sanct-Andreas* & *Glascuensis*: quorum ille Primas totius Scotiae esset, & octo haberet Episcopos suffraganeos, tres verò Glascuensis: vt supra ostendimus.

CAPVT LII.

DE HIBERNIA.

Hibernia, Britannici Oceani insula, vulgò Irlandia, habet quatuor Archiepiscopatus, *Armachanum*, *Dublinensem*, *Cassiliensem* & *Tuamensem*, anno 1151. auctoritate Eugenij III. per Ioannem Paparonem, Legatum Apostolicum institutos vt tradit Baronius. Sed Camdenus ex Philippo Flateburiensi tradit illos anno 1152. institutos auctoritate Apostolica, per Christianum, Episcopum Lismoriensem, Hibernia Legatum. Illud constat, fuisse olim in Hibernia sedes Archiepiscopales quatuor, Episcopales autem triginta & vnam aut circiter. Ceterum Reges Angliæ dicti fuerunt
Hiber-

Hiberniæ Domini, iam inde à Ioanne Rege, vsq; ad Henricum VIII. qui primus Hiberniæ Regem se scripsit. Quem regni Hiberniæ titulum anno 1550. Paulus IV. Papa confirmavit, cùm Philippus Rex & Maria Regina Legatos Romam misissent, vt tradit idē Camdenus. De Hibernia scripsit Giraldus Cambrensis: quem commentario à se auctū edidit * Richardus Stanihurstus, nuper Serenissimo Alberto Belgarum Principi à Sa-
 cris. Exstat & Hiberniæ descriptio, item que veteres Annales Hibernici apud Camdenū, in Britannia. Qui verò, & quot Episcopi singulis olim Metropolitanis fuerint subiecti, ex subiuncta syllabo Lector discet.

* obije
 an. 1618.
 Bruxel-
 lis.

ARMACHANVS ARCHIEP.
 in Ultonia, & Primas Hiberniæ.

Armach.

Danenſis.	Duy, Doyvne.
Conerenſis.	Conner.
Derenſis.	Derry.
Medienſis.	Mieth.
Clocherenſis.	Clocher.
Ardachenſis.	Ardache.
Kilmorenſis.	Kilmore.
Rapotenſis.	Rapho.
Dromorenſis.	Dromoore.
Cluanenſis.	Kileom.
Dunckeranenſis.	Dondalck.
	DVBLI-

DVBLINIENSIS ARCHIEPIS,
 in Lagenia. *Dublin*, sedes Proregis & olim
 Academia ann. 1320. instituta.
 Huic subesse so-
 lent,

Kilkenniensis, aliàs <i>Offeriensis</i> .	<i>Kilkenny,</i> <i>Offerij.</i>
Kildariensis.	<i>Kildare.</i>
Fernensis.	<i>Ferns.</i>
Lechliniensis.	<i>Leghlin.</i>
Glendelacensis.	<i>Glendelagh.</i>

CASSELENSIS ARCHIEPISC,
 in Momonia. *Cashel.*

Limericensis.	<i>Limricke.</i>
Lismorensis.	<i>Lismor.</i>
Rossensis.	<i>Rosse.</i>
Waterfordiensis.	<i>Waterford.</i>
Emliensis.	<i>Emmelen.</i>
Corcagiensis.	<i>Corcke.</i>
Limbricensis.	<i>Lymbrick.</i>
Clonensis.	<i>Clon.</i>

TVAMENSIS ARCHIEPISC.
 in Connacia. *Toam*. Suffraganei,

Duacensis.	<i>Galuben.</i>
Achadensis.	<i>Achade.</i> <i>Alach-</i>

Alachdensis.	<i>Alache.</i>
Oifinensis.	<i>Oifin.</i>
Roscomensis.	<i>Roscoman.</i>
Clonfertensis.	<i>Clonfert.</i>
Killaloensis, à quibusdam additur.	<i>Killaloe.</i>

Hiberni duo habent insignia Collegia in Hispania, nimirum Salmanticæ & Compostellæ, Societatis Iesu Patribus commissa, itemque vnum apud Belgas in Academia Duacena.

Habent item Franciscani Hiberni insigne monasterium Louanij, quod anno 168. à fundamentis extruxerunt; fauente in primis Serenissimo Archiduce Alberto, Belgarum Principe, qui primum in templi fundamentis lapidem posuit. In hoc monasterio primùm editus est Catechismus lingua Hibernica: cuius characteres prorsus diuersi sunt ab omnibus Europæis.

Ceterùm Hiberni, quasi naturæ quodam ductu, & spontanea inclinatione, Religionis Catholicæ sunt studiosissimi: vt non immeritò Hibernia iam olim *Insula Sanctorum* speciali nomine fit nuncupata.

CAPVT LIII.

DE REGNO DANIAE.

VNi eidemque Regi parent Dania, Noruegia, Islandia, Gronelandia & varia insulae his prouincijs vicinae.

Dania, Septentrionalis Oceani paeninsula, habet Archiepiscopum Lundensem, ab Urbano II. an. 1092. creatum: cui Primatis titulum Adrianus IV. an. 1159. adiunxit. Huic suffragari solent Episcopi,

Roschildensis.	<i>Roschild.</i>
Othoniensis, in Funia.	<i>Odensee.</i>
Slesuicensis, per Othonem Magnum Imp. an. 922. dotatus.	<i>Slezvick.</i>
Ripensis, per eundem.	<i>Rype.</i>
VViburgensis.	<i>VViburg.</i>
Arhusiensis, per eundem.	<i>Arhusen.</i>

Dania, Noruegia, Suecia, Islandia, vicinaeque Prouinciæ & insulae, purum putum hodieque seruant Lutheranismum, & retinent non paucas etiamnum ceremonias

Catholicas, adeoque Calvinismum odio habent.

** **
 **

CAPVT LIV.

DE REGNO NORVEGIAE.

Nidrosia iure metropolitico per Eugenium III. an. 1148. donata est: & attributi Antistites isti, tanquam suffraganei,

fraganei,

Bergensis.

Bergen, emporium.

Stauangarensis.

Staffanger.

Hammariensis.

Hammar.

Gronelandensis.

Groenlandt.

Scalholtanus, in Islandia.

Scalholt.

Holensis.

Hola.

Orcadensis & Sodorensis seu Insulanus Episcopi à quibusdam adiunguntur: qui tamen ab alijs Glascuensi Archiepisc. in Scotia subijciuntur; fortasse post Orcades & Hebrides insulas à Scotis occupatas.

CAPVT LV.

DE REGNO SVECIAE.

Svecia, regio nota Plinio, omnium Aquilonarium est fertilissima. Post Crätzium, de Gothorum Suecorumque Regibus, itemque de Episcopis Sueciæ scripsit Ioannes Magnus.

Est

Est autem in Suecia vnicus Archiepiscopus, nimirum Vpsaliensis, per Eugenium III. Papam an. 1148. creatus: cui sex Episcopi solent suffragari.

Scarenfis anno 1026.

Scay.

Lincopenfis.

Lincopen.

Stregenensfis.

Stengenes.

Aboensfis in Finlandia.

Abo.

Arosiensfis.

Aroesen.

Vellimenensfis.

Vellimen.

Tota hodie Suecia, cum Gothia vicinifque prouincijs, hæresi Lutherana est infecta.

CAPVT LVI.

DE MOSCOVIA.

Mosci Metropolitam suam, in Moscu vrbe residentem, à Patriarcha Constantinopolitano accipere olim habent. Huic subesse solent Archiepiscopi duo, Rostouiensfis & Nouogardiensfis: Episcopi autem octo, Cortizensfis, Rezaniensfis, Columnefis, Casanensfis, Vologdensfis, Tueriensfis, Smolenscis, & Susdaliensfis. Habent autem Mosci multos errores cum Græcis communes, de quibus vide Posseuinum in Moscouiæ descriptione.

Smo-

Smolenscum hodie tenent Poloni , cum magna parte Moscouiæ.

De Characteribus Moscouiticis , qui è Græcis sunt deprauati , vide suprâ capite 42.

CAPVT LVII.

DE GRÆCIAE ET PATRIARCHATUS CONSTANTINOPOLITANI STATU.

GRæcia , omnium penè artium ac scientiarum olim inuentrix ac cultrix, hodie maximâ ex parte Turcarum tyrannide oppressa iacet. Veneti partem aliquam possident, sed ferè in mari, vel ad mare. De hodiernis Græcorum moribus scribit fusè Bellonius, Observationum lib. I. cap. 3. & sequentibus. Græcanicarum Ecclesiarum statum sub Imperio Turcico, iam inde ab expugnata Constantinopoli vsque ad hæc tempora , fusè describit Martinus Crusius in suâ Turco-Græciâ, sed cautè legenda.

In ipsa vrbe Constantinopolitana hodieque multi viuunt homines Christiani, ritus Latini , quos vulgò *Cassalucos* vocant ex opido Cassa per Mahometem Turcarum Regem eò translati : & possident templum S. Nicolao sacrum.

I In

In vrbe Pera, quæ non nisi canali seu sinu maris à Constantinopoli est seiuncta, præter Legatos Principum Christianorum, aliquot millia viuunt è nostris. Ibi dem Franciscani, Dominicani, Carmelita, & Benedictini sua habent monasteria ac templa.

Benedictinorum Abbatia, B. Mariæ sacra, iam inde ab anno 1449. subest Congregationi Cassinensi, seu S. Iustinæ de Padua, & plurimos habet redditus ac prædia in ditione Genuensi.

Habent item Peræ Collegium, ac scholas cum Græcas tum Latinas, Patres Soc. Iesu; idque beneficio Henrici I V. Gallia Regis, Græcanicis porro Ecclesijs vnus olim Patriarcha Constantinopolitanus præsidebat: hodie verò plures Græcanici per Orientem Patriarchæ existunt: nimirum Constantinopolitanus, qui Constantinopoli; Alexandrinus, qui Cæiri; Damascenus, qui Damasci; & Antiochenus, qui Antiochiæ sedem habet. De quibus sic Bellonius lib. I Obseruationum c. 35. *Licet Græcanicæ Ecclesiæ caput, Patriarcha nuncupatus, Constantinopoli sedem habeat, plerique tamen alij idem nomen, similemque potestatem obtinent in ijs prouincijs, quibus præsent.* Nam Patriarcha Alexandrinus absolutam potestatem habet in eos, qui Græcos ritus obseruantes in Aegypto & Arabia viuunt, magnifi-

casque in Memphi, siue in Cairo habet aedes,
quas vidimus, adibus Patriarcha Constantino-
politani (quæ peculiari nomine Patriarcha-
tus nuncupantur) non multum inferiores. A-
lius Patriarcha Damasci residet, qui absolutè
imperat omnibus monasterijs & hominibus
Græcam religionem amplectentibus, Syriam-
que incolentibus: isque cogitur singulis annis
adesse decimæ quinta die Augusti, in monaste-
rio supra montem Libanum, vt istic Liturgiam
celebret. Est præterea alius Antiochiæ,
qui monasterijs & alijs Christianis Græcis
præest, qui Barut, Tripolim, Haleb, aliaque
plurima Asia loca inhabitant. Turcarum
Imperator hos Patriarchas sua religione vt
permittit, modò tributum persoluant. Dici-
tur verò Constantinopolitanus pro monasterijs
in monte Atho sitis alijsque per Europam spar-
sis, duodecies mille ducatos aureos pendere.
Porro cum istorum Patriarcharum quispiam
è viuis excessit, Episcopi & Metropolitanus,
qui nostrorum Cardinalium instar sunt, con-
ueniunt, vt alium eligant. Perpendendum au-
tem est neminem Patriarcham creari pos-
se, nisi primùm Metropolitanus fuerit,
quod cum Pontificia constitutione ferè con-
uenit. Hactenus Bellonius. Qua ve-
rò ratione Patriarcharum Byzantij,
Alexandriæ, Antiochiæ, & Ierosoly-
I 2
lymo-

lymorum, itemque Archiepiscopi Iustiniana primæ (quæ vrbes omnes sub Imperio Constantinopolitano fuere) designatio quondam fieri soleat, Curopalates explicat libro de Officialibus Palatij Constantinopolitani.

CAPVT LVIII.

DE CYPRO, CHIO, ALIISQVE
insulis maris AEGæi.

IN maris AEGæi insulis plurimæ passim viuunt familiæ Christianæ, ritus Latini, Græcis ac Turcis mixtæ: quibus sacra ferè administrant Patres Franciscani, aut Dominicani. In Chio vrbe numerantur decem circiter millia hominum, nostræ Religionis ac ritus: quibus Episcopus Latinus præest, à Romano Pontifice confirmatus. In eadem vrbe Residentiam habent Patres Soc.

I E S V.

DE

DE STATV
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ

PER ASIAM,

LIBER II.

DE ASIAE STATV IN
communi.

CAPVT I.

ASIA, inter tres Orbis partes veteribus notas, omnium latissimè patet. Eam hodie partim Turcæ, partim Persæ, partim Moscouitæ, partim Tartari, partim Rex Catholicus in Indijs cis & ultra Gangem, alijque Principes ac populi possident. Ex his alij sunt Christiani, Orthodoxi aut Schismatici, alij Mahumetani, alij Idololatræ, alij Iudæi.

I 3

CA-

CAPVT II.

DE IACOBITIS.

IN Oriente variæ sunt nationes hominum Christianorum, vt *Iacobita*, *Maronita*, *Nestoriani*, *Armenij*, *Cophti*, *Melchita*, *Georgiani*, & alij, partim orthodoxi, partim schismatici.

Iacobitæ dispersi sunt per ciuitates, terras & opida *Syriæ*, *Mesopotamiæ*, & *Babyloniæ*, alijs nationibus mixti, & numerum quinquaginta millium familiarum facile excedunt; pauperuli plerique ac quotidiano labore victum quæritantes. In *Aleppo* tamen & *Caramet*, multæ sunt diuites & honestarum facultatum familiæ, aliæque mercaturam exercentes. Ecclesia Patriarchalis huius nationis est in *Mesopotamia*, extra urbem *Moradin*, in monasterio *Zafra*: sed Patriarcha residet in vrbe *Caramet*, ad maiorem sui ac suorum commoditatem & quietem. Sub eius obedientia viuunt hodie *Ierosolymitanus* & *Musalensis* Metropolitanus, *Damascenus*, *Edeffanus*, *Cyprius* & *Caramitanus* Archiepiscopi, itemque Episcopi in *Atafra*, *Salach*, *Tarach*, *Maaden*, *Hartbert*, & alij non pauci.

De *Iacobitis*, eorumque erroribus vide plura in nostra *Notitia Episcopatum* lib. I. cap.

cap. 15. & infra cap. 5. ex Petri Strozæ Disputatione de Chaldæorum dogmatibus.

CAPVT III.

DE MARONITIS.

Maronitæ Pontificis Romani doctrinam constantè obseruant, & Libanum Syriæ montem ferè incolunt. Nonnulli tamen & Damasci, Aleppi atq; in Cypro agunt. Horum omnium Patriarcha sedem habet in monte Libano, in loco, qui dicitur *Chenubin*, siue in cœnobio monachorum ordinis S. Antonij, quod XX. passuum millibus distat à Tripoli Syriæ vrbē, mercatu celebri. Huic suffraganei sunt octo aut nouem Episcopi, vtunturq; linguâ Chaldæâ in sacris, Arabicâ autem vulgariter. Nationis huius Patriarcha, Innocē. III. Pōtifice, Cōc. Lateranensi interfuit. Maronitarum hodie Patriarcha titulum Patriarchæ Antiocheni ambit, allegatq; diplomata à Paulo II. Hadriano VI. alijsq; Pontificibus data. In Hadriani VI. diplomate XXII. die Octobris M.D. XXII. dato sic legitur: *Venerabili Fratri Petro Patriarchæ, sedenti supra sedem Antiochenam.* De his plura vide apud Vitriacum lib. 1. cap. 78. Tyrium lib. 22. cap. 8. & Baronium tom. XII. Annaliū, in fine an. M. C. LXXXII.

Maronitæ habent Romæ Collegium in-
figne, à Gregorio XIII. excitatum ac do-
tatum, quod Patres Soc. Iesu moderan-
tur.

CAPVT IV.

DE NESTORIANIS.

Nestoriani, à Nestorio hæresiarcha
iam olim damnato sic dicti sunt. Est
ea natio, inter Christianas Orienta-
les, longè numerosissima ac copiosissima,
duobus Patriarchis subiecta. Eorum alter,
Babylonis Patriarcha nuncupatus, residere
solet in monasterio S. Hermetis, apud opi-
dum *Musal*, in prouincia Babylonæ; &
fuit is hæctenus schismaticus, vsque ad tem-
pora Pauli V. Papæ, quibus Elias Patriarcha
Babylonis ad communionem Ecclesiæ
Romanæ redijt: vt sequenti capite do-
cebo.

Alter, Assyriorum Orientalium Patriar-
cha nuncupatus, primùm in *Caremet*, postea
in *Zeinalbach*, in confinibus Perfidis, re-
sedit, vbi hodieque residet, potentia ce-
dens Patriarchæ Babylonis. Assyriorum
porrò Orientalium Patriarchæ, iam inde à
temporibus Iulij II. Papæ, fuerunt or-
tho-

thodoxi; videlicet *Simon Sulacha*, à Iulio III. ordinatus; *Abdiesu*, qui Concilio Tridentino interfuit, *Abathalla*, eiusque successor *Donha Simon*, qui anno 1582. Pallium Patriarchale à Gregorio XIII. obtinuit, qui que primus ex Caremet in prouinciam Zeinalbach secessit. Vbi hodieque residet alter *Simon*, *Donhæ* successor. De vetustis Nestorianorum erroribus vide nostrâ Notitiam Episcopatum lib. I. cap. 16.

CAPVT V.

DE NATIONE CHALDAEORVM,
qui hæctenus vocati sunt Nestoriani,
deque eorum Patriarcha in
Babylone residen-
te.

CHaldæorum gens olim sapientia, opibus, imperio adèd celebris, hodie misera seruitute oppressa, Turcis ac Persis subiacet; diuersisque nationibus admista, Mesopotamiam incolit, per vicinas regiones, Indiam vsque Orientalem, dispersa, Christi fidem profitetur; sed erroribus infectam grauissimis, pro quorū differentia Chaldæi quoque inter se diuiduntur. Nam alij ex ipsis appellantur *Iacobitæ*, alij *Nestoriani*.

*Iacobitæ.**Nestoriani.*

Iacobitæ à Iacobo Dioscori discipulo dicti, hæresim Eutychnam sequuntur, quamquam Eutychem anathematizent. Nestoriani Nestorianam; atque vtraque pars proprium habet Patriarcham.

*Leonard.
Abel.
1583.*

Qui Iacobitas regit, Antiochenum se Patriarcham nominat, etiamsi minimè illam ecclesiam obtineat: sed in Amed, seu Charomet resideat; quæ ciuitas est valdè nobilis, & ampla in Mesopotamia. Ad quem Gregorius XIII. Nuncium Apostolicum misit, cū confirmatione Patriarchatus, ac Patriarchali pallio *Leonardum Abelem*, Episcopum Sidoniensem, anno salutis M.D.LXXXIII. spe motus, quam in eo excitauerat reconciliationis illius Patriarchæ, cum sancta Apostolica sede, *Nehemes* eius frater, olim & ipse Iacobitarum Patriarcha, qui declinandæ Turcarum persecutionis causa ad Gregorij charitatem confugerat. Legationis suæ successum parum felicem, Episcopus Sidoniensis in Italiam reuersus, infecta re, renunciauit postea Sixto quinto, cōmentario diligenter cōscripto, in quo multa scitu digna leguntur de hac natione.

*Babylon.**Musal.*

Nestorianorū aut Patriarcha Ecclesie Babylonis præest, eiusq; residentie locus est Monasteriū ad opidū *Musal*, in ruinis antiquæ Niniuis, vt aiūt, ædificatū. Dissidēt inter se Iacobitæ, atq; Nestoriani odio implacabili:

cabili: sed Nestoriani numero atque opibus præstât, quorû ad trecéta millia, & ampliùs domorû recēsentur: cū familiæ Iacobitarû numerû octoginta millium non excedant. Itaque Patriarchæ Nestorianorum amplifima est auctoritas, eaq; in Indiam se Orientalem extendit.

Nam Chaldæi, qui Goæ, Cochini, Angamalæ, atq; in insula S. Thomæ ante aduentû Patrû Societ. Iesu reperiēbantur, oēs pariter professione Nestoriani, obediebant Patriarchæ Babylonis. Nunc quidē magna eorû, pars studio ac diligentia dictorû Patrum Soc. Iesu, ad Ecclesiã S. Catholicã reuerfa sūmū Pontificē colit: defunctoq; nuper Metropolitano Chaldæo, successorē ab Apostolica sede suscepit Archiep. Angamalensē à Clemente VIII. ex Soc. Iesu ordinatum.

Angamalensis Archiep. in India.

Ante Pontificatû Iulij III. nomen huius Patriarchę ignotû penè nostris fuisse videtur: neq; de ipso, neq; de Chaldæorû natione mentionē vllã factã fuisse in Pontificum Romanorû monumētis reperio. Sedēte verò Iulio III. cū nōnulli ex Chaldæis Nestorianis se ab obediētia Patriarchę subtraxissent, detestataq; Nestoriana hæresi in communionem venissent Catholicę Ecclesię, illis summus Pontifex, vt postulauerant, Patriarchã ordinavit eundem, quē ipsi hac de causa legauerāt; *Simonē Sulacham*, ordinis S. *Sulachã*. Pachomij monachum. Is

*Affyrj
orientales.*

Is cum Patriarchali pallio, atque titulo Patriarchæ Affyriorum Orientalium ad suos redijt; & in Charemet siue Amed residens, Archiepiscopos & Episcopos ac sacerdotes quàm plurimos ordinauit. Sic igitur Chaldæorum natio, vni Patriarchæ Babylonis vsque ad illa tempora subiecta, in duas partes diuisa fuit.

Abdiesu.

Sulacha deinde à Turcis, aduersariorum operâ, vt fertur, è viuis sublato, sufficitur in eius locum *Abdiesu*, eiusdem ordinis monachus, vir mirificæ eruditionis, linguarum varietate, & sacrarum literarum notitia insignis: de quo in vita Pij IV. præclara fit mentio, cuius Pontificatu Romam venit pro confirmatione, qui & Tridentino Concilio interfuit. Eius autem effigies depicta conspicitur in aula Regia palatij Vaticani, inter Cardinales, cæterosque Prælatos Alexandro III. assistentes, Imperatorem Fredericum pœnitentem Venetijs recipienti.

*Abathalla.**Donha Simon.*

Plurimum quidem profecit *Abdiesu*, multosque ex Nestorianis ad Ecclesiam Catholicam conuertit, acceptamque ab Apostolica sede auctoritatem valdè propagauit, quam eius successores postea conseruare sibi aut nescierunt, aut nõ potuerunt. Nã qui ei successit *Abathalla*, & ipse monachus eiusdem ordinis, parum vixit, & *Donha Simon*,

po-

postea ex Archiepiscopo Gelu & Seert factus Patriarcha, nec doctrina, nec ætate idoneus tanto muneri; tempore, quo Leonardus Episcopus Sidoniensis in Orientem profectus est Nuncius Apostolicus, relicto *Charemet*, vbi alij Patriarchæ Orientalium Assyriorum resederant, in Prouinciam *Zemalbach* secesserat ad fines Persidis; potentia cedens Patriarchæ Babylonis. Quo loco etiam hodie manet eius successor *Simon*. *Simon.* *mon* quoque & ipse vocatus, existimatione ac numero subiectorum, vt accepimus, prædecessoribus longè inferior.

Ita vt Patriarchæ Babylonis status nunc videatur in pristinum restitutus, æmulo sponte sua quasi in exilium relegato. Igitur qui modò sedem Babylonis obtinet, *Mar Elias*, Chaldæorum Patriarcha, multò minus, quàm prædecessores sui, domestico diffidio laborat, subiectamque sibi nationem pacificè gubernat; Metropolitibus & Episcopis, Cleroque non modò illi obtemperantibus, sed ipsum valdè diligentibus.

Sic ferè Petrus Stroza, Paulo V. Papæ à Secretis, in sua Disputatione de Chaldæorum dogmatibus, quam anno 1617. Romæ & Colonix publicauit.

Ceterùm Leonardus Abel patriâ fuit Melitensis, adeoque idiomatis Arabici peritissimus, quod ea in insula est vernaculum:

lum: obijrque Romæ anno Christi 1605. aut sequenti. Ex eius manuscriptis commentarijs, de Orientalium nationum Christianarum statu, nos multa publicauimus in Notitia Episcopatum, typis Platinianis edita. Exstant autem commentarij isti manuscripti Romæ, in Bibliotheca instructissima Cardinalis Ascanij Columnæ, quam libris Guilielmi Sirleti, itidem Cardinalis, mirificè auctam is gentilibus suis reliquit. Fuerat idem Columna protector ac curator omnium nationum Orientalium, temporibus Gregorij XIII. Papæ & successorum.

CAPVT VI.

DE CONCILIATIONE FIDEI

Chaldaeorum cum fide S. Romanae Ecclesiae, de quæ obedientia Paulo V. Papæ præsita, per Eliam Patriarcham Babylonis.

Contigit (ita disponente diuina prouidentia) vt inter eos pauperes, quibus anno primo Pontificatus sui Paulus Quintus, solenni ritu, pedes lauit, quinta feria Maioris hebdomadæ, duo reperirentur Chaldæi, vnus monachus, alter

alter laicus, qui Sanctorum Apostolorum limina visitaturi paulò ante Romam venerant.

Hi postea domum reuersi, cum renun-
ciassent Elię Babylonis Patriarchę, cuius
obediencię subiacebant, quanta paterni a-
moris significatione eos Summus Pontifex
excepisset, eiusque nomine nonnulla mu-
nera illi attulissent; & libellum reddidif-
sent professionis fidei, quę Orientali-
bus ad urbem venientibus credenda, con-
fitendaque proponitur, ipse tanta in se
suosque commotus charitate, quamprimum
legatos ad summum Pontificem de-
creuit, qui ei gratias agerent; utque
communem patrem ac dominum agnos-
cerent, & illius obediencię subiectum
se esse significarent. Profitebatur enim
Patriarcha vnum idemque cum Sancta
Romana Ecclesia de fide sentire. Nam
Chaldęi Sedem Babylonis ab Apostoli-
ca Sede constitutam, & subinde fidei do-
ctrinam ab eadem accepisse; constanter as-
ferunt.

Et quamquam manifestissimis implicati
sint Nestorij erroribus atque hæresibus, o-
stendere nihilominus omni studio con-
tendunt, differentiam inter nos & ipsos
consistere in verbis tantummodo, non au-
tem in sensu verborum. Legati sta-
tim

tim ac iter ingressi sunt, in latrones inci-
derunt: itaque alios decernere oportuit.
Multis & hi quoque calamitatibus afflicti,
etsi Romam peruenerint, nihil egerunt, i-
mò legationem suam suspectam reddide-
runt. Perterriti enim, quia audiuisent quã
execrabile esset & quàm odiosum apud nos
Nestorij nomen, vt Nestorianæ hæresis in-
uidiam declinarent, nonnullas abstulerunt
paginas, ex libris, quos ad recognoscendam
doctrinam fidei, quam profitentur, & Ec-
clesiasticos eorum ritus, obtulerant; ita per-
suasi à subdolo quodam interprete Neo-
phyto antea Hebræo: Propterea dimissi, re-
infecta, abierunt.

Quod cum in eorum reditu Patriarcha
postea intellexisset, & ex his, quæ Legatis in
vrbe acciderant, cognouisset negotium eo-
rum imprudentia perturbatum inuersum-
que fuisse, statuit inuito cum Episcopis suis
consilio denuò Legatum mittere, qui non
tantum officia obedientiæ atque obseruan-
tiæ summo Pontifici debita præstaret; sed
rationem fidei, quam Chaldæi profitentur,
redderet: & si error aliquis in eorū profes-
sione reperiretur, correctionem humiliter
ab eo postularet. Legatio demandatur *Adamo*
feu *Adamo* Archidiacono Camerae Patriar-
chalis, monachorum Chaldæorum Archi-
mandritæ, viro docto & prudenti.

Is ad

Is ad urbem, anno tertio à discessu priorum Legatorum, venit, & Paulo V. Papæ literas Patriarchæ sui reddidit, & cum illis fidei professionem, atque commentarium à se iussu Patriarchæ sui compositum, de conciliatione dogmatum Chaldæorum cum fide Catholica; postulauit que summa animi demissione, vt cuncta diligenter examinarentur expenderentur que, & pro necessitate salutis eorum confuleretur.

Epistola Eliæ Patriarchæ Babylonij ad Paulum V. & alia eò spectantia exstant apud Petrum Strozam lib. citato.

Adamo autem ad suos redeunti ab eodè Pontifice, presbyteri duo ex Societ. Iesu, Ioannes Ant. Marietius, & Petrus Metofcica, viri docti ac pij, sunt adiuncti: vt in Babylonica Ecclesia vniuersa reducenda omnes animi vires intenderent: vt narrat Nic. Godignus lib. I. de rebus Abassinorum.

CAPVT VII.

DE ARMENIIS.

ARmena natio, longè copiosissima, duobus Patriarchis primarijs subijcitur: quorum vnus est Armeniæ Maioris, residens in monasterio *Ecmeaz* in prope opidum *Eruan* in Persia: al-

K

ter

ter autem Armeniæ Minoris, residens in opido *Sis*, in Cilicia, hodie dicta *Caramania*, sub Turcarum imperio. Alij insuper Primates seu Patriarchæ nationis Armenæ, fauore Turcarum creati reperiuntur, vt in vltimis Persiæ finibus, atque in ipsa etiam vrbe Constantinopolitana: sunt quæ ferè exactores tributorum, quæ familiae Armenicæ Turcis soluere coguntur, & quandoque Patriarcham Armeniæ Maioris, pro suo superiore, nolunt agnoscere. Familiae, quæ Patriarchæ maioris Armeniæ subsunt, excedunt numerum centum & quinquaginta millium, præter monasteria plurima, Episcopos in ciuitatibus *Berlit*, *Caramit*, *Angur*, & alijs quàm plurimis; sacerdotes item monachos & diaconos per multos.

Patriarcha verò Minoris Armeniæ habet sub sua obediētia XXIV. Prælatos, Episcopos & Archiepiscopos, familiarū verò circiter viginti millia, in ciuitatibus castellisque Syriæ & Ciliciæ agentia, præter cœnobia monachorum, sacerdotes clericos & diaconos quàm plurimos. Huius nationis Patriarcha Azarias professionem fidei à Leonardo Abele Episcopo Sidoniensi sibi propositam amplexus est, subscriptamque cum epistolis suis ad Gregorium XIII. Romam transmisit.

Speçtat autem electio Patriarchæ Minoris Armeniæ ad XII. Episcopos, ceteris dignitate superiores, vicinioreſque Eccleſiæ Patriarchali. Quandoque tamen à populo Armeno, fauore & iuſſu Præfeçtorum Turcicorum, Patriarchæ creantur: & poſtmodum ab Episcopis & Archiepiſcopis conſenſum obtinent. Viuit autem Patriarcha ex oblationibus & Eleemoſynis: antiquitus autem ex quaque domo Maidinum (qui tertia pars vnus Iulij ſeu Regalis eſt) quotannis recipiebat, qua penſione ipſum Turca priuauit. Hodie ex continuis ſuæ nationis viſitationibus, ac mulctis delinquentium, ſe ſuoſque ferè alit.

Habent autem & Armenij, ſub ditio-
ne Regis Poloniæ commorantes, proprium ſibi Metropolitanam ſeu Episcopũ, Leopoli, in Ruſſia reſidentem: vt Mart. Cromerus tradit, & nos ſuprà lib. I. explicuimus.

De Armeniorum veteri ac moderno ſtatu, deque eorum dem erroribus, vide Noti-
tiam noſtram Episcopatum lib. I. c. 17. & ſequenti.

Exſtat Profeſſio fidei Catholicæ, characteribus Armenicis Romæ edita. Eſt autem lingua Armenica propago Hebraicæ.

CAPVT VIII.

DE FRANC-ARMENIS.

AD Armeniorum conuersionem anno 1337. temporibus Ioannis XII. Papæ, missus est B. *Bartholomeus Parisius* Bononiensis, Ord. S. Dominici Sodalis, & primus Archiepiscopus Nexiuanensis, qui non sine opinione sanctitatis defunctus, quiescit in Carnâ opido ac monasterio sui ordinis. Ab isto Bartholomeo, eiusque socijs, Armeniæ Maioris incolæ doctrinam Orthodoxam hauserunt, quam hodieque retinent, ideoque Franc-Armeni nuncupantur. Turcæ enim Persæ, alijque Orientis populi, Christianos homines Europæos vulgò Francos nominant. Sunt autem Franc-Armenorum hodieque multa millia, quibus Archiepisc. Nexiuanensis præest, qui (ut & alij omnes illius prouinciæ sacerdotes ac monachi) institutum S. Dominici sequitur. Opida quæ Franc-Armeni incolunt, sunt ista, *Nexiuanum, Abbaranum, Abbragonum, Carna, Saltach, Hascassen, Meascen, Carsan, Xhabunis, Giabug, Caragus, Chensug & Artach:* quibus in opidis monasteria non pauca Dominicani sodales habent. Nexiuanensis basilica Archiepiscopalis in Mosqueam per Mahumetanos est cõuersa: ideoque solet Archie-

chiepiscopus residere in æde ac monasterio Abbaranēsi, quod diei vnus spatium à Nexiuano distat. Fuit autem Nexiuanensis basilica cathedralis, S. Thomæ Apostolo sacra. Ad cuius Ecclesiæ Archiepiscopatum à Clemenēte VIII. anno M. DC. IV. promotus est *Azarias Fridonius*, natione Armenus, Ordinis S. Dominici, qui confirmationis obtinendæ caussa ex Armenia in Urbem venerat. Nexiuanum porrò situm est in Armenia maiore, sub ditione Persarum.

CAPVT IX.

DE MELCHITIS, SEV GRÆCIS
Schismaticis.

Melchitæ dicuntur à vocabulo *Melech*, quod Regem seu Principem sonat, eò quòd isti in negotio Religionis olim soliti sint sequi exemplum & auctoritatem Imperatorum Constantinopolitanorum. Huius generis sunt Græci omnes, qui per Asiam ritus Græcorum obseruant, quiq̃ Patriarchis Constantinopolitano, Antiocheno, Alexandrino & Ierosolymitano parent. Ex his Antiochenus nõ Antiochiæ, sed Damasci residet.

Quatuor isti Patriarche, vt vocant, Melchitæ solent ab Episcopis prouinciarum

eligi, & à Turcarum Imperatore confirma-
ri, vt suprà lib. I. capite 57. diximus. Ij Me-
tropolitanos & Episcopos sibi subditos
creant: vt ceteri ferè omnes Patriarchæ na-
tionum Orientalium.

Sunt autem omnes isti Melchitæ Anti-
stites, tam Patriarchæ quàm Episcopi, Or-
dinis S. Basilij monachi, adeoque coelibes.
Cuius quidè instituti monasteria per Græ-
ciam totumque Orientem sunt longè plu-
rima; inter quæ eminent cœnobia S. Sabæ
in Ierusalem, & S. Catharinæ in Sina mon-
te Arabiæ, itemque Montis Athos, quem
Sanctum vocant.

Melchitæ porrò infecti sunt vetustis
Græcorum erroribus, quos Concilium Flo-
rentinum aliaque damnarunt: & constitu-
unt nationem longè numerosissimam inter
omnes Christianas Orientales. Occupant
enim non modò Græciam, sed etiam Asiam
minorem, Syriam, Aegyptum, vicinasque
Prouincias.

Solent etiam inter Melchitas nume-
rari Georgiani, Mingrelli, Cir-
cassij, & alij popu-
li.

CAPVT X.

DE GEORGIANIS.

Georgiani, veteribus Iberi Asiatici, olim agnoscere solent Patriarcham Constantinopolitanum: sed hodie ab eo sunt alieni, utpote inter Persas nunc potissimum viuētes, nec à doctrinā Ecclesie Romanę valde abhorrētes. Subsūt varijs Principibus ac dominis. Inter alios fuit Alexāder Cainus, qui cum tribus hominū millibus iuuit Persarum Regē ad Taurisium Medorum urbē, aliaq; opida anno 1604. Turcis eripienda. 1604. Vitriacus Hist. Orient. cap. 80. scribit eos nūcupari Georgianos, eò quòd S. Georgiū, quem in prælijs suis cōtra gentem incredulam habent Patronum, summa cū reuerētia colant, & præ alijs Sanctis specialiter honorent. Addit eosdem, in confinio Persarum, Medorum & Assyriorum commorari, & Græcorum idiomate in scripturis diuinis uti, Græcorumque consuetudines in Sacramentis obseruare. Habent ijdem suos hodie Episcopos, ac monachos: ut ex Relationibus Augustinianorū è Persia missis didici. De Georgianis vide plura in Relationibus Ioannis Persæ, Madriti Hispanicè editis anno Christi 1608.

CAPVT XI.

DE TARTARIS.

Tartari siue Tatari, per vastas Scythiæ solitudines ad Septemtrionem porrectas habitant in Europâ & Asiâ: quibus vnus olim Chamus siue dominus, nunc plures, scisso imperio, dominantur. De his fusè Thuanus hist. lib. 67. agit. Sunt qui tradunt, *Anselmum*, ordinis S. Dominici, & *Odoricum*, Ord. S. Francisci, anno 1247. ab Innocentio IV. missos fuisse ad Magnum Chamum, Catai dominum. Inter Tartaros Cumanos sunt hodieque plurimi homines Christiani ritus Latini, à quibus *Marcus Antonius Spinola*, patriâ Tartarus, sed origine Geneuensis, patrum memoriâ ad Stephanum Batorium Poloniæ Regē missus est.

1305. Tartaros Religionem Christianam seriò amplexos lego, tempore Nicolai IV. in Concilio II. Lugdunensi. Lego item à Clemente V. *Ioannem à Monte Coruino*, ord. Minorum, circa annū M. CCC. V. Tartaris datum Archiepisc. Cambaliensem.

Ad *Cataium* quod attinet, id hodie regnum est Chinense: *Cambalu* autem hodie Pequinum dicitur, *Quinzay* verò Nanquinum;

num; vrbs vtraque regia hodie Sinarum, seu Chinenſium: vt tradit Nicolaus Trigautius, libro quinto de rebus Sinenſibus, capite 12.

Apud Sinas certè ſuperſunt hodieque veſtigia Chriſtianæ religionis in ijs populis, quos Crucis adoratores ſeu profeſſores nuncupant, quoſque Saraceni & Armenij Ieſuinos vocant. Vnde fortaffe conijcere liceat, iſtos Crucis veneratores à Tartariſ Chriſtianis originem traxiſſe. Conſtat namque Tartaros circa annum Chriſti 1200. magnis exercitibus in Sinarum regnum penetraſſe, eodemque tempore Marcum Paulum Venetum huc perueniſſe.

CAPVT XII.

DE TVRCIS.

Turcarum Imperium latiſſimè patet per Aſiam minorem, Syriam, Aegyptum, magnam Africæ partem, Græciam, Macedoniam, Thraciam, Daciam, Seruiam, Hungariæ partem, aliasque Prouincias. Colunt autem Mahumetanam ſuperſtitionem, quæ circa annum Chriſti 626. initium ſumpſit: de cuius impietate ac vanitate varij ſcripſere.

III Omnibus autem Mahumetanæ ſectæ
K 5 cul-

cultoribus nota est, ac familiaris lingua Arabica (quæ propago est Hebraicæ) per vniuersum Orientem dispersa: vtpote quam non modò Turcæ, sed etiam Persæ, Mauri, Afri, Aegyptij, Syri, Indi, alijque populi vsurpant.

CAPVT XIII.

DE PERSIS.

Persia Asiæ prouincia est amplissima, cuius incolæ Mahumetanam quidem sectam, sed diuersam à Turcicâ sequuntur. Quo fit, vt continua ferè bella Persæ cū Turcis gerant. Xa Aabas Rex Persiæ, anno 1608. Dansbegum virum nobilem, cum literis in Aspain 20. Ian. 1608. datis, vnà cum Antonio Gouzano Lusitano ex ordine Eremitarum ordinis S. Augustini, Romam ad Paulum V. misit, & Prælatum dari petijt, qui præesset loco, *Tres-Ecclesie* nuncupato, vbi residere solet Præsul Armeniorum Christianorum. Exstant literæ dicti Regis ex Persico in Lusitanicum, ac deinde in Latinum ab Henrico Lancelotto, Doctore Theologo eiusdem ordinis S. Augustini, translata, typisque Antuerpiæ publicata. Cæterùm Gouzanus anno 1612. Episcopus iussu Pauli V. consecratus in Per-

Perſiam redijt, magno rei Chriſtianæ bono. Habent autem Eremitæ Auguſtini, itemque Carmelitæ Diſcalceati ſua hodie monaſteria in Aſpaign vrbe Regia Perſarum. Mirkondi Hiſtoriam Perſicam ex ea lingua in Hiſpanicam à ſe translata Petrus Texera Luſitanus anno 1610. Antuerpiæ vulgandam curauit. Scripsere de rebus item Perſicis Petrus Bizarus, Barnabas Brifſonius, & Ioannes Perſa vir nobilis, ex Mahumetano factus Chriſtianus, Madriti in Hiſpania.

CAPVT XIV.

DE IVDÆIS.

ANno ſecundo Veſpaſiani Imperatoris capta eſt à Romanis vrbs Ieroſolymitana, eademque incenſa & ſic euerſa, vt non remaneret in ea lapis ſuper lapidem, iuxta prædictionem D. N. Ieſu Luc. 19. Chriſti. Ab eo tempore cœperunt Iudæi magis magisque per orbem diſpergi, iuſto Dei iudicio, ſuntque hodie per Europam, Aſiam, & Africam nationibus omnibus inuiſi, ſine lege, ſine Rege, ſub tributis in ſeruitute viuentes.

Nuſquam plures quàm in Aſia, alijsque Turcici Imperij prouincijs.

Con-

Constantinopoli & Thessalonica viunt multa millia eorum, qui ex Hispania & Lusitania sunt pulsi, idioma Hispanicum retinentes. Breuiter, in omnibus penè emporijs Orientis, vt Cayro, Alexandria, Aleppo, Tripoli, & alijs Iudæos magno numero reperias: vt apud Europæos Venetijs, Romæ, Mantuæ, & passim per Germaniam, Poloniam aliasque regiones.

Ex multis tamen Europæ regnis vario tempore per Christianos Principes pulsi sunt, vt ex Hispania anno 1492. per Ferdinandum & Isabellam Reges: ex Lusitania an. 1497. & sequentibus per Emmanuelem Regem; ex Francia, per Philippos Augustum, Formosum, & Liberalem, Reges; ex Anglia an. 1292. & ex regno Neapolitano an. 1539. per Carolum V. Cæsarem.

CAPVT XV.

INDIAE ORIENTALIS
status.

INdia prouinciarum omnium maxima, tametsi propriè dici videtur pars illa terrarum, quam nobilissimus fluuius Indus interfluit, vsus tamen obtinuit, vt etiam ultra Gangem æquè magnum ac celebre flumen, immensi illi terrarum tractus, qui ad
Sinas

Sinas usque, & in extremo positos Oriente pertinent Seras, Indiæ nomine censeantur. Porrò ultra Sinas in Serico Oceano, haud procul à continente, ingens cernitur insula, compluribus minoribus adiacentibus: quam nostri vulgo *Iaponem* vocant: Zipangrim antiquis dictam fuisse nonnulli arbitrantur.

His insulis exceptis, cæteras fermè regiones illas, cum alijs opibus tum etiam pretiosissimis aromatibus odora mentisque referatas, constat priscis temporibus, Romano florente Imperio, cum Europæis hominibus & commercijs & hospitio fuisse coniunctas. Traditum est etiam, multas Christiana quondam sacra, tum ab alijs, tum præsertim à duobus eximia sanctitate viris, *Thoma & Bartholomæo*, Domini Apostolis accepisse. Verùm ubi Romani decus Imperij, conspirantibus vndique in ipsum varijs nationibus, concidit, mercimonij vocumque, & litterarum cum illis gentibus communione sublata, Christi cultus atque religio paulatim extincta ac deleta sic est, ut nullum propè ipsius vestigium in illis iam regionibus appareret.

Quò meliùs de Christiana meruisse Republica Lusitani iure putandi sunt, quòd cum terrestri itinere, sine summo vitæ discrimine, ea loca peti non possent, & vix quis-

quisquam reperiretur, qui peregrinationē
 eiusmodi suscipere auderet; ornatissimis ipsi
 classibus extima legentes Africæ littora,
 Bonæ Spei promontorium, ante id tempus
 penè incognitum, Auream Chersonesum,
 quæ Malaca dicitur hodie, Taprobanam,
 quæ Sumatra, Sinas deniq; præteruecti, ad
 ipsam, de qua diximus, Iaponis insulam, in-
 genti ausu, summâque animi magnitudine
 penetrarunt. Iidem Indicæ oræ magna par-
 te subacta, sinus etiam Persici faucibus for-
 titer æquè ac feliciter occupatis, Arabici ve-
 rò nauigatione crebris incurfionibus impe-
 dita, mercibusque Indicis per Africum atq;
 Atlanticum Oceanum in Hispaniam auer-
 sis; non modò Memphitica Turcarum ve-
 ctigalia grauisimis damnis atque incom-
 modis affecerunt; sed etiam Christi libera-
 toris nostri cultum ac nomen apud eos po-
 pulos, vel numquam ante id tempus audi-
 tum, vel diuturna vetustate atque obliuione
 deletum, salutari prædicatione longè late-
 que propagarunt; adhibitis perductisque se-
 cum, Summi Pontificis iussu, multis Euan-
 gelij præconibus, tum aliarum familiarum,
 tum verò præcipuè Soc. Iesu.

In Indiam porrò Orientalem *S. Thomas*
 Apostolus Christi doctrinam primus attu-
 lit, multis incolis ad Christiana castra tra-
 ductis. Sed horum posteris, cum Saracenis
 Ethni-

Ethnicisq̄ue permixti, ad impios ritus ac mores paulatim degenerarunt: ad eò quidem, vt ante Lusitanorum aduentum nihil in ea Christianæ penè religionis (opidis vicisq̄; nonnullis exceptis, qui à S. Thoma nomen habent) præter ipsum nomen superesset. Lusitanis itaque in Indiam commigrantibus, & imperio latè propagato, Christi cultus ac reuerentia, per vastissimum illum Asiæ tractum, sese erigere cœpit.

Primi apud Indos, Apostolico, post S. Thomam, munere functi sunt sodales Franciscani: ex quo etiam ordine primus, ac deinde alter Episcopus fuerunt, *Ferdinandus & Ioannes Albuquerque*. Sed ille annularis solum, seu titularis (vt vocant) Episcopus fuit: hic sedem pleno iure constitutam, Pauli III. Pontificis Maximi auctoritate, accepit; Ideoq̄ue primus Indiæ ac Goæ censetur Antistes.

*Primi Episcopi
Indiæ Orientalis.*

Ex Societate IESU primus *B. Franciscus Xauerus*, Arabiæ ac Persidis oram, cum Ioannis III. Lusitaniæ Regis classe, præteruectus, anno 1542. Goam Indiæ metropolim appulit. De rebus ab eo per Indiam præclarè gestis, *Maffei*, *Orlandinus* & alij fusè scripserunt.

CA-

CAPVT XVI.

QVI NAYRES, BRACHMANES,
& Iogues dicantur apud
Indas.

Nayres. **A** Pud Malabares, aliosque Indos Orientales, tria ferè sunt hominum genera, *Nayres*, *Brachmanes*, & vulgus promiscuum. Hos inter *Nayres* ceteris honore præstant bello & armis apprimè dediti.

Brachmanes. Sequuntur *Brachmanes*, in honore proximi, veri superstitionum magistri. Hi sapientes habentur Indorum, & cæremonias, iustaque funebria suo arbitratu præscribunt, simulant se carnibus abstinere, sed simulant tantùm.

Iogues. Inter *Brachmanes* sunt nonnulli, quos proprio vocabulo *Iogues* appellant, posterius vt videtur, *Gymnosophistarum*, Græcis olim celebratorum, qui cœlibem vitam agunt. Nam alij & liberis operam dant, & uxores plures habent, more ceterorum Indorum. *Parabrammam* nescio quem Deum antiquissimum colunt, & ex eo filios tres, quorum in gratiam terna filia gerunt è collo suspensa: quod & ceteri *Brachmanes* omnes faciunt.

Reli-

Reliquum vulgus, vt latomi, fabri, & reliqui opifices eius generis, adeò nullo in pretio sunt, vt pro seruis mancipijsque ducantur, cuius iniuriæ vexationiq; obnoxij.

CAPVT XVII.

MALABARICA REGNA, ET
alia vicina Prouincia.

A Pud Malabares regna sunt varia, vt *Calecut, Cochin, Cananor, Tananor, Badara, Mortingùe, Coilan, & alia.*

Hos inter Reges potentissimus est *Calecut.* *Calecuti* Rex, qui ideo passim vocatur *Samorij*, id est, Imperator. Quo fit, vt & ceteri Reges, etsi sui iuris sint, plurimùm ipsi deferant ac reuereantur.

Hunc penè potentia sequitur Rex *Cochin.* *Cochinensis*, Regis *Calecutani* emulus, & bello sæpè hostis. Sed *Cochinensem* semper tuentur & iuuant *Lusitani* aduersus emulum potentio-rem.

Rex *Cananorensis*, præter terram con- *Cananor.* tinentem, insuper possidet insulas triginta ex *Maldiu*s: vt tradit *Franciscus Pirardus* in suo *Itinerario*.

Tanor siue *Tananor*, maritimũ est Pro- *Tananor.* uinciæ *Malabaricæ* opidum (vnde & regnũ eiusdem nominis est appellatum) medio fe-

L rē spa-

rè spatio inter Goam & Commorini fines. Pingue solum, orizæ & palmarum ferax; sed incolæ, AEthiopum more, umbelico tenus, nudi ambulant. Rex ipse quamquam Ethnicus, Lusitanis tamen est peramicus, qui in opido Tananor templum habent, ei que præfectum sacerdotem vnum atque alterum è Soc. Iesu. Ij non modò Lusitanorum, sed & Indorum Christo aggregatorum curam gerunt: vt idem Pirardus tradit.

Ora Piscaria.

Parauæ.

In Promontorij Commorini flexu, ad Eoum latus, *ora piscaria* est, nomen à copioso illic gemmarum piscatu adeptæ. Huius oræ accolæ, gentis vocabulo, *Parauæ* nuncupantur: qui cùm Saraceni cuiusdam Dynastæ tyrannidem diutiùs ferre non possent, hortante Ioanne Crucio, viro nobili, & Equite ordinis Christi, Lusitanos aduocarunt, & suauè Christianæ legis iugo se subdederunt. Baptizati itaque mox è populo vniuerso ad viginti millia.

Ceterùm in excolendo longissimo illo Cómorini tractu, triginta amplius opidis vicisq; distincto, egregiè postea B. *Franciscus Xauerus*, *Antonius Criminalis*, *Henricus Henricus*, & alij è Soc. Iesu desudarunt. Xauerus quidem Tutucurini agens, Carechismi summam Malabaricè (quæ lingua regioni vernacula est) primus conuertendam curauit.

CA-

CAPVT XVIII.

DE CEILANI INSULAE
statu.

CEilanus insula ditissima, ex opposi-
to Commorini Promontorij sita est:
cuius insulae Dynasta quidam prima-
rius, Regis filius natu grandior, anno circi-
ter 1544. cum Lusitanorum hortatu Chri-
stianus fieri decreuisset, ab impio Rege pa-
rente, cum alijs septingentis, est interem-
ptus. Post eam caedem visae sunt Cruces duae,
vna in caelo ignea, altera in hiatu terrae, vbi
patrata caedes erat: quarum hanc cum bar-
bari, ingesta saepe terram, opprimere conaren-
tur, eadem tamen semper emicuit. Quo
prodigio complures sunt permoti: Regis
autem filius natu minor, cum consanguineis
aliquot & proceribus alijs, ad Christi ouile
accessit, & Goam ad Lusitanos transijt, o-
pem contra paternam saeuitiam imploratu-
rus. Sed praecclaros adolescentis conatus
mors interueniens abruptit.

Anno 1548. Candensis Rex, eadem in in-
sula, Christi & Lusitanorum imperio se
submit, agente B. Francisco Xauerio.

Sunt aut in Ceilano insula Reguli diuer-
si, quorum alij sunt Christiani, cum suis

L 2 sub

subditis, alij gentiles, aut Mahometani, cum quibus Lusitani ferè habent bella.

In ea insula duæ sunt arces seu opida Lusitanorum, egregiè munita, *Columbo & Sal-le*. In priore habent Patres Soc. Iesu Collegium, Columbensè hinc dictum, cum VII. Residentijs, vt vocant, seu domicilijs minoribus illi annexis.

CAPVT XIX.

DE CHRISTIANIS S. THOMAE,
in India Orientali.

IN regione, quam *Choromandel* vulgò nuncupant, sita est *Meliapora* (vt indiginæ loquuntur) vrbs copiosa ac frequens, quæ *S. Thomæ opidum* hodie Lusitani appellant, in ora Indiæ maritima Eoi lateris, Goano obiecti. Visitur hîc templum S. Thomæ Apostoli percelebre, quod ipse ex Idolorum fano in veri Dei Basilicam conuertit, nõ Christianorum modò peregrinorum, sed etiam Ethnicorum ac Barbarorum frequentia hodieque nobilem: vbi proximo in colle cæsus, & sepulturæ mandatus Apostolus traditur. Cernitur & hîc saxum eiusdem Apostoli cruore respersum, quod triduo ante ferias Apostolicæ mortis, inter Missæ solennia rubescit, cum ipsum natura sua candidum sit,
& san-

& sanguineo velut rore, quamdiu diuina res agitur, stillat; quâ peractâ ad veterem candorem suum redit.

Cæterùm Meliapura Episcopum hodie habet, Goano Archiepiscopo suffraganeū. Quæ quidem vrbs tametsi frequens à Lusitanis incolebatur, ad nostram tamen vsque ætatem Regi Bisnagæ paruit, illique tributa pendit. Habebat is arcem munitissimam, vrbi imminentem, cum præsidio mille circiter quingentorum militum. Eam seruitutē, aliaque indigna, quæ à ministris Regis patiebantur, nō ferentes Lusitani, intenti in omnem libertatis occasionem, ciuilia pro regni successione bella minimè neglexerunt, & anno circiter Christi 1615. arcem obsederunt atque expugnatam Proregi Indiarum, Regis nomine, tradiderunt, vnâ cum pagis adiacentibus triginta. 1615.

Præter Meliaporam, inhabitant veteres isti Christiani Thomæi insuper *Cranganoram, Negapatenum, Vaipicotam, Angamulam*, aliaque opida vicina. Sacra sua idiomate Chaldæo celebrant.

In vrbe Angamala solet residere ipsorum Metropolitanus, quem Patriarcha Babylonicus Chaldæus ipsis dare & confirmare consueuerat. Sed Patrum Societatis Iesu in primis diligentiam (qui Meliaporæ & Vaipicotæ sua habent Collegia ac seminaria) ma-

ior eorum pars, Nestorij aliorumque erroribus relictis, ad communionem Ecclesie Romanæ postliminio redijt: defunctoque annis superioribus Metropolitano Chaldæo, successorem illi Archiepiscopum Angamalsensem Clemens VIII. Papa constituit vnum ex Soc. Iesu. Ita tradit Petrus Stroza, in sua Disputatione de Chaldæorum dogmatibus, Coloniae anno 1617. edita.

CAPVT XX.

DE MALACA, INDIAE
emporio celeberrimo.

Malaca vrbs frequenti emporio nobilis, vltra Gangem fluiuium, in Aurea Chersoneso sita, ab æquinoctiali linea duobus fermè gradibus, Septemtrionem versus, abest. Gaudet imbribus ferè quotidianis, quibus & nimius solis æstus temperatur, & terra perpetuò virefcit. Ex quo liquet, veteres olim Philosophos errasse, qui regionem hanc torridam nequaquam habitabilem esse crediderunt. Hæc in Sinarum regnum, & Iaponiam, hæc ad Molucas, Bاندam, Iauam, aliasque Indiae insulas nauigatur.

Episcopum hodie habet Malaca, Goano Archiepiscopo suffraganeum, Collegium
item

item insigne Soc. Iesu, variorumque ordinum monasteria non pauca.

Cæterum, hortante B. Francisco Xaue-
rio, Malacæ primùm est institutum, vt sub
primas quotidie tenebras vir aliquis urbem
totam perambulet, læuâ lucernam, dexterâ
tintinnabulum circumferens, qui inflexo ad
commiserationem vocis sono, sui cunctos
officij & precationum pro defunctis reci-
tandarum admoneret. Is postea mos ab vr-
be Malaca in omnem Indiam, extremum-
que Orientem profectus, etiamnum viget,
ingenti viuorum mortuorumque com-
modo.

CAPVT XXI.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV,
in India Orientali.

QVàm latè diffusa sit Religio Christia-
na per Indiam Orientalem, facilè
quiuis intelliget ex Catalogo Colle-
giorum Soc. Iesu, ibidem existentium,
quæ duas in Prouincias sunt distincta,
Goanam & Malabari-
cam.

** **
**

L 4

PRO

PROVINCIA GOANA.

Goæ	} <table> <tr><td>Domus Professa.</td></tr> <tr><td>Collegium Goanum.</td></tr> <tr><td>Domus Probationis.</td></tr> </table>	Domus Professa.	Collegium Goanum.	Domus Probationis.	} Goa.
		Domus Professa.			
		Collegium Goanum.			
Domus Probationis.					
Colleg. Salfetanum cum XI. Refid.	Salfete.				
Collegium Chaulense.	Chaul.				
	Collegium Tanaense cum suis Refid.	Tana.			
	Colleg. Baçainense cum suis Refid.	Baçaym.			
	Residentia Taraporensis.	Tarapor.			
	Collegium Damanense.	Daman.			
	Collegium Diense.	Dio.			
	Residentia Aethiopica.	Ethiopia.			
	Residentia Mogorensis.	Mogor.			
	Collegium Mozambiquium.	Mozambique.			
	Residentia Senensis.	Sena.			
	Residentia Terensis.	Teti.			

Sunt in hac Prouincia Socij 280.

PROVINCIA MALABARICA.

Colleg. Coccinense cum V. Refid.	} Cochin.
Domus Probationis.	
Collegium Cranganorense.	Cranganor.
Seminarium Vaypicotatum.	Vaipicota.
Collegium Coulanense.	Coulam.
Collegium Tutucurinese cum Residen- tijijs.*	Tutucurim.
Residentia Madurensis.	Madurè.
	Col-

Colleg. Columb. cum VII. Refid. *Columbo.*

Collegium Nagapatanum, inchoatum. *Nagapatan.*

Collegium S. Thomæ. *S. Thomè.*

Collegium Peguanum inchoatum. *Pegù.*

Colleg. Bengalense inchoatum. *Bengala.*

Collegium Malacense. *Malaca.*

Domus Ternatensis cum Residentijs Molucensibus. *Maluco.*

Sunt in hac Prouincia Socij 150.

CAPVT XXII.

ARMVZIAE REGNV M.

ARmuzia, vulgò *Ormus*, vrbs est emporio clarissima, quæ & regno nomen dedit, & modicæ, in qua sita est, insulæ, ad ostium Sinus Persici. Caput regni, vbi Turcarum sedes est, *Bazoia* dicitur. Sed in ipsa vrbe Armuzia Rex habitat, olim potentissimus, nunc Catholici Regis stipendiarius.

Ipsa insula etsi sterilitate sit infamis, loci tamen situsque oportunitas (quòd Persici finus, vt dixi, ostium obfideat, qua totius ferè Orientis mercimonia commeant) vr-
bem Armuziam in summam celebritatem frequentiamque adduxit; Iudeis Mahome-

L 5 tanis,

tanis, Abassinis, Armenis, Georgianis, alijs-
 que variarum nationum Christianis atque
 Ethnicis, eò mercaturæ causa confluenti-
 bus.

In vinea Armuziana excolenda annis
 aliquot strenuè laboravit Gaspar Berzæus,
 Belga, Goufæ in Zelandia natus, Societ. Iesu
 sacerdos sanctissimus: cuius vita resque per
 Indiam gestæ exstant peculiari libro expli-
 cata.

CAPVT XXIII.

DE MOGORENSI IMPERIO.

INter Indorum Principes facilè potentis-
 simus est Rex Mogorû, cuius imperio quâ
 plurimæ subsunt prouinciæ, longè late-
 que diffusæ. Lustrauit eas magna ex parte
 Benedictus Goefius Lusitanus, Societ. Iesu,
 itinere terrestri ex Mogor in Sinas vsque
 instituto. Itinerarium istud legitur apud
 Nic. Trigautium lib. 5. de rebus Sinensibus
 cap. II. & seq.

In regia Mogorum vrbe Patres Societa-
 tis Iesu Residentiam habent, ab ipso Rege
 Achabar nomine, alijsque amicè semper
 habiti.

CAPVT XXIV.

MALDIVAE INSVLAE.

Maldiuarum insularum (quæ modicæ sunt, & quarum aliquot millia numerantur) caput est Maldiuæ, vulgò *Male*, regni sedes: vnde & cognomen ceteris. Has in primis genus palmæ nobilitat; cuius ex fructu (coccum vel nucem Indicam appellant *Lufiani*) præter alios vsus complures, cannabinum quoddam fartum extrahitur, cui nomen *Carum*, ad rudentes ac funes nauticos pertexendos præstantissimum.

Harum insularum incolæ sunt professione Mahometani, nec habent opida vlla muris clausa.

Cæterum *Affan* Rex Maldiuanus anno ferè 1551. Cocinum, & inde Goam cum venisset, Christianæ Legis admiratione captus ab impio Mahomete ad Christi castra se transfudit. Cuius hæres legitimus *Philippus*, professione Christianus, hodieq; viuit Goæ, titulo Regio gaudens, & parte vectigalium sui regni, quæ Rex Maldiuarum Mahometanus (nam alium sibi Regem insulani iã olim constituerunt) quotannis Goam transmittit; iuxta pacta, interuētū Lusitanorum, à multis retrò annis inita.

Rex Maldiuarum Christianus viuit Goæ.

Ma-

Mahometanus porrò Rex Maldiuanus scribit se Regem tredecim prouinciarum, & duodecim millium insularum. Nam in XIII. Prouincias situ locorum discretas (vulgò *Atollons*) Maldiuæ distinguuntur: & Maldiuani dicunt duodecim ferè insularum millia sese possidere, minutilis quibuscumque connumeratis, quæ sunt innumerabiles.

*Sultani
qui,*

Rex idem Mahometanus titulum Sultani, id est, Supremi vsurpat, quo inter Mahometanos non nisi Principes quinq; gaudent, nimirum Turca, Persa, Mogor, Rex Maldiuarum, & Rex Sumatræ seu Acheni.

Hæc & alia fusiùs narrat in suo Itinerario Gallicè anno 1615. Parisijs edito, Franciscus Pirardus, Francus, qui annis aliquot vixit in insula *Male*, quæ aula est Regis Maldiuani, vt suprà commemorauimus.

Idem tradit ex Maldiuis insulas triginta Regi Cananorensi (qui vnus est ex Regibus Malabaricis, in promontorio Commorino) parere.

CAPVT XXV.

DE MOLVCIS INSVLIS.

MOlucæ insulæ sunt plurimæ , sed modicæ, AEquatori subiectæ, aromatum ac præsertim Cariophylli admodum diuites. Præter Christianos, incolæ partim sunt Ethnici, partim Saraceni: frequentes insuper sunt aduenæ variarum nationum , qui commercij causâ vltro citroque commeant.

Has inter insulas præstat *Ternate* , quæ *Ternate*. urbem habet insulæ cognominem , cum arce à Lusitanis excitata. Dynasta Ternatensis, professione Saracenus , Regi Catholico est stipendiarius.

Amboinum insula, circuitu millia passuum amplius octoginta complectitur , & vicis frequentibus habitatur. Habet & hîc præsidium militare Rex Catholicus. *Amboina*

CAPVT XXVI.

DE MACAZARIAE Regno.

MAcazaria insula ingens , à Molucis in ortum Solis, leucas circiter quinqua-

1544. quaginta distans, trecentas fermè ambitu colligit. Gens est bellicosa nulla habens Deorum fana, nec præter Solem, cui cœlestes honores tribueret, numen vllum: eoque magis idonea ad veri Dei cultum amplectendum. Anno 1544. duo ex Macazariæ regno dynastæ, cum alijs plurimis, per Antonium Paiuam, mercatorem Lusitanum, ad Christi castra sunt adducti.

Annis proximè insequentibus, B. Franciscus Xauerius, in Macazariensium salute procuranda feridò laborauit, & Catechismum Latinum in vernaculam ipsorum linguam conuertit.

CAPVT XXVII.

SINENSIS REGNI STATVS.

EXtremum Sinarum in Oriente Imperium, iam inde à temporibus Ptolomæi *Sina* dicitur, à Lusitanis, & alijsque Europæis hodie *China* vulgò nuncupatur. A Marco Paulo Veneto, qui circa annum Christi 1200. totum penè Orientem lustrauit, *Cataium* indigetatur: quod nomen & Saraceni ad occasum huic regno tribuunt.

Quod ad amplitudinem spectat, regnum istud seu potius Imperium, ad Austrum

strum incipit in gradu nono supra decimum eleuati supra horizontem poli, in insula, quam ipsi *Hainam* vocant, & excurrit in Septentrionem ad secundum & quadragesimum, ad Boreales illos muros, quibus Sinæ à Tartaris ac Scythis suum imperium separant ac tuentur. In longum incipit à centesimo duodecimo, ab insulis fortunatis, in prouincia Iunanensi, & in centesimo tricesimo secundo, mari ad Solis ortum terminatur.

Errarunt itaque nostri æui Scriptores ac Geographi hæctenus, qui ad tertium supra quinquagesimum illius limites protulerunt.

In Sinarum regno duæ sunt prouinciæ curiales ac sedes Regiæ; *Nanquinum*, quod *Nanquin.* Regiam Australem, & *Pequinum*, quod *Pequin.* Borealem sonat. Præter has sunt aliæ tredecim prouinciæ seu potius regna. In his quindecim regnis vrbes maiores 247. *Cheu* nuncupatæ, vulgares verò reliquæ 1132. *Hien* dictæ, continentur. Rex autem Pequini plerumque commoratur: quem vnicum habent Sinenses.

Pequinum olim *Cambalu*, Nanquinum verò *Quinzaij* nuncuparunt Tartari, qui *Cambalu?* *Quinzaij.* temporibus M. Pauli Veneti, magnam partem regni Sinenfis occupauerant, & nomina mutauerant.

Sinæ

Sinæ porrò pacis quàm belli artibus sunt aptiores, & cæterarum nationum mutuos congressus fugiunt, easque terrore mortis iniecto, à suis finibus ferè arcent.

Plurima item habent gymnasia seu Academias, ex quibus ij ad ciuitatum ac prouinciarum gubernacula deliguntur, qui ceteris eloquentia, ac iuris prudentia præstant.

*B. Frãscisci
Xauerij
obitus.*

Christianam apud Sinas expeditionem primus aggressus est Beatus Franciscus Xauerius, vir verè Apostolicus: sed anno 1552. ad vitam meliorem à Deo euocatus, Sinas ingredi non potuit. Obijt autem in ipso itinere, quod ad Sinas instituerat, in Sancia-no insula, leucis triginta à continenti regni Sinarum distante: quò per id tempus, commercij causâ, soliti erant Lusitani & Sinenses commeari, ante opidi Amacaensis exstructionem.

Tentatam à Xauerio expeditionem subsequenter annis prosecuti sunt eiusdem Societ. Patres, domicilio primùm fixo in peninsula & vrbe *Amacaensi*. Inde *Scianquinum* anno 1582. est processum, ac de- mum *Pequinum* & *Nanquinum*: in quibus vrbibus illustra hodie Collegia Societas Iesu habet.

*Matthæo
Ricci.*

Præ cæteris autem P. Matthæo Riccio,
natio-

natione Italo, expeditionis Sinicę felix successus referri debet acceptus, qui annis fere xxx. in eâ exactis, ibidem piè in Domino obdormiuit, Pequini anno 1610. in palatio suburbano, à Rege Sinarum Societ. Iesu in usum Collegij attributo, conditus.

Scrisit idem Riccius Italicè de Sinensis Ecclesię primordijs, ac progressu cõmentarium, quera libris V. Latinum reddidit P. Nicolaus Trigautius, Belga, Duacensis. Huc ex Sinis in Belgicam nostram annis superioribus reducem, non semel de rebus Sinensibus differentem magna cum voluptate audiimus. Idè anno 1618. ex Lusitania versus Sinas solués, socios plurimos ex Europa secũ auexit: vt nihil dicã de bibliotheca amplissima, horologijs, monilibus, picturis, alijsque Europę mirabilibus, à Paulo V. Papa, & varijs Principibus dono acceptis, quę secum asportauit, Regi ac proceribus Sinensibus cum fructu rei Christianę, vt speramus, amplissimo, offerendis.

Cæterum ab ipso S. Thoma Apostolo doctrinam Christianam in Sinas olim inuectã fuisse, ex codicibus Chaldæis orę Malabaricę, eiusdem Apostoli prædicationibus illustratę colligitur. Id enim disertè traditur in Breuiario Chaldæo Ecclesię Malabaricę his verbis: *Per D. Thomam euauit error idolatrię ab Indis: per D. Thomam Sina & AE-*

*In secũdo
No. Et rno
Offic. j. D.
Thomæ.*

M

thio-

thiopes conuersi sunt ad veritatē: per D. Thomā
baptismi Sacramentū acceperūt & filiorū ado-
ptionē: per D. Thomā crediderūt & confesi sunt
Patrē, & filiū, & spiritū sanctum. Per D. Thomā
acceptā seruauerūt fidem vnius Dei: per D. Tho-
mam doctrina viuifica splendores orti sunt vni-
uerse Indiae: per D. Thomam regnum caelorum
volauit, & ascendit ad Sinas.

Deinde in quadam antiphona sic habe-
tur: Indi, Sina, Persae, & ceteri Insulani, & qui
in Syria, Armenia, Gracia, & Romania, in com-
memoratione D. Thomae offerunt adorationem
nomini tuo sancto.

In Summa verò Canonum Synodaliū
parte 2. sermone 6. cap. 19. de Canonibus
constitutis super Episcopos & Metropolita-
nos, simul habetur Canon Theodosij Pa-
triarchae in haec verba:

Haec sex sedes capita prouinciarum & Me-
tropolitae, videlicet Hilam, Nziuin, Prath, Af-
sur, Bethgarmi, & Halah, qui digni habiti sunt,
vt ordinationi Patriarchae interueniant, nec
absunt, vt alij quarto quoque anno apud Patri-
archam conueniant. Sic etiam Episcopi magna
Prouinciae, nimirum reliqui Metropolitae, China,
India, Pases, Mauzeorum, Xam, Raziqeorū,
Herione (haec est Cambaia) & Smarcandia
(haec est Mogor) qui longissimè absunt, nec va-
stissimi montes & turbulentissima maria per-
mittunt eis transitum, ad libitum, mittant lit-
teras

teras confessionis (id est communionis) ad Patriarcham semel sexto quoque anno. Quando verò Lusitani Cocinum appulerunt, regebat hanc ecclesiam Malabaricam D. Iacobus, qui sic scribebat, *Metropolita India & China*; ut constat etiam ex eiusdem MS. noui Testamenti codice, ubi in calce sic habetur: *Scripti hunc librum D. Iacobus Metropolita India & China*. Eodem modo D. Ioseph post prædictum D. Iacobum, qui Romæ diem obiit, sic subscribat: *D. Ioseph Metropolita totius India & China*. Ita Tr. gautius lib. I. cit. cap. vltimo.

CAPVT XXVIII.

DE CAUCHINCHINAE REGNO
apud Sinas.

CAuchinchinæ regnum, Chinensi imperio vectigale, eidem adiacet, & octo plus minus dierum nauigatione abest Amacao, opido celebri, Lusitanorum apud Sinas statione. Incolæ caracteribus vtuntur Sinenfibus, vestitu eodem, ac penè eodemq; gubernandi modo. Rex ipse Cauchinchinæ, per Lusitanos mercatores, anno 1615. Patres aliquot Societatis Amacao euocauit: quibus facultatem dedit templa exstruendi, Christi q; doctrinam prædicandi, & subditis acceptandi. Plurimi itaq; mox baptizati sunt, atq; in ijs Magistratus, alijq; primores nõ pauci.

M 2

COL-

COLLEGIA SOCIET. IESV, IN
Regno Sinarum.

Collegium Pechinense inchoatum. *Pequim.*
 Collegium Nanchian. inchoatum. *Nanquim.*
 Residentis Xauchenfis. *Sciuceo.*
 cum duabus alijs Residentijs.

Sunt in hoc Regno Socij 30.

Anno 1619. accesserunt Socij plures, post
 R. P. Nicolai Trigautij ex Europa in Si-
 nas reditum.

CAPVT XXIX.

DE IAPONIAE REGNIS.

IAponiæ nomine in extrema Asia cõplu-
 res insulæ sũt, modicis inter se fretis dis-
 cretæ: quas inter tres numerãtur magnitu-
 dine præcipuæ, *Niphon, Ximus & Xicocus.* Ni-
 phon tribus & quinquaginta regnis seu Pre-
 fecturis cõstat, quarum caput est vrbs *Mea-*
cum: vnde nonnulli reliquæ regionidant
 nomen. Ab Niphone vocabulo, quod Sinae
 paululum mutarunt, Iaponis & Iaponiæ no-
 men apud Europæos innotuit.

Ximus regnis nouem distinguitur, & vr-
 bes illustriores habet *Vsuquin & Funaium*
 in regno Bungenfi, in Saxumano autem
Cangoximam.

Xicocus regna non nisi quatuor conti-
 net:

net: atq; ita Iaponiæ regna seu potius Præfecturæ vniuersæ sex & sexaginta numerantur. Regio autem vniuersa Italiæ magnitudine seè par censetur.

Vni olim Regi parabat, quæ *Vo* seu *Dayrim* appellant: sed regno seu imperio à Dynastis perduellibus in partes distracto, inane penes eum nomen imperij mansit.

Potentissimus hodie inter Iaponiæ regulos habetur is, qui *Meacum* & regna finitima occupat, quem *Cubucaman* vulgò nuncupant.

Dayris porrò id hodieq; iuris obtinet, vt quidam quasi Præfectus ut honoris ac gloriæ, cuius Iapones natura sunt audivissimi. Eius vnus in Iaponia tota iudicium est, quibus quisq; titulis sit honestandus ac decorandus. Quo fit, vt apud *Dayrim* singuli Dynastæ suos habeant Procuratores, & muneribus inter se certent, ad illius gratiam obtinendam.

Religionum Magistris & sacerdotibus vtuntur ijs, quos *Bonzios* nuncupant, flagitioso hominum genere, etsi miram abstinentiam præ se ferant. Ex ijs vnus est supremus superstitionū *Antistes*, qui copiosis vestigalibus fruitur, & *Meaci* domicilium habet: intra quod *Idola* sex & sexaginta supra trecenta numerantur. Hunc sua lingua *Ninxit* appellant, Ad eundem spectat creare *Tundos*,

Bonzij.

*Ninxit
Antistes
supremus.*

182 DE STATV RELIG. CHRIST.
dos, qui sunt velut Episcopi, aut creatos à
Regulis confirmare.

CAPVT XXX.

COLLEGIA SOCIETATIS IESV
in Iaponia.

A Pud Iapones primus Euangelicam
doctrinam Cangoximæ & alibi pu-
blicauit B. *Franciscus Xauerus*, Socie-
tatis IESV Presbyter sanctissimus, potesta-
te edicto que ad id publico à Rege Saxuma-
no anno 1549. impetrato: iam autem Patres
1549. Societatis IESV adeo ibidem aucti, vt ijs
in regnis multa habeant Collegia, ac Semi-
minaria, vt ex subiecta syllabo pate-
bit.

IN IAPONIA PROVINCIA
vna.

Nanga- } Col. Nangaschiense.	} Nanga- sachi } saqui.
fachij } Domus Probationis.	
Residentia Vracamensis.	Vracami.
Residentia Tonensis.	Toni.
Residentia Fudoyamensis.	Fudoyama.
Residentia Isafayensis.	Isafay.
Collegium Arimense.	} Arima.
Seminarium Arimense.	
Residentia Xiquensis.	Xiqui.
Residentia Cocuræ.	Cocura.
Collegium Meacense.	Meaco.
	Refi-

Residentia	{ Facatensis.	Facata.
	{ Notcu.	Notcu.
	{ Xinquensis.	Xingu.
	{ Fuximensis.	Fuximi.
	{ Ozacensis.	Ozaca.
	{ Fococu.	Fococu.
	{ Firoximensis.	Firoxima.
Collegium Macaense.		Macao.

Sunt in hac Prouincia Socij 130.

Anno 1584. Legati duo nobilissimi, D. *Mancius* & D. *Michael*, à Iaponiæ Regibus, ad obedientiam Romano Pontifici præstãdam, missi, Olisiponem appulerunt, à Sereniss. Archiduce Alberto, tunc Lusitanæ Prorege humanissimè excepti. Qui inde Romam transferunt, & præstita Gregorio XIII. eiusque successori Sixto V. obedientia, demum in Iaponiam redierunt.

CAPVT XXXI.

DE PHILIPPINIS INSVLIS.

Liceat his subnectere Philippinas insulas, quas in Sinensi Iaponioq; Oceano Castellani, Philippo II. Rege Catholico imperante (à quo & nomen acceperunt) feliciter detexerunt.

Harum maxima est Luzonia, in qua Hispani urbem Maniliam condiderunt. Habet ea urbs Archiepiscopum à Paulo V. constitutum, cui suffragantur Episcopi,

M 4 Noua

Nouæ Segoniæ, aliàs Cagayani.

Nominis Iesu, in insula Zebuensi.

Cacerensis, in Prouincia Camerinenfi & in-
sula Luzonia.

In Philippinas insulas Patres Eremitæ Augustiniani vexillum Christi primi inue-
xerunt: habent que in ijs non pauca mona-
steria, vt & aliorum Ordinum religiofo-
rum sectatores.

Habet ibidem Societas Iesu Collegia &
Residentias non paucas.

IN INSVLIS PHILIPPINIS
Prouincia vna.

Collegium Manilanum.		<i>Manila.</i>
Collegium Zebuense.		<i>Zebu.</i>
Domus Prob. S. Petri.		<i>De S. Pedro.</i>
Residen- tia	{ Antipolan.	<i>Antipole.</i>
	{ Taytayensis.	<i>Taytay.</i>
	{ Boolana.	<i>Bool.</i>
	{ Dulacensis.	<i>Dulac.</i>
	{ Carigarenfis.	<i>Carigara.</i>
	{ Tinagonensis.	<i>Tinagon.</i>

Sunt in hac Prouincia Socij 100.

DE STA-

DE STATV
RELIGIONIS
CHRISTIANÆ

PER AFRICAM,

LIBER III.

DE AFRICAE STATV
in genere.

CAPVT I.

Frica, tertia Orbis veteribus cogniti pars, hodie Barbaria vulgò nuncupatur. Accuratè eam descripsit Ioannes Leo Afer, temporibus Leonis X. Pape. In eadem viuunt Christiani, Mahumetani, Gentiles & Iudæi, plerumque mixti: exceptis locis quibusdam præfidiario milite

M 5

Regis

186 DE STATV RELIG. CHRIST.
Regis Catholici detentis, de quibus infra
dicemus.

CAPVT II.

AFRICAE STATVS, QVA
Italiam respicit.

Africae eam fermè solùm portionem,
quæ citra lineam æquinoctialem ad
nos pertinet, Ptolomæus & alij olim
Geographi notam habuerunt: vltiorem
Lusitanorum nauigationibus debemus.

Citerior, vt sic appellem, Romanis
quondam paruit: declinante postea Imperio,
& Alanis ac Vandalis sese in Galliam atque
Hispaniam effundentibus, ab illis postre-
mò infesta est: donec ab Arabibus, Mahu-
metanæ sectæ sequacibus, Vandali expul-
si, totaque Africa exterminati sunt, nomine
Christiano cum ijs prorsus istis in terris ab-
olito.

Constat olim ducentos ampliùs Episco-
pos Concilio Carthaginensi interfuisse: vt
nos in Notitia Episcopatum vniuersi orbis
docuimus. Hodie in Africa, quæ Italiae op-
ponitur, duæ supersunt diœceses, *Septensis*
& *Tingitana*, quibus vnus idemque Epi-
scopus præest. Habet & regnum *Congi*, in
yrbe *S. Saluatoris*, & *Insula S. Thomæ* cum
Guinea,

Guinea, suos Episcopos: de quibus infrà dicturi sumus.

Ceterùm ad mare Mediterraneum obtinet hodiè Rex Catholicus in Africa *Oranū*, *Mazalquivurum*, *Melillam*, *Vellezum*, *Tingim* & *Septam*; & ad mare Atlanticum, tenet *Mezaganium*, *Laracham*, & *Mamoram*, præter arces in Aethiopia, Congo, Angola, Cefala, Mozambico, vicinisque locis fitas.

CAPVT III.

AFRICAE LITTORA EXTIMA,
ad Oceanum sita.

ET si apud Herodotum libr. I. Plinium lib. 2. cap. 67. Solinum cap. ultimo, & Melam lib. 3. cap. 10. vestigia sint, Africam olim circumnavigatam fuisse: ipsæ tamen regiones ac gentes à Zona torrida (quæ falsò veteres exustam penitus & inhabitabilem crediderunt) ad Bonæ Spei promontorium omninò incognitæ fuerunt. Quas quidem magna suæ gentis gloria, & Christianæ fidei amplificacione Lusitani aperuerunt.

Auctor tanti operis ac nauigationis fuit *Henricus*, ordinis Equitum Christi Magister, Ioannis I. Lusitanæ Regis (qui *Septam Mauris* eripuit) filius, diuino, ut scri-

scribunt, monitu incitatus. Henrico igitur auctore, sub annum salutis 1420. vltra montem Athlantem (qui ad eum diem terminus nauigationis fuerat) leucas quadringentas viginti processum est ad montem Lænam; insulâ quoque *Maderâ* & alijs vasto in Oceano directis.

Sub Alfonso deinde quinto Rege tota illa Africæ ora, quam *Guineam* nuncupant, est cognita.

Congo. Ioannis II. æuo, quo Astrolabium ad nauticum vsum cœpit accommodari, regnum *Congi*, sub annum Christi 1485. est apertum.

Caput Bonæ Spei. Extremum Africæ promontorium, quod Bonæ Spei nuncupant, ex opposito terræ Australis Magellanicę situm, an. 1493. primus Diazius superauit.

Mozambicum. Mozambicum insula est exigua oræ Africanæ, magnæ illi insulæ Madagascari, quæ à S. Laurentio nomen accepit, obiecta. In Mozambico Rex Lusitanicæ nobile habet propugnaculum, Societas item Iesu illustre Collegium. In ea insula & Lusitani & Saraceni, genus hominum pacatissimum, suas vtrique sedes habent.

Melinda. Melinda, vrbs admodum populosa, caput est regni Melindæ: cuius quidem Rex & incolæ sunt Saraceni, Mahometis cultores. In vrbe tamen Melinda magno numero negotian-

gotiantur Lusitani, & liberum habent Christianæ Religionis exercitium.

Africâ totâ circumnavigatâ, Vascus Gamma, Lusitanus, ex Europæis primus an. 1497. in Indiam, Calecutum vsque, penetrauit.

CAPUT IV.

DE AEGYPTI STATU,
& Cophtis in ea.

Agyptum, Africæ regionem celeberrimam, Nilus fl. permeat & mirificè fecundat. Eius olim metropolis fuit Alexandria, vrbs ab Alexandro Macedone condita, Patriarcharum olim Alexandrinorum, Regumque Aegypti sedes. Hodie Cayrum, quæ olim Memphis dicta, totius regionis caput censetur, emporium Orientis celeberrimum.

Proprios Reges Aegyptus habuit, ad annum vsque Christi 1517. quo Turcæ provinciam totam occuparunt.

Aegyptum itaque tenent hodie Arabes ac Turcæ: apud quos ignominiosum habetur indigenarum, Aegyptiorum scilicet veterum nomen ac genus.

In Aegypto, præter Iacobitas, maximo numero viuunt Cophti seu Cophtitæ, homines Christiani, qui hodieque circumci-

dun-

190 DE STATV RELIG. CHRIST.
duntur. Vnde & sic dicti à quibusdam pu-
tantur, vocabulo à Græcis sumpto. Ga-
briel Patriarcha Alexandrinus, nationis
Cophthorum, an. 195 Legatos suos Romam
ad Clementem VIII. misit: quorum fidei
professionem Baronius tom. VIII. ad cal-
cem publicavit: quo loco plura de ijsdem re-
peries. Idem Clemens VIII. Collegium in-
stituit, ad AEgyptios & Cophthos in Vrbe
piè educandos. Solet autem Cophthorum Pa-
triarcha in Cayro residere.

C A P V T V.

AETHIOPIAE SIVE ABAS-
sini Imperij status ac Re-
ligio.

INter AEthiopiæ partes ea videtur esse
præcipua, quæ ad Orientem Solem
propius accedens, à veteribus AEthiopia
sub AEgypto, à Scriptoribus hodie *Abas-*
sia nuncupatur. Abassini autem Prin-
cipis imperium sex & viginti regna olim
complectebatur, ex quibus hodie non ni-
si quatuor possidet, *Tigrim* videlicet,
Abagamedrim, *Dambeam* & *Goromam*, & his
loca nonnulla vicina. Itaque ob regna
multa, quibus Monarcha Abassinus olim
præfuit, Imperatoris nomen obtinuit: pa-
tria

tria enim lingua *Acegus* dicitur, quod Imperatorem sonat, item *Nigus*, quod Regem significat. Hodie Imperatorium nomen vix sustinet, tot regnis amissis, & copijs sic accisis. Oram namque maris Rubri Turcæ seu Saraceni ferè occupant: per continentem verò terram plurimi partim Ethnici, partim Mahumetani viuunt, qui ab eiusdem fide & obedientia recedentes, vel Turcarum Imperatorem, vel nullum Principem agnoscunt, vt taceam *Galas*, Castrum gentem immanissimam, partem ferè Aethiopiæ duodecimam excusso iugo occupasse. Quo fit, vt Abassinorum Rex contra vicinos hostes suos, subditosque rebelles, à Rege Catholico & Lusitanis auxilium cogatur implorare: quod eidem & præstari solet.

Cæterum vocatur is ab Europæis vulgò *Preteiannes* seu *Presbyter Ioannes*, quod olim nomen fuit magni illius Indiarum ac Scythiæ Principis Christiani, ab historicis antiquioribus celebrati, per errorem à Lusitanis, in Indiam Asiaticam tendentibus, Abassino postea Principi attributum.

Vt olim Arabes, Persæ, & Parthi, sic hodie Abassinus Imperator cum suis plerunque in castris viuunt: aliquando ad urbem *Gubbaim* se recipit, quæ eius nunc aula

aula cenfetur, fita non procul à lacu *Dambeabahar*, quod *Dambeæ* mare fonat.

*Æthio-
pum Apo-
ftoli.*

Christiana religionem primus in *Æthiopia* inuexit Regina *Candacis* Eunuchus, *Indica* nomine, vt volunt, qui *Ierofolymis*, quò adoratū ierat, in *Æthiopia* rediens, à *Philippo* Diacono baptizatus, & sacra doctrina instructus, eandem cum suis cœpit communicare. Eunuchum subsecutus est *S. Matthæus* Apostolus, cui *Æthiopia* prouinciam obtigisse, & nouis Euangelij radijs ab eo fuisse illustratam, constanter omnes tradunt.

*Æthor.
s. c.*

*Abassinorū
err o-
res.*

Sed *Abassinæ* gentis errores hodie plurimi sunt; partim à *Iudæis*, partim à *Græcis*, alijsq̄ hæreticis iam olim hausti.

Nam Purificationis legem & sabbatha custodiunt, masculos, & peculiari ritu etiam fœminas circumcidunt. Annis item singulis, ipso *Epiphaniæ* die, baptismi lauacrum renouant.

Ab esu eorum animalium, quæ olim *Iudæis* erant prohibita, abstinent.

Plures simul habent vxores, & eas, cum lubet, repudiant.

Purgatorium negant.

Aiunt Spiritum sanctum à solo *Patre* procedere.

Vnam in Christo voluntatem, & vnam duntaxat agnoscunt operationem.

Chal-

Chalcedonense Concilium reprobant, quòd Dioscorum condemnarit, quem beatum prædicant.

Solos Ethnicos & Mahumetanos credunt æterno igni addicendos.

Hæc ex litteris Antonij Fernandij, Societatis Iesu Sacerdotis, quas ex Dambeæ regno, vrbe Gorgorra, anno 1606. & in sequentibus dedit, aliorumque Patrum Societatis eiusdem scriptis, fideliter hausi.

Cæterum vnicum Abassini habent Antistitem, qui sacris præest, qui que Monachis & Clericis ordines confert. Præter huc nemo alius munera Pontificalia exercet. Is ab incolis *Abuna* dicitur, id est, Pater, alio nomine *Macus* appellatur. Eius electio & creatio est penes Alexandrinum Patriarcham, non penes Abassinos Ierosolymis commorantes, vt quidam fingunt.

*Abuna
Abassi-
norum
Præsul.*

Plerique Monachorum cœtus sub S. Antonij nomine in Abassia viuunt; suam quisque ad habitandum speluncam magis quam ædem habet; quæ sibi opus, quærit per se, nulla donandi vel accipiendi lege prohibitus. Non pauci solo victitant legumine, & summam in ieiunio putant esse sanctitatem. In plerisque tamen Monachis, vt & Monialibus summa viuendi est licentia. Monachos à Clericis cucullus, hos à cætero populo distinguit crux: quam quisque ex ligno vel metallo

N

tallo

tallo aliquo portat. Sacris initiati Ordinibus vxores habent. Si quis primã amittit, suspensionis pœna vetatur accipere secundam, propter bigamiam. Singuli ad Ordines admissi, salis petram reddunt conferenti: & laboris pretium est, & in ijs locis pecunia.

Rem diuinam facientes Sacerdotes (faciunt autem lingua Chaldaica) calicem & patenam ex ære, corporalia verò & purificatoria ex gossipio habent. Fermentato in sacris pane vtuntur, eodem confecto die. Ex vuis pãsis, aqua infusa, succum exprimunt, qui est loco vini. Sub vtraque specie omnes Eucharistiam sumunt. Ex calice hauritur sanguis cochleari, & communicantibus porrigitur. In festis solennioribus partim manibus plaudunt, partim fistris & tympanis sonitum edunt: quibus tinnitibus nulla ipsis videtur Musica suauior.

Quadragesimalibus ferijs, omnibusque Mercurij, & Veneris diebus, toto anno ieiunant, & ferè vsque ad occasum solis. Tempore tamen inter Resurrectionis Dominicę Pascha & Pentecosten interiecto, non ieiunant, sed carne vescuntur & sæpius in die comedunt. Hęc & alia ex Antonij Fernandij suprã laudati litteris fideliter recitat Nicolaus Godignus libr. 1. de reb. Abassinorum, Lugduni anno 1615. edito.

De Abassinorũ porro schismatis exordio pauca

pauca hæc habe. Certum est illam Alexandrinæ Ecclesiæ partem, cum suo capite, iam inde à Magni Leonis Pontificis Romani & Martiniani tempore, rectè in fidei regulam deseruisse. Enimuerò circa annum Christi ^{An. 400.} quadringentesimum, cum celebratum est Chalcedonense Concilium, in quo Eutyches est damnatus: Dioscorus tunc Alexandrinus Patriarcha, cum Eutychetis dogmata acriter tueretur, nec à Concilij auctoritate moueretur, in rabiè versus, à Romano se capite se iūxit, & prouincias sibi subditas, in his Abassiam, secum in errorem atq; interitū traxit.

Subsecutis tamen sæculis, non defuerunt Abassini aliquot Imperatores, qui in suis Legatis curarunt, vt aliqua ipsis veritatis lux à Romanâ sede affulgeret. Ad Clementem V. Auenionem in Gallia, ad Florentinum Concilium sub Eugenio IV. celebratum, ad Clementem VII. Bononiam in Italia, Ad Paulum III. Pium V. Gregorium XIII. Paulum V. aliosq; Pontifices Romam ex Æthiopia Abassinos venisse, ex historijs certè constat.

Hodie Patres aliquot Societatis Iesu in procuranda Abassinorum salute ac cõuersione seriò laborant. Duo autè tenent loca: partim namq; in regno Tigri sunt, ibiq; pagum incolūt, cui *Fremena* nomè, partim Imperatoris castra sequuntur, & opidū *Gorgorā* cõmuniter inhabitāt. De Ioan. Nonio Barreto &

Andrea Ouiedo, AEthiopiæ Patriarchis, ex eadem Societate, rebusque ab ijs gestis confule Nicolaum Godignum supra à me commemoratum, & Nic. Orlandinum in Historia Soc. Iesu.

Cæterum præter subditos Preteiannis, plurimi vicinorum regnorum populi, Mahumetanis, Ethnicisq; mixti, Abalsinorum hodieque religionem ac ritus profitentur.

CAPVT VI.

REGNVM CONGI.

Congi regnum, Hesperiorum AEthiopum (Manicongum quidam nuncupant) ad extimam Africæ oram situm est, ab ipso propè AEquatore exoriens in meridiem porrectum, & latè in Mediterranea quoque introrsum recedens. Regni Gallia, à Ioanne Botero & alijs, magnitudine par censetur.

1485. Congianum porrò regnum sub annum Christi 1485. à Lusitanis est detectum: ac subinde missa à Ioanne II. Portugallia Regis per honorificam legationem, cum tribus ordinis S. Dominici Patribus, ad Christi sacram traductum. Rex ipse Congiensis, Baptismi lauacro tinctus, de Regis Lusitani nomine I. Ioannes, & filius, item ab Lusitani Regis filio

Alfon,

Alfonfus est nuncupatus. Is cū patri successisset, annis quinquaginta & regnum & Religionem Christianam aduersus hostes ingenti animo defendit. Filium item suū *Henricum*, cū alijs aliquot proceribus Romā misit, ad debitam Sedi Apostolicæ obedientiam præstandam.

II.

Alfonso successit filius *Petrus*, cuius ævo in S. Thomæ insula (quæ sub ipso AEquatore iacet, & ex qua in Congi regnū facilis est traiectus) collocatus est Episcopus, qui & Congianis simul præesset. Itaq; in opido S. Saluatoris paulò post institutum est Collegium XXVIII. Canonorum in S. Crucis basilica.

III.

Petro in regno successit *Franciscus*, & huic *Didacus*. Quo quidem regnante ac petente, Ioannes III. Lusitanix Rex, aliquot Soc. Iesu Patres, ad gentem istam in Christi doctrina retinendam, pleniusque informandam anno 1548. transmisit.

IV.

V.

Didacus successorem habuit fratrem suum *Henricum*, Henricus autem *Aluarum*. Huic duo alij ex ordine *Aluari* in regni administratione sunt suffecti.

VI.

VII.

VIII.

IX.

Habent autem Soc. Iesu Patres domum in insula *Loanda*: qui non solum Congi, sed & Angolæ regni incolis, Christianæ militiæ adscriptis & adscribendis, sedulam dant operam.

CAPVT VII.

DE GVINEA, ET INSVLA
S. Thoma.

GVinea Aethiopiæ Occidentalis regio, ab vrbe celeberrima *Genne*, ad *Zanagam* fl sita, sic dicta, quamquam Zona mediæ fermè subiecta flagrantissimo sole torretur, non tamen idcirco (vt falsò prisci putarunt) ab incolis deserta est, quin imò plurimos numerat populos, nigro omnes colore. Ex opposito Guineæ iacet insula & vrbs *S. Thoma*, sub linea æquinoctiali, quæ Episcopum habet Olisiponensi in Lusitania Archiepiscopo suffraganeum. Guineam Lusitani suis armis subegerunt, & ad barbaros in officio continendos, multis eam arcibus instruxerunt.

CAPVT VIII.

DE SOCOTORAE INSVLAE
statu.

Socotora insula, ad Orientalem Africæ oram, prope sinus Arabici, vulgò Rubri fauces, sita est; regio in primis estuans, & dactilorum ferax admodum, ex quibus incolæ

colæ panem conficiunt. Hi sese Christianos dicunt, & ad S. Thomam Apostolum, quem præcipua veneratione colunt, originẽ suam referunt. Ab eo maiores suos olim ea in insula baptizatos gloriantur. Cruces in altari- bus collocatas, & præpendentes lychnos ha- bent. Multas memoriter preces Chal- daea lingua, vt apparet, corrupta compositas recitare solent, vocem illam Alleluia, Alle- luia sæpius iterantes. Reliqui ipsorum ritus, partim Saracenorum (qui ea in insula ferè dominantur) partim Ethnicorum erroribus ac superstitionibus sunt inuoluti. In multis sequuntur opiniones Abassinorum, de qui- bus supra diximus.

Anno ferè 1482. Fartacus Rex Mahome- 1482.
tanus insulam totam subegit: sed à iugo eam Mahometano semel atque iterum Lusitani vindicarunt. Hodie Turcis subest, qui insu- lam occuparunt, eo ferè tempore, quo Ade- *Aden.*
num, nobile finis Arabici emporium inua- serunt.

In Socotoræis Christianis iuuandis plu- rimam olim operam posuerunt, Antonius Laurerus, monachus Franciscanus, & B.

Franciscus Xauerus, ex So- cietate Iesu.

DE STATV
 RELIGIONIS
 CHRISTIANÆ
 PER ORBEM NOVVM,
 LIBER IV.

DE ORBIS NOVI STATV
in genere.

CAPVT I.

Nte Hispanorum in No-
 uum Orbem aduentum,
 duo potentissima erant
 Regna seu Imperia illius
 Orbis, *Mexicanum & Per-
 uanum.* Apud Mexicanos
 Rex haud nascebatur, sed eligebatur, vt Im-
 perator Romanorum hodie apud Germa-
 nos. Apud Peruanos contra Rex nasceba-
 tur, &

tur, & iure sanguinis succedebat : vt apud Hispanos, Francos, & alios Europæ populos.

Cæteri porrò Noui Orbis populi nullo Regum imperio continebantur, sed vt Republicæ seu Communitates aut plurium arbitrio regebantur, aut, vt prorsus barbari, nullis legibus aut Superioribus obtemperabant. Prioris generis sunt hodie Araucani, Tucapelij, & alij apud Chilenses, qui tempore belli Ducem sibi deligunt, cæteroqui sine Duce aut Præfecto. Tales item fuerunt incolæ *Noui regni Granatensis, Guatimalæ, Florida, & Luzoniæ* insulæ in Philippinis. Posterioris generis sunt hodie pro magna parte *Brasilienses & Floridi, Chiriguana, Cunchi, Iscaycingæ, Pilcozones*, & in Noua Hispania *Cichimeci*; qui instar ferarum, gregatim vagantur, & venatione victum sibi quærunt, arcu ac sagittis instructi.

De siluestribus istis Indis agit Iosephus Acoſta, in suis libris *De procuranda Indorum salute*: quos primùm ad humanitatem ac ciuilitatem honesta quadam vi compellendos esse docet, ac deinde ad Christi doctrinam amplectendam.

Cæterùm vt apud Europæos olim Romani Imperij amplitudo, ad Euangelica Christi dogmata longè lateque disseminanda,

da, plurimùm contulit; sic per Mexicanum & Peruanum regna Hispanorum armis subacta, paucorum annorum spatio, Christiana Religio facillimè est propagata, & floret hodie quàm maximè.

Orb's Noui seu Indiæ Occidentalis Historiam Naturalem & Moralem accuratè scripsit Iosephus Acoſta, ex Societ. Iesu, qui in ea multis annis vixit.

CAPVT II.

DE INDIAE OCCIDENTALIS,
seu Orbis Noui inuentione.

ORbem hunc verè Nouum, & veteribus prorsus incognitū, Christophorus Columbus Genuensis, Ferdinandi Magni Regis Catholici auspicijs, anno 1492. Primus detexit. Quā viā ac ratione id factum, in gratiam curiosi Lectoris paullo fusiùs explicabo.

Fortè contigit, nauem, quæ ex Hispanico littore soluerat, in Oceano summa vi tempestatis sic agitari, ac demum ad eò procul abripi, vt quàm longissimè inter Occidentem & Meridiem progressa, ventis aduersis ad nouam omnibus tunc ignotam & inaccessam insulam deferretur. Ea deinde, vt præpotenti Deo visum est,

tot

tot iniurijs cœli fracta, marisque difficul-
tatibus oppressa, & omnium rerum indi-
ga, *Maderam* celebrem insulam, paucis at-
tamen, ex omnibus quos illa vexit saluis,
appulit. Inter quos superstites nauæ quidã,
in primis nauis ipsi gubernator, fuere.

Christophorus ergo *Columbus*, prouincia
Ligur, vrbe, vt aiunt, *Genuensis*, qui tum
Maderam inhabitabat & nauigandi scien-
tiam probè cauebat, has hominum è nau-
fragio reliquias hospitio perquam huma-
niter excepit, domique fouit. Interim eo-
rum casus & errores toto mari tam varios,
& quæ ad vniuersam eam nauigationem
præcipuè spectabant, diligenter ab ijs, &
à gubernatore nauis, perscrutatus est. A quo
gubernatore situm nouæ incognitæque illi-
us insulæ, additis etiam longitudinis latitu-
dinisque gradibus, & quæ de eius incolis
compererat, didicit.

Exactis aliquot post diebus, ij nauæ &
gubernator, maximè propter morbum
quem ab inedia, tum grauissimis alijs in-
commodis, diuturna longaque illa nau-
igatione contraxerant, omnes è vita deces-
sere. Hic gubernator sua illa naui primus
omnium *Indiam* detexit ac repperit, neque
tamen eius nomen superest inuidia fortè
suppressum, neque patria est, nota.

Colum-

Columbus igitur, acris ingenij iudicij
 que vir, omnia quæ ab illorum ore, tum
 scriptis, & indicibus chartis cognouerat, in
 primis repertam nouam illam insulam ani-
 mo secum repetens, ac fursum deorsumque
 voluens, sæpeque ac multum de his multa
 meditans, eò sensim deuenit, vt firmis Geo-
 graphiæ rationibus, peregrinationumque
 & nauigationum experientia instructus,
 perpensa secum vltimæ Hispaniæ & extre-
 morum Orientis finium distantia, Ocea-
 ni que interlabentis vastitate, fieri non posse
 putaret, vt ultra centesimum & septuagesi-
 mum longitudinis gradum, nullis prorsus
 interiectis terris, sese Oceanus porrigeret.
 Accedebant Platonis, Aristotelis, Senecæ-
 que, tum aliorum doctorum virorum reli-
 cta ad expendendum Cosmographis argu-
 menta & coniecturæ, quibus alias in hoc
 Oceano continentes terras, alias item insu-
 las, illi reperiri contendebant. Has autem
 terras se, si classe & necessarijs rebus iuuar-
 retur, detecturum sibi persuaserat atque
 promittebat.

Quas cogitationes primùm seriò ac sup-
 plex Ferdinando Regi non semel exposuit.
 Postquam fidem non faceret, eas cum Ioan-
 ne Lusitaniæ Rege, cui Emanuel successit,
 fertur communicasse, deinde cum Regibus
 Angliæ ac Galliæ, cum cæteris denique Prin-

Principibus viris, quos vel auctoritate, vel potentia præ reliquis valere credebat. Nemini omnium tamen sic persuasisse dicitur, vt opem ipsi aliquis, quam ad eam nauigationem poscebat, & necessariam esse ostendebat, adferre voluerit, quòd rem fortè non caperent. Quare tam alta abstrusaque eius consilia diu iacuere.

Tandem Ferdinandus Rex, confecto decennali bello Granatensi, nouarum rerum laude studijque excitatus, & Columbi constantia propè victus, octauo demum anno per benignè ea, quæ ad nauigationem illam explorandis ijs locis faciendam pertinebant, suppeditauit. Pecuniam *Ludouicus Sanctangelus* Regiarum rationum scriba Columbo numerauit. Erat septemdecim tantum millium Ducatorum, eamque is Regi, propter Granatense bellum exhausto, mutuam dederat. Sed tantilla pecunia tantum postea ei Regi ex India Occidentali auri argenti que tulit, vt summa præter margaritas & gemmas, quæ innumeræ fuerunt, sexaginta, vt vocant, Millionses feratur excessisse. Itaque Rex Columbum Oceani maris & Indiæ Præfectum creauit, ei que decimam in ea partem prouentuum suorum adtribuit.

Hic igitur à Gadibus soluens, in Occidentemque per insulas Fortunatas, quæ
vul-

valgò *Canaria* dicuntur, cursum tenens, in insulam quandam incognitam adpulit, cui nomen *Guayahana*, seu *Guana mi*, haud procul à Cuba. Vlt. à dein progressus in alias delatus fuit. Priorem enim hanc nauigationem ter repetens, ignota quæcumque loca potuit, etiam eas, quæ torridæ zonæ subiacent, plagas, non tamen sine magno vitæ periculo, perlustravit; Cubam, *Isabellam*, *Hispaniolam*, *Jamaicam*, *Terram firmam* & *Pariam* inuenit.

Vbi ergo res tentata successisse visa est, *Pinzonus*, vti scribitur, inter rei maritimæ duces haud infimus, *Columbiq̃ue Socius* nouas etiam terras quærere & inuentas integrè lustrare cœpit, *Petrus* item *Alfonius*, & alij *Mexicanum regnum* *Ferdinandus Cortesius*, magnis gestis bellis clarus, adiecit. *Franciscus Pizarus* demum, cui vitæ fuit exitus infelix, *Carolo Quinto* nouum istud *Noui Orbis imperium*, *Peruanis regionibus* aditis, ampliauit.

Sic ferè *Ioannes Metellus* & alij rerum *Indicarum* scriptores. Itaque *Nouus hic orbis*, à *Columbo Genuensi* anno *millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto*, sumptu *Ferdinandi Castellæ Regis* inuentus (nam præter insulas, ipsam quoque

que continentem, vbi est Paria, is primus detexit) falsò à plerisque dicitur America; cùm Americus Vespucius, Florentinus, auspicijs Portugallæ Regis non ante annum millesimum quadringentesimum nonagesimumseptimum, nauigare cœpetit, & Brasilix littora anno 1501. demum lustrarit.

CAPVT III.

DE BARLOVENTANIS INSVLIS,
*Cuba, Hispaniola, Portu diuite, &
Iamaica.*

Quatuor istas Orbis Noui insulas, cognomento Barlouentanas, anno millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo Christophorus Columbus, Ligur, Ferdinãdi & Isabellæ, Regum Castellæ, auspicijs detexit ac subegit. In Cuba insula est vrbs *S. Iacobi*, sedes Episcopi, & *Hauana*, emporium ac nauale celeberrimum. Primum Cubæ Episcopum dedit Leo X. Papa, teste Petro Martyre ab Angleria Decadis 2. lib. 8.

In Hispaniola insula est Dominocopolis, siue Vrbs *S. Dominici*, quam dignitate primùm Episcopali Leo Decimus, post Archiepiscopali Paulus Tertius anno 1543. decorauit.

In

In insula S. Ioannis de portu diuite est item Ecclesia Cathedralis, à Leone X. instituta, Dominicopolitanæ suffraganea.

In Iamaica insula illustre est Canonico-
rum Collegium : qualia plurima sunt per
Indiam Occidentalem, in Ecclesijs præ-
sertim Cathedralibus, à Regibus Catho-
licis fundata.

CAPVT IV.

ECCLESIASTICA ET POLITI-
ca Orbis Noui guberna-
tio.

ORbis Nouus in duas ingentes penin-
sulas diuiditur, angusto inter se isth-
mo, ad Panamam & nomen Dei,
cohærentes: quarum altera ad Septemtrio-
nem, altera ad Austrum longissimo tractu
porrigitur.

In parte Septemtrionali est regnum Me-
xicanum, in Australi verò Peruanum. Ita-
que duos in Orbe Nouo Proreges consti-
tuere solet Rex Catholicus, quorum vnus
Mexici in Noua Hispania, alter *Lime* in re-
gno Peruano aulam sedemque habet.

In Noua Hispania seu regno Mexicano,
quinque sunt Tribunalia (Audientias Re-
gales vulgò nuncupant) ad ius dicendum
tam

tam Hispanis quàm indigenis : videlicet Mexicanum, Dominicopolitanum, Guatimalense, Guadalaxarense & Panamanum.

In tractu Peruano sunt totidem, videlicet Limense, Imperiale in ditione Chilensi, Platense, Quitense, & S. Fidei Bogotanium in Nouo regno Granatensi.

Ad politiam Ecclesiasticam quod attinet, sunt in orbe Nouo quinque Archiepiscopatus, videlicet Mexicanus, Dominicopolitanus, Limensis, & S. Fidei, in Nouo regno Granatensi.

MEXICANO ARCHIEPISC.

sunt hi suffraganei,

*Mexican^s
Archiep.*

Tlaxcalensis prouinciæ Episcopus, in vrbe Angelopolitana residens. *Tlaxcala, Puebla de los Angeles.*

Mechuanus, in vrbe Vallisoletana residens, *Mechoacan, Valladolid.*

Guaxacanus, in vrbe Antiquera residens. *Guaxaca. Antequera.*

Guadalaxarensis, in Prouincia Nouæ Galiciæ, huc translatus ex Xalisco seu Compostella opido, an. 1566. *Guadalaxara.*

Guatimalensis, in vrbe S. Iacobi Equestris. *Guatimala. Santyago de los Caualleros.*

Iucatanus, in vrbe Merida residens. *Iucatan, Merida.*

○

Chiap-

Chiappensis, per Paulum III. institutus anno 1547. *Chiappa.*

Hondurensis, in vrbe Truxillensi residens. *Honduras, Truxillo.*

Veræ Pacis. *Vera Paz.*

Nicaraguensis, in vrbe Legionensi residens, anno 1547. institutus. *Nicaragua, Leon.*

Archiepiscopatum porrò Mexicanum, vt & Dominicopolitanum ac Limaensem anno 1547. Paulus III. Papa instituit, petente Carolo V. Imp.

*Domi-
nicopolit-
anus.*

Vrbis S. DOMINICI Archiep. in Hispaniola insula, hi subsunt Episcopi,

Insulæ S. Ioannis de portu diuite Episcopus, per Leonem X. institutus. *S. Iuan de puerto Pico.*

Cubæ insulæ Episcopus, per eundem institutus, in vrbe S. Iacobi residens, qui & Hauianzæ opido præest. *Santiago de Cuba.*

Venezolanæ prouinciæ Episcopus, in vrbe Coro residens, nisi fallor. *Venezuela, Coro.*

His additur à quibusdam Episcopus Margaritæ, seu S. Iacobi *de las Caracas*: quem alij referunt ad prouinciam S. Fidei Bogotanæ.

Ad Prouinciam Dominopolitanam spectat quoque Abbatia Iamaicana, quæ est illustre Canonorum Collegium, in Iamaica insula residens.

LIMENSI SEV CIVITATIS RE- *Limensis.*
 gum Archiepiscopo hi suffragantur
 Episcopi,

Cuscensis, per Paulum III. anno 1547. insti-
 tutus. *Cuzco.*

Arequipensis, per Paulum V. *Arequipa.*

Trugillensis seu Truxillensis, per eundem.
Truxillo. Est alius à Truxillensi Episco-
 po, in prouincia Hondurensi.

Guamanganus, per eundem. *Guamanga.*

Quitensis, per Paulum III. *Quito.*

Haectenus de Archiepiscopatibus per
 Paulum III. Papam institutis : restant
 duo, per Paulum V. instituti, videlicet *Pla-*
tenfis & *S. Fidei de Bogota.* *Platensis.* quidem
 Archiepiscopus in prouincia Charquensi
 residet, & inter cetera opida praest Potofi-
 no, longè amplissimo ac ditissimo : sunt que
 Episcopi suffragantes isti;

Barancanus. *Baranca, en la prouincia de San-*
ta Cruz de la Sierra.

Pacensis, per Paulum V. *Ciudad de la Paz,*
en la prouincia de Chuquiago.

Tucumanus, in vrbe sancti Iacobi Esteren-
 sis residens. *Santiago del Estero, en la pro-*
uincia de Tucuman.

Boni Aeris. *Buenos Ayres de Rio de la pla-*
ta.

Panamanus. *Panama*, vrbs in isthmo sita, ex
opposito Nominis Dei.

Chilensis Prouinciæ Episcopus, in Vrbe
S. Iacobi residens, per Paulum V. *San-
tiago de Chilo*.

Imperialis vrbis Episcopus in Prouincia
Chilensi. *La Imperial*.

Affumptionis vrbis Episcopus in Prouin-
cia Platenfi. *Nuestra Sennora de la Asum-
pcion*.

Parugaianus. *Parguay*.

S. Fidei. Vrbs S. FIDEI de Bogota in Prouincia No-
ui regni Granatensis sita, habet Archie-
piscopatum, per Paulum V. institutum:
cui subsunt isti Antistites,

Popaianensis, per Paulum III. an. 1547. *Po-
payan*.

Carthaginensis, in vrbe & portu celeberrimo
Carthaginensi. *Carthagena*.

Vrbis S. Marthæ Episcopus, per Paulum V.
institutus. *S. Martha*.

His adiungitur à quibusdam Margaritæ E-
piscopus. De Maniliensi Archiep. in Phi-
lippinis insulis, suprâ diximus.

CAPVT V.

DE REGNO MEXICANO, SEV
Noua Hispania.

Mexicanum regnum olim, vt dixi, e-
lectiuum fuit: cuius quidē postre-
mus

mus Rex *Moteczuma*, subactus fuit à Ferdinando Cortesio; adiutãribus Tlascalæ provinciæ populis, qui capitalia cum Mexicanis odia exercebant. Quo factum, vt hodieque Tlascalenses ab omnibus vectigalibus sint liberi.

Sic apud Peruanos, post mortem Regis *Guamacapa*, cum filij eiusdem *Atagualpa* & *Gascar* bello inter se de regno contenderet, & vterque Hispanos sibi amicos reddere conaretur, facili negotio Franciscus Pizarus totum regnum occupauit.

Mexicum porrò, olim *Tenoxtitlan* ab incolis vocatum, Venetiarum instar, medios inter lacus situm, Nouæ Hispaniæ metropolis est, Proregis & Archiepiscopi sedes ordinaria.

CAPVT VI.

DE PERVANO REGNO.

PERUUA, regio Orbis Noui cultissima, & auri fodinis censetur ditissima, à Francisco Pizarro an. 1525. detecta: cuius metropolis est Lima vrbs Archiepiscopalis, ab eodẽ Pizarro anno 1535. condita.

Situm habet Peruana ditio ad mare Pacificum, ad quod, auspicijs Emanuelis Lusitaniæ Regis, anno 1520. *Ferdinandus* Magellanes Lusitanus ex Oceano, per

*Fretum
Magella-
nicum.*

fretum à se dictum Magellanicum, ingenti ausu, primus penetrauit. Idem postea fretum *Franciscus Dracus*, & *Thomas Candischius*, Angli, *Oliuarius Nortius* & *Georgius Spilbergius*, Belgæ, transnauigarunt: sed magno omnes cum periculo, & non nisi duorum, trium, aut etiam plurium mensium spatio impenso.

*Fretum Le-
mairianum.*

Anno 1616. fretum nouum, octo circiter milliaribus latum, quod tribus supra Magellanicum gradibus, nimirum quinquagesimo sexto gradu situm est, naues duæ Batauæ, ab *Isaaco Lemairio*, alijsq; mercatoribus Societatis Australis, instructæ detexerunt, & facillima vnus atq; alterius diei navigatione transmiserunt; ductore *Guilielmo Schouteno*, patria Hornano.

CAPVT VII.

DE NOVO REGNO GRANATENSIS.

HVius regni metropolis est Vrbs *S. Fidei de Bogota* nuncupata, ad discrimen alterius opidi, in Prouincia *Paraquaiæ* siti, quod simpliciter *S. Fidei* dicitur, & habet insigne Collegium Societatis Iesu.

Bogotana *S. Fidei* ciuitas habet Archiepiscopum, cui *Popaianensis*, *Carthaginien-*
fis,

sis, & Marthensis Episcopi suffragantur. In eadem vrbe sedem habet Tribunal Regium illius Prouinciæ, itemque Collegium Soc. Iesu, cum Seminario S. Bartholomæi.

CAPVT VIII.

DE CHILENSI PROUINCIA.

EST ea sita ad mare Pacificū haud procul à freto Magellanico, cuius caput censetur Vrbs *Imperialis*, Tribunalis Regij Sedes. In qua Vrbe Paulus V. Papa Episcopum quoque constituit, vt & in vrbe S. Iacobi, eiusdem Prouinciæ.

CAPVT IX.

ORBIS NOVI GYMNASIA, ET
familia Religiosa.

IN Orbe Nouo duæ sunt Academiae seu vniuersitates, in quibus discipline omnes & sublimiores à Professoribus Regijs, more Europæorum publicè explicantur, nimirum *Mexicana & Limensis*.

Habent item Patres Soc. Iesu sua passim gymnasia, in quibus iuuentutem optimis & litteris & moribus imbuunt.

Sunt autem in Orbe Nouo sex diuersæ Religiosorum hominum familie seu cōgre-

gationes, Euangelicæ prædicationi operam ferio nauantes: videlicet Dominicani, Franciscani Augustiniani, Mercenarij Patres Soc. Iesu, & Carmelitæ Discalceati. Singulis sua sunt monasteria, conuentus ac prouincia.

Præter Religiosorum istorum hominũ coetus, sunt quã plurimi per Indiam Occidentale clerici ac sacerdotes, vt vocant sæculares; plurima item Canonicorũ Collegia, vt in Europa, Decani, Archidiaconi, Primitierij & aliorum ordinum dignitatibus condecorata; quæ Reges Catholici fundarunt ac dotarunt.

CAPVT X.

COLLEGIA SOC. IESV IN INDIA Occidentali, seu Orbe Nouo.

QUæ sit Christianæ Religionis per Orbem Nouum amplitudo, ex Catalogo Collegiorum Soc. Iesu subiuncto facile quiuis intelliget.

In India Occidentali Prouincia sunt quatuor.

PROVINCIA PERUVANA.

	Colleg. Limense.		
Lima	} Domus Probat.	} Lima.	
			} Seminarium Limense.

Colle-

Collegium Cuzchense.	Cuzco.
Collegium Potosinum.	Potosi.
Collegium Platense, seu Chuquisaquense. <i>De la plata.</i>	
Collegium Pacense.	De lapaz.
Collegium Guamanganum.	Guamanga.
Collegium Quitense.	Quito.
Residentia lulensis.	Iuli.
Residentia sanctę Crucis de la Sierra. <i>S. Cruz de la Sierra.</i>	
Residentia Orruri.	Orruro.

Sunt in hac Prouincia Socij 370.

PROVINCIA PARAQVAVIAE.

Collegium Chilense.	Chile.
Collegium Assumpt.	De la Assumption.
Collegium Cordubense.	Cordoua.
Collegium sancti Michaelis Tucumanensis. <i>De S. Miguel de Tucuman.</i>	
Collegium Conceptionis.	De la Concepcion.
Collegium Mendozanum.	Mendoza.
Collegium sanctę Fidei.	De santa Fee.
Residentia Boni aeris.	Buenos Ayres.
Residentia S. Iacobi del Estero. <i>Sant Yago del Estero.</i>	

Sunt in hac Prouincia Socij 116.

PROVINCIA NOVI REGNI
Granatensis.

In S. Fi-	} Collegium S. Fidei. } Sem. S. Bartholomæi.	} Santa } Fee.
de		
Collegium Carthaginense.		Cartagena.
Residentia Panamana.		Panama.
Domus Probat. Tungenfis.		Tunja.
Residentia Caxicana.		Caxica.

Sunt in hac Prouincia Socij 100.

PROVINCIA MEXICANA.

Mexici	} Domus Professa. } Colleg. Mexicanum.	} Mexico.
Collegium Guaxacanum.		Guaxaca.
Collegium Guadalaxarense.		Guadalaxara.
Collegium Angelop.		Puebla Delos Angeles.
Collegium Vallisoletanum.		Valladolid.
Collegium Pasquarense.		Pazquaro.
Collegium Tepozotlanum.		Tepozotlan.
Collegium Guatimalense.		Guatimala.
Collegium Zacatequanum.		Zacatecas.
Collegium Meridanum.		Merida.
Residentia	} Veræ Crucis. } Cinaloensis. } Guadianæ.	} Vera Cruz. } Cinaloa. } Guadiana.

Sunt in hac Prouincia Socij 340.

CAPVT XI.

BRASILIAE CONDITIO,
& status.

BRasilia pars orbis noui, à duobus ab
 AEquatore gradibus, ad quinque &
 quadraginta gradus in Austrum ex-
 currit. Regio amœna est, coelo admodum
 iucundo ac salubri: scatet vbi que fontibus &
 fluuijs, saccari in primis ferax, & omnis ge-
 neris animantium. Pro pane satiuis radici-
 bus, quas *Mandiocam* appellant, in farinam
 reductis vtuntur: Ex ijsdem vel ex milio, aut
 varijs pomorum generibus, vinũ cõficiunt.
 Vites tamen alicubi triticumque inuectum
 feliciter videas adsurgere.

Gens ipsa nullos colit Deos, ominibus tã-
 tum & augurijs ad insaniam dedita. Nudi e-
 que viri ac scœminæ prorsus incedunt, nisi
 quod frigidiore coelo bombicinis scœminæ
 vestibus vtantur. Infertos habent iam inde
 à prima ætate, deliciarum causa, inferiore
 dumtaxat labro, nonnunquã etiam facie to-
 ta, prelogos nullius ferè pretij lapillos, turpi
 sanè spectaculo. Sparsis domicilijs, ac paga-
 tim ferè habitant, nullo Magistratu ac legi-
 bus constricti. Gregatim peregrinantur, or-
 dine simplici, vxore virum anteeunte. Con-
 nubia

nubia apud singulos plura, nec amore aut beneuolentia diuturniora, quibus in odium uersis, aut coniugij satietate restinctis, ipsa quoq; matrimonij vincula relaxatur. In rebus à terra suspensis ipsi cubant, ad noxia animalia uitanda. Numerandi rationes ac litteras prorsus ignorant. Si quos in bello capiunt, multa cura fagināt, ac demum macerant & edunt. Quæ quidem optatissimæ Brasiliensibus epulæ esse solent.

Anno 1549. Ioannes Lusitaniæ Rex, opera Thomæ Solæ Prætoris, urbem nouam, cui postea *S. Saluatoris* nomen est inditum, in Brasilia condi iussit. Sita est ea ad *Bayam*, quam uocant *omnium Sanctorum*. Cæterum *Bayæ*, tametsi Hispanis idem est quod finis maris, & ora ad illum maritima: obtinuit tamen usus in Brasilia, ut hoc nomine ob eius *Bayæ* nobilitatem finis & ager, in quo sita est noua ista urbs *S. Saluatoris*, & urbs interdum ipsa significetur.

Anno 1552. primus Brasiliensibus datus est Episcopus *Petrus Ferdinandus*, qui urbis *S. Saluatoris* propriè Antistes, reliquæ autè Brasiliensis Prouinciæ Commissarius generalis (ut & successores) deinceps est cognominatus. Is Metropolitanum suum agnoscit Archiepiscopum in Lusitania Olisiponensem.

Societatis Iesu Patres anno 1545. in Brasiliam

liam primùm penetrarunt, & habent hodie Collegium in signe in vrbe S. Saluatoris, siue Baya omnium Sanctorum; alterum Pernambuci, & tertium in opido, quod flumen Ianuarij dicitur: præter Residentias (vt vocant) aliasque domos insuper sexdecim. Sic vt ducenti circiter Socij, in procuranda Brasiliensium salute, magno cum fructu hodie laborent.

CAPVT XII.

COLLEGIA SOC. IESV
in Brasilia.

Quoniam aliorum ordinum Religiosorum cœnobia mihi sunt ignota, ad ostendendum Religionis nostræ apud Brasilienses statum, Collegia ac Residentias Soc. Iesu in ea Prouincia subnectam.

IN BRASILIA PRO-
uincia vna.

Bayæ	}	Colleg. Bayense.	}	Baya.
		Resident. S. Spiritus.		
		Resid. S. Ioannis.		
		Resid. S. Antonij.		
		Resid. B. Virginis.		
		Domus Ilhæorum.		Per]

Pernam- buci	{	Colleg. Pernambuco.	}	Pernam- buco.
		Refid. B. Virg. com.		
		Refid. S. Andreæ.		
		Refident. S. Mich.		
		Refid. S. Ioan. Bapt.		
	{	Refident. Maranha.	}	
Flumi- nis Ia- nuarij	{	Col. Flum. Ianuarij.	}	Rio de Ianeiro.
		Refid. S. Barnabæ.		
		Dom. Spiritus sancti.		
		Refid. S. Ignatij.		
	{	Refid. B. Virg. Afsu.	}	
Domus Piratiningæ.				Piratininga.
Domus Sanctorum.				Dos Santos.

Sunt in hac Prouincia Socij 180.

De Brasilia Petrú Maffeiū & alios rerū
Indicarum scriptores consulat, plura qui
volet. Mihi breuitatis studio suffecerit,
statum Religionis nostræ in hac pro-
uincia, vt & in alijs suprâ,
fideliter indi-
casse.

FINIS.

IN-

I N D E X
R E R V M.

A.

*Basynorum in Africa Reli-
gio Lib. 3. cap. 5.*

AEgypti status. Lib. 3. cap. 4.

AEthiopia. Lib. 3. cap. 5.

*Africa littora extima. Lib. 3.
cap. 3. intima. cap. 2.*

Anglia status. Lib. 1. cap. 50.

Arabicae linguae amplitudo. Lib. 2. cap. 12.

Armenij. Lib. 1. cap. 48. Lib. 2. cap. 7. & 8.

Arausionensis Principatus. Lib. 1. cap. 29.

Armuzia regnum, vulgò Ormus. Lib. 2. cap. 22.

Asia status. Lib. 2. cap. 1.

Auenionensis Comitatus. Lib. 1. cap. 26.

Austria, cum prouinciis adiunctis. Lib. 1. cap. 44.

Azores insula, vulgò Flandrica. Lib. 1. cap. 21.

B

B *Aleares insula. Lib. 1. cap. 20.*

Barlouentanae insula, in India Occidentali.

Lib. 4. cap. 3.

Baua-

INDEX

- Bauaria Ducatus.* Lib. 1. cap. 45.
Belgij status. Lib. 1. cap. 30.
Bohemia regnum. Lib. 1. cap. 40.
Brachmanes qui in India Orientali. Libr. 2.
 cap. 16.
Brasilia conditio. Lib. 4. cap. 11.
Burgundia Comitatus. Lib. 1. cap. 32.

C

- C** *Anaria insula.* Lib. 1. cap. 32.
Candia, olim Creta, insula Venetorum. Lib. 1.
 cap. 12.
Carinthia. Lib. 1. cap. 44.
Cauchinchina regnum apud Sinas. Libr. 2.
 cap. 28.
Ceilanus insula. Lib. 2. cap. 18.
Chaldeorum Religio & Patriarcha. Libr. 2.
 cap. 5.
Chilēsis Prouincia in India Occidētali. Lib. 4. c. 8.
Chius insula. Lib. 1. cap. 58.
Christiani S Thome in India Orientali. Libr. 2.
 cap. 19.
Congi regnum Christianum in Africa. Libr. 3.
 cap. 6.
Constantinopolis. Lib. 1. cap. 57.
Corfica insula Genuensium. Lib. 1. cap. 14.
Croatia regnum. Lib. 1. cap. 42.
Cuba insula Noui Orbis. Lib. 4. cap. 3.
Cyprus insula. Lib. 1. cap. 58.

D

- D** *Almatia.* Libr. 1. cap. 42.
Dania. Lib. 1. cap. 53.

R E R V M.

E.

E piscopatus Africa. Lib. 1. cap. 2. Anglia. Lib. 1.
cap. 3. Belgij. Lib. 1. cap. 30. Bohemia Libr.
1. cap. 4. Corsica. Lib. 1. cap. 14. Francia. Lib. 1.
cap. 2. Germania. Lib. 1. cap. 33. Hispania. Lib.
1. cap. 19. India Occid. Libr. 4. cap. 4. Ind. O-
rientalis Lib. 2. cap. 21.

Etruria. Lib. 1. cap. 8.

Europa. Lib. 1. cap. 1. & seqq.

F.

F rancia regnum. Lib. 1. cap. 22.

Franc-Armeni. Lib. 2. cap. 8.

G.

G allia. Lib. 1. cap. 22. & seqq.

Germania. Lib. 1. cap. 33. & seqq.

Georgiani Lib. 2. cap. 10.

Genuensis Respublica. Lib. 1. cap. 13.

Geneua. Lib. 1. cap. 38.

Gracia. Lib. 1. cap. 57.

Granatense regnum Nouum in India Occiden-
tali. Lib. 4. cap. 7.

Guinea. Lib. 3. cap. 7.

P

H. Hel-

I N D E X

H.

- H**eluetij. Lib. 1. cap. 36. & seq.
 Hesperides insula. Lib. 1. cap. 21.
 Hibernia. Lib. 1. cap. 52.
 Hieronymiani Characteres. Lib. 1. cap. 42.
 Hispania. Lib. 1. cap. 16. & seqq.
 Hispaniola insula. Lib. 4. cap. 3.
 Hungaria. Lib. 1. cap. 42.

I.

- I**acobita. Lib. 2. cap. 2.
 Iamayca insula. Lib. 4. cap. 3.
 Iaponia. Lib. 2. cap. 29.
 India Occidentalis. Lib. 4. cap. 1. & seqq.
 India Orientalis. Lib. 2. cap. 15. & seqq.
 Iogues qui in India Orientali. Lib. 2. cap.
 pit. 16.
 Italia. Lib. 1. cap. 1. & seqq.
 Iudei. Lib. 2. cap. 14.

L.

- L**otharingia. Lib. 1. cap. 28.
 Lucensis Respublica. Lib. 1. cap. 10.

M.

- M**acazaria regnum. Lib. 2. cap. 26.
 Malabarica regna. Lib. 1. cap. 17.

R E R V M.

- Maldina insula. Lib. 1. cap. 26.
 Mantua Ducatus. Lib. 1. cap. 9.
 Maronita. Lib. 2. cap. 3.
 Mediolanensis Ducatus. Lib. 1. cap. 7.
 Melchita. Lib. 2. cap. 9.
 Mellita insula. Lib. 1. cap. 15.
 Mexicanum regnum. Lib. 4. cap. 5.
 Mogorense Imperium. Lib. 2. cap. 23.
 Moluca insula. Lib. 2. cap. 25.
 Moravia. Lib. 1. cap. 41.
 Moscouia. Lib. 1. cap. 56.
 Mutina Ducatus. Lib. 1. c. 9.

N.

- Nayres qui in India Orientali. Lib. 2. cap. 16.
 Neapolitanum Regnum. Lib. 1. cap. 3.
 Nestoriani. Lib. 2. cap. 4.
 Noruegia. Lib. 1. cap. 54.

O.

- Orbis nouus. Lib. 4. cap. 1. & seq.

P.

- Parma Ducatus. Lib. 1. cap. 9.
 Pedemontij Principatus. Lib. 1. cap. 27.
 Peruanum regnum. Lib. 4. cap. 6.
 Philippina insula. Lib. 2. cap. 31.
 Pomerania. Lib. 1. cap. 39.
 Polonia. Lib. 1. cap. 46.

P 2

Prus-

INDEX RERVM.

Prussia. Lib. I. cap. 49.

R.

R *Agusina Respublica. Lib. I. cap. 10.*
Ruteni seu Russi. Lib. I. cap. 47.

S.

S *Abaudia. Lib. I. cap. 27.*

Sardinia. Lib. I. cap. 6.

Scotia. Lib. I. cap. 51.

Sicilia. Lib. I. cap. 5.

Silesia. Lib. I. cap. 41.

Sinense regnum. Lib. 2. cap. 27.

Slauonia. Lib. I. cap. 42.

*Societatis Iesu Collegia, in Italia, Hispania,
Gallia, India &c. Vide suis locis.*

Socetera insula. Lib. 3. cap. 8.

Suecia. Lib. I. cap. 55.

T.

T *Artari. Lib. 2. cap. 11.*

Tirolensis Comitatus. Lib. 1. cap. 44.

S. Thome Christiani. Lib. 2. cap. 19.

Turca. Lib. 2. cap. 12.

V.

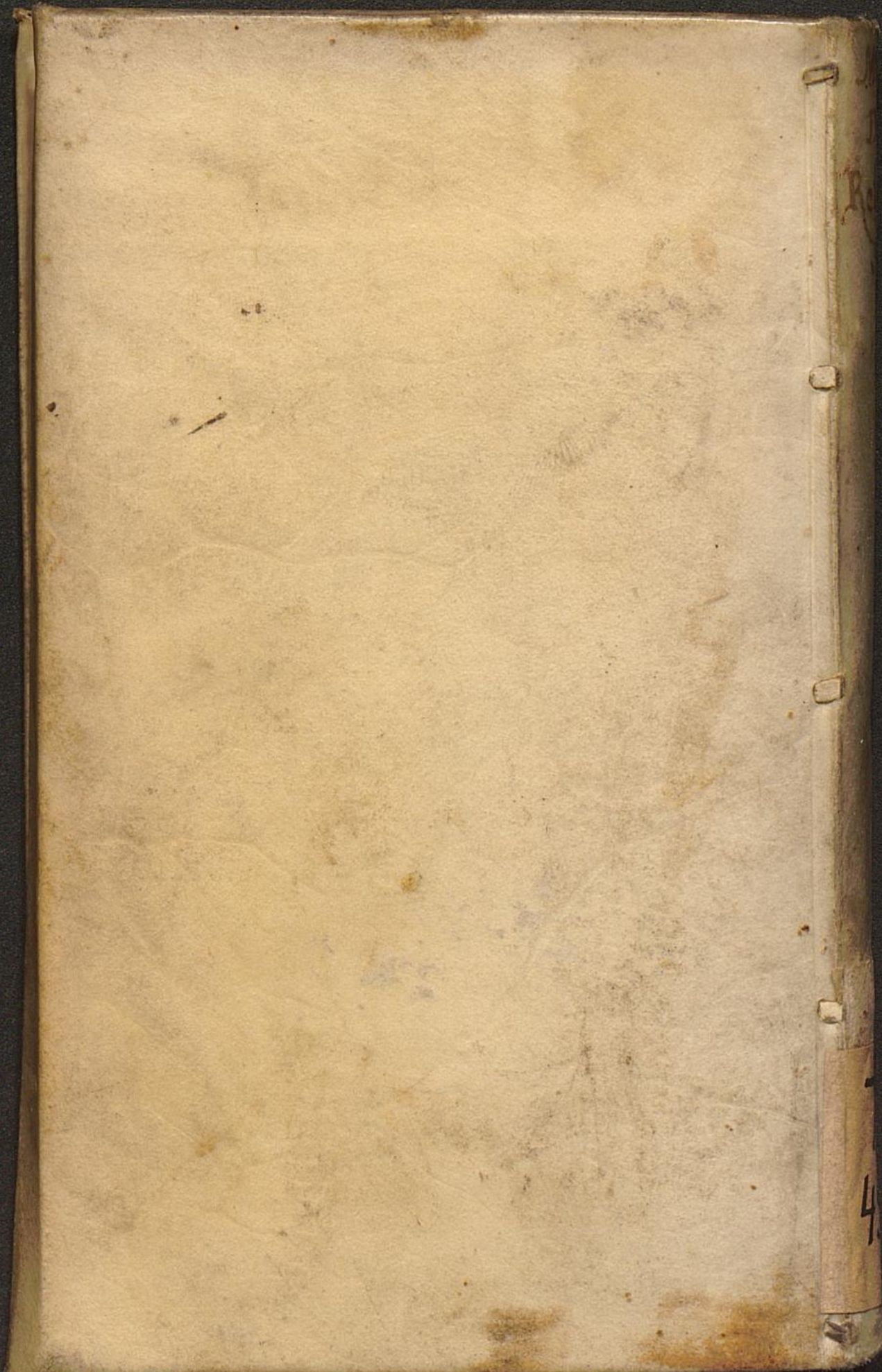
V *Enetorū Respublica. Lib. I. cap. 10. & sequ.*

Vrbini Ducatus. Lib. I. cap. 9.

FINIS.

4,

6

R

4

M. H. 10
De hinc
Religionis
Ann.

Th
4913